

ISSN 1857-2278

Biblio Scientia

NR. 6, 2011

Academia de Științe a Moldovei
Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”

BiblioScientia

Revistă de biblioteconomie și științele informării
2011 Nr. 6

Redactor - șef: **Aurelia HANGANU**

Redactor - șef adjunct: **Lidia ZASAVIȚCHI**

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Pavel BORODKOV (Ekaterinburg, Rusia)

Elena BOȚAN-GAINA (Chișinău, Republica Moldova)

Ana BRĂIESCU (Chișinău, Republica Moldova)

Elena COROTENCO (Chișinău, Republica Moldova)

Florin Gheorghe FILIP (București, România)

Octavian GORDON (București, România)

Elena HARCONIȚĂ (Bălți, Republica Moldova)

Dimitar ILIEV (Sofia, Bulgaria)

Ivan KOPYLOV (Moscova, Rusia)

Lidia KULIKOVSKI (Chișinău, Republica Moldova)

Olga OSIPOVA (Moscova, Rusia)

Maria POPESCU (Chișinău, Republica Moldova)

Alexei RĂU (Chișinău, Republica Moldova)

Claudia SLUTU-GRAMA (Chișinău, Republica Moldova)

Ventsislav STOYKOV (Sofia, Bulgaria)

Valentina TCACENCO (Chișinău, Republica Moldova)

Angela TIMUȘ (Chișinău, Republica Moldova)

Nelly ȚURCAN (Chișinău, Republica Moldova)

Lector: **Elena VARZARI**

Coperta / viziune grafică: **Viorel POPA**

© Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM

ISSN: 1857-2278

Revistă semestrială

Textele sunt avizate. Redacția își rezervă dreptul de a decide asupra oportunității publicării materialului oferit de colaboratori, precum și de a solicita autorilor modificările sau completările considerate necesare.

Adresa redacției:

str. Academiei 5a, mun. Chișinău, 2028, Republica Moldova

Tel/fax: (022) 72-74-01

E-mail: library@asm.md, aureliahanganu@yahoo.com

SUMAR

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ ÎN SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Nelly ȚURCAN. <i>Noi roluri pentru schimbare: consecințele accesului deschis pentru biblioteci</i>	5
Ludmila CORGHENCI. <i>Biblioteca și promovarea publicațiilor științifice instituționale și de autor: cazul Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM</i>	20
Natalia GHIMPU. <i>Cultura informației în procesul de formare a specialistului</i>	25
Elena BORDIAN. <i>Asigurarea informațională a cercetării științifice în domeniul economic, în baza resurselor BRTȘ</i>	30
Sergiu CARCEA. <i>Concepte și practici de informatizare în cadrul Bibliotecii Academiei de Administrare Publică</i>	35
Adela NEGURĂ. <i>Informatizarea Bibliotecii Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”: realizări și perspective</i>	38
Maria BUTURUGĂ, Cornelia LEPĂDATU. <i>Bibliografia retrospectivă a cărții românești: bibliografie on-line</i>	46

ISTORIA CĂRȚII ȘI A PRESEI

Gabriela DUMITRESCU. <i>Colecțiile speciale ale Bibliotecii Academiei Române</i>	55
Ion ȘPAC. <i>Alexandru Kidel – om de cultură: Viața cărturarului (II)</i>	69

HOMO QUÆRENS: CERCETĂTOR – INFORMAȚIE – BIBLIOTECĂ

Aurelia HANGANU, Angela TIMUȘ. <i>Baza de date a revistelor științifice naționale – instrument modern al cercetării</i>	76
Lidia ZASAVIȚCHI. <i>Structura și dinamica fluxului publicațiilor în domeniul științelor ecologice și mediului ambiant în Moldova (anii 2005-2010)</i>	83

TRIBUNA TINERILOR SPECIALIȘTI

Galina CANȚÎR. <i>File vechi, necunoscute</i>	92
Diana ROTARU. <i>Popas în timp</i>	96

RECENZII, PREZENTĂRI DE CARTE

Ludmila CORGHENCI. <i>O valoroasă biobibliografie pentru un mare poet</i>	100
Alexandra BRAGA. <i>Deceniul Internațional „Apă pentru viață”</i>	102

DIVERTIS

Aurelia HANGANU. <i>Carte și documente vechi în epoca tehnologiilor informaționale</i>	108
Cristina DOLINSCHI. <i>Târgul Internațional de Carte Științifică și Didactică</i>	111
Angela TIMUȘ, Cristina DOLINSCHI. <i>Stampele – valori artistice deosebite</i>	114

IN MEMORIAM

Anatol CIOBANU. <i>Profesorul Vasile Pojoga – un filolog meritoriu</i>	116
---	-----

SUMMARY

SCIENTIFIC LIBRARY IN THE INFORMATION SOCIETY

Nelly ȚURCAN. <i>New roles for changing: consequences of Open Access for the libraries</i>	5
Ludmila CORGHENCI. <i>Library and promotion of scientific institutional and author's publications: the case of Informational Librarian FIUM Department</i>	20
Natalia GHIMPU. <i>Culture of information in training a specialist</i>	25
Elena BORDIAN. <i>Information assurance of economic scientific research based on resources of the Republican Technical and Scientific Library</i>	30
Sergiu CARCEA. <i>Concepts and practice of informatization in the Academy of Public Administration Library</i>	35
Adela NEGURĂ. <i>Informatization of the Scientific Library of the State Pedagogical University „Ion Creanga”: achievements and perspectives</i>	38
Maria BUTURUGĂ, Cornelia LEPĂDATU. <i>Retrospective bibliography of a romanian book: bibliography on-line</i>	46

BOOK AND PRESS HISTORY

Gabriela DUMITRESCU. <i>Special collections of the Romanian Academy Library</i>	55
Ion ȘPAC. <i>Alexandru Kidel – man of culture: Life of a Scholar (II)</i>	69

HOMO QUAEERENS: RESEARCH – INFORMATION – LIBRARY

Aurelia HANGANU, Angela TIMUȘ. <i>National Scientific Journal Database – modern tool of research</i>	76
Lidia ZASAVIȚCHI. <i>Structure and dynamics of publications flow on Ecological and Environmental Sciences in Moldova (2005-2010)</i>	83

TRIBUNE OF YOUNG SPECIALISTS

Galina CANȚÎR. <i>Old, unknown pages</i>	92
Diana ROTARU. <i>Time halt</i>	96

REVIEWS, BOOK PRESENTATIONS

Ludmila CORGHENCI. <i>Biobibliography valuable for (to a) great poet</i>	100
Alexandra BRAGA. <i>International Decade „Water for Life”</i>	102

DIVERTIS

Aurelia HANGANU. <i>Rare Books and Documents in Information Technology Era</i>	108
Cristina DOLINSCHI. <i>International Scientific and Didactic Book Fair</i>	111
Angela TIMUȘ, Cristina DOLINSCHI. <i>Prints – outstanding artistic value</i>	114

IN MEMORIAM

Anatol CIOBANU. <i>Professor Vasile Pojoga – An Eminent Philologist</i>	116
--	-----

NOI ROLURI PENTRU SCHIMBARE: CONSECINȚELE ACCESULUI DESCHIS PENTRU BIBLIOTECI

dr., conf. univ. NELLY ȚURCAN

Universitatea de Stat din Moldova

Creșterea continuă a costurilor revistelor științifice provoacă o criză, numită *criza serialelor*. Bibliotecile și instituțiile de cercetare din Republica Moldova sunt în situații similare, când se reduce numărul revistelor abonate din motivul creșterii prețurilor la abonamente. În baza unui chestionar a fost analizată abonarea la revistele științifice în 11 biblioteci științifice. Majoritatea bibliotecilor păstrează dinamica negativă în abonarea la presa științifică. Oamenii de știință din instituțiile de cercetare din Moldova care au participat la chestionare au confirmat, de asemenea, că problema costurilor revistelor științifice este o barieră în accesul la informația științifică. Majoritatea savanților din Moldova nu cunosc modelele alternative de publicare și Mișcarea pentru accesul deschis. Bibliotecile pot promova ideea accesului deschis.

As journal prices began to climb, the „serials crisis” was viewed nearly everywhere as a library problem. Libraries and research institutions in the Republic of Moldova are in similar situations. Because of escalation of subscription prices, the libraries in the Republic of Moldova are forced to continue cancelling scientific journals titles. After a survey in 11 libraries we concluded that there is negative dynamic in subscription to scientific journals. In the majority of libraries budgets are spiralling down and it becomes increasingly hard to maintain existing subscription lists. Most libraries cancel scientific journal titles because of reducing budgets for subscription and increasing subscriptions prices. Scholars from Moldovan research institutions consider that „serials crisis” is a barrier to access scientific information, and scientific journals prices are a burden for the scientific institutions. Open Access presents numerous challenges and opportunities, but Moldovan scientists do not have sufficient information about Open Access movement. In order to facilitate scientific communication, libraries will need to redesign their activity to promote Open Access movement.

În contextul dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere, inovarea și capacitatea sistemului de cercetare-dezvoltare pentru crearea și difuzarea celor mai recente informații științifice devin din ce în ce în ce mai fundamentale și determinante pentru prosperitatea societății. Există câteva caracteristici benefice pentru inovarea sistemului de cercetare-dezvoltare, unele din acestea se axează pe mediul informațional, cum ar fi: 1) accesul liber la informații pentru persoane fizice; 2) fluxul liber de informații atât în interiorul, precum și în exteriorul organizației; 3) recompense pentru partajarea, căutarea, și utilizarea unor surse noi de informare; 4) încurajarea

mobilității și a contactelor interpersonale. Într-adevăr, prosperitatea într-o economie bazată pe cunoaștere depinde la fel de mult de capacitatea de distribuție a cunoștințelor științifice, precum și de productivitatea științifică a cercetătorilor. Aceasta evidențiază comunicarea științifică în calitate de un element-cheie al sistemului de cercetare științifică.

Creșterea globală a numărului de publicații științifice începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea a provocat obstacole considerabile în diseminarea și accesul la informația științifică, precum și a produs dificultăți grave pentru toți actanții procesului comunicațional: autori, editor, biblioteci și utilizatori în vederea difuzării, regăsirii și arhivării informației științifice. Această creștere a determinat o evoluție contradictorie: sporirea numărului de publicații științifice, soldată cu *explozia informațională*, și, în același timp, imposibilitatea, incapacitatea oamenilor de știință de a găsi informația științifică în volumul enorm de publicații științifice, ceea ce provoacă o *criză informațională*. În sine, această creștere ar trebui să ateste numai progrese mari în cercetările științifice, creșterea pronunțată a calității lor, cu condiția însă că informația elaborată să nu se piardă, ci să fie prelucrată în producția științifică [1, p. 274]. Din păcate, actuala stare de lucruri este de așa natură, încât pierderile de informație științifică sunt inevitabile și sporesc odată cu creșterea ei. Situația dificilă pe piața informațională este agravată prin extinderea numărului de publicații științifice în formatul digital. Conform datelor Ulrich's Periodicals Directory în anul 2010 au fost înregistrate circa 26 mii de reviste științifice recenzate, numărul lor fiind în crește cu peste 3% anul [2, p. 24]. Actualmente circa 17 mii de reviste științifice sunt accesibile în formatul electronic, dintre care aproximativ 10% sunt reviste cu acces deschis [3, p. 20].

Pe de altă parte accesul la informație este restricționat de dreptul de autor, care în pofida nemulțumirilor savanților și bibliotecilor din întreaga lume, a fost extins de la 50 până la 70 de ani post mortem autoris [4, p. 132]. Lucrările științifice sunt protejate de legislația privind copyrightul, iar accesul la publicațiile științifice este din ce în ce mai dificil.

Problemele de acces la informația științifică sunt agravate și de creșterea continuă a costurilor revistelor științifice, ce provoacă o altă criză, numită *criza serialelor*. Constatăm că în prezent accesul la informație este îngrădit nu doar din cauza barierelor juridice, dar și din cauza celor financiare. Atât bibliotecile, cât și oamenii de știință sunt în dificultate în ceea ce privește accesul și difuzarea informației științifice. Aceste obstacole influențează, de asemenea, și relațiile în cadrul comunității științifice care sunt stabilite prin citarea lucrărilor științifice.

În opinia specialiștilor cel mai mare neajuns al sistemului actual de comunicare științifică este costul excesiv al abonamentelor pentru revistele

științifice. În ultimii ani prețul revistelor științifice a crescut cu circa 200%. Astfel, costul mediului al unui abonament anual al revistei din domeniul chimiei este de 3.792 USD [5]. Deși unii editori și furnizori s-au angajat să mențină prețurile la nivelul anilor precedenți, pentru anul 2012 prețurile vor continua să crească [6]. Unele din cele mai scumpe reviste științifice sunt publicate de editurile Elsevier, Wiley și Springer. De exemplu, abonamentul pentru anul 2012 al revistei *Journal of Comparative Neurology*, editată de Wiley, costă 20,398 Euro [7], iar costul abonamentului la revista *Brain Research*, editată de Elsevier, este de 21,440 Euro [8]. În aceste condiții abonarea la revistele științifice consumă circa 65% din bugetele bibliotecilor [9], ceea ce contribuie la reducerea achiziției carte.

Bibliotecile și instituțiile de cercetare din Republica Moldova sunt în situații similare, când se reduce numărul revistelor abonate din motivul creșterii prețurilor la abonamente. În același timp se micșorează bugetul bibliotecii pentru abonare. Iar în cazurile când bugetul este în creștere sau rămâne constant, biblioteca poate abona un număr mai mic de reviste științifice.

În contextul studierii resurselor informaționale ale bibliotecilor pentru susținerea cercetării au fost studiate practicile de abonare la publicațiile periodice în 11 biblioteci din Republica Moldova pentru perioada 2006–2010. În baza unui chestionar a fost analizată abonarea la revistele științifice în 8 biblioteci științifice universitare (BCU a USM, BRȘA a UASM, BȘ ASEM, BȘ a UPS „Ion Creangă”, BȘ a US „Alec Russo” din Bălți, BȘM a USMF „N. Testemițanu”, BTȘ a UTM, DIB ULIM), cât și la 3 biblioteci care dețin colecții universale: BȘC „A. Lupan” a AȘM, BNRM și BM „B.P. Hasdeu” din Chișinău. În cadrul acestui studiu a fost important să cunoaștem politica de abonare la periodica științifică, precum și efectele sociale pentru bibliotecă și utilizatori în rezultatul crizei serialelor, nu doar la bibliotecile universitare și biblioteca AȘM, dar și la BNRM și BM „B.P. Hasdeu”. Argumentul este că ambele biblioteci (BNRM și BM) oferă servicii informaționale pentru cercetători, profesori universitari și studenți, acești utilizatori fiind un grup important în structura cititorilor BNRM și BM „B.P. Hasdeu”.

Constatăm că în toate bibliotecile universitare, cu excepția BȘM USMF, este înregistrată micșorarea numărului de titluri de reviste științifice, abonate de biblioteci (Fig. 1). De exemplu, BCU USM a redus numărul abonamentelor de la 189 în 2006 la 172 în 2010, BȘ USB pentru aceeași perioadă a redus numărul abonamentelor de la 177 la 99, iar la BȘ UPS numărul de titluri de reviste a scăzut de la 87 la 98. Este necesar să menționăm că la majoritatea bibliotecilor se păstrează dinamica negativă în abonarea la presa științifică. Astfel, DIB ULIM a redus numărul de abonamente de la 166 în 2002 până la 79 în 2006 și până la 45 în anul 2010.

În BȘM USMF, pentru perioada analizată, nu au fost schimbări în abonarea revistelor științifice, numărul abonamentelor rămânând constant – 87 de titluri de reviste științifice.

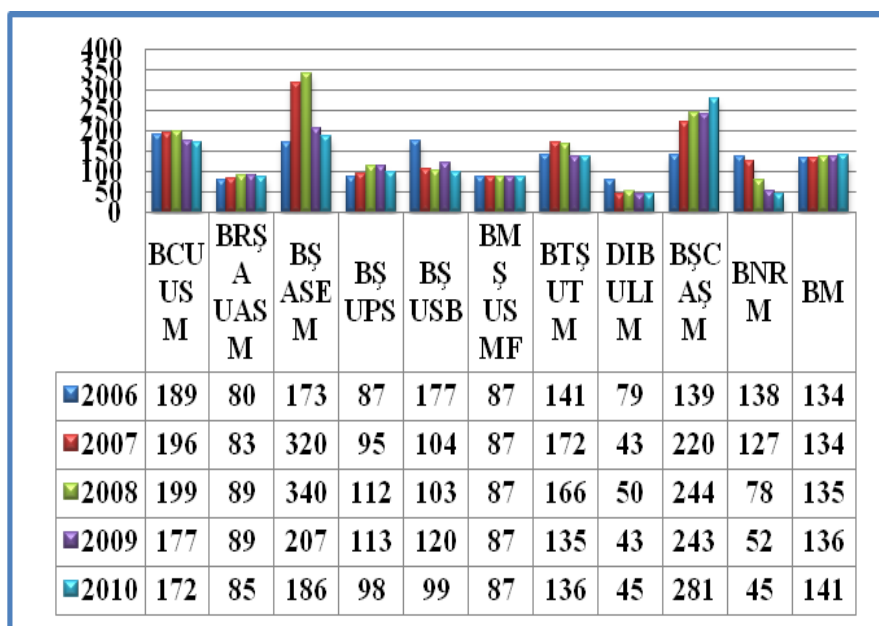

Fig. 1. Dinamica abonării la periodica științifică, aa. 2006-2010 (titluri de reviste).

În același timp, doar BCȘ AȘM și BM înregistrează o dinamică pozitivă în abonarea revistelor științifice. Astfel, la BCȘ AȘM numărul abonamentelor este în creștere de la 139 în 2006 până la 281 în anul 2010. De asemenea, o creștere minoră a numărului de abonamente este înregistrat la BM. O situație foarte dificilă este înregistrată la BNRM, care a redus cel mai mult numărul de abonamente ale revistelor științifice abonate, de la 138 în 2006 la 45 în 2010.

Paralel cu reducerea numărului de abonamente a fost înregistrată creșterea alocațiilor din bugetul bibliotecii pentru același număr de titluri sau s-a purces la reducerea considerabilă a finanțării pentru abonare (Fig. 2). Astfel, la BȘ UTM finanțarea pentru abonare în perioada 2008-2010 se menține la nivelul de 199.378 Lei, dar numărul de abonamente a scăzut de la 166 la 136. În alte biblioteci, de exemplu, la BCU USM finanțarea abonării la periodica științifică a fost redusă de două ori.

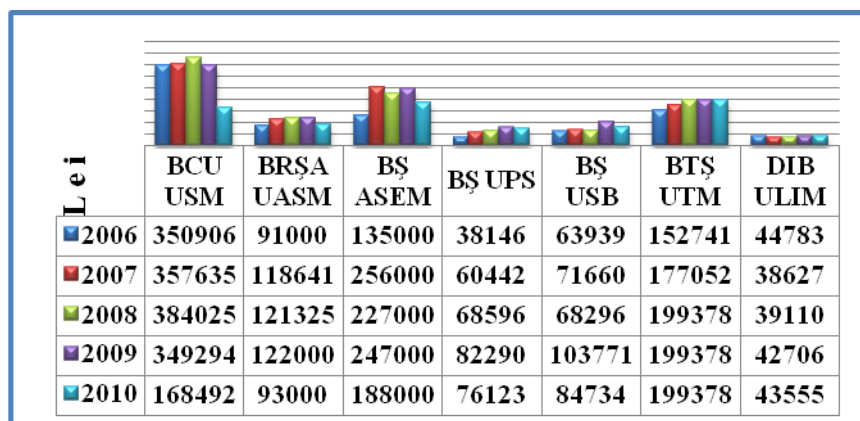

Fig. 2. Dinamica alocațiilor pentru abonarea la periodica științifică, aa. 2006-2010 (Lei).

Analiza finanțării abonării la periodica științifică a permis să constatăm că cea mai bună situație se înregistrează la BȘC AȘM (Fig. 3).

Comparația între patru biblioteci care dețin colecții universale a reliefat un decalaj enorm în finanțarea abonării nu numai în comparație cu bibliotecile universitare, dar și cu BNRM. Dacă în anul 2010 BȘC AȘM a finanțat abonarea la periodica științifică în sumă de 1.473.071 Lei, atunci BNRM a cheltuit pentru abonare doar 86.218 Lei, ceea ce reprezintă 1% din bugetul bibliotecii pentru anul respectiv. Spre deosebire de BNRM, alte bibliotecile alocă în mediu pentru abonarea la presa științifică 25%–40% din bugetul bibliotecii.

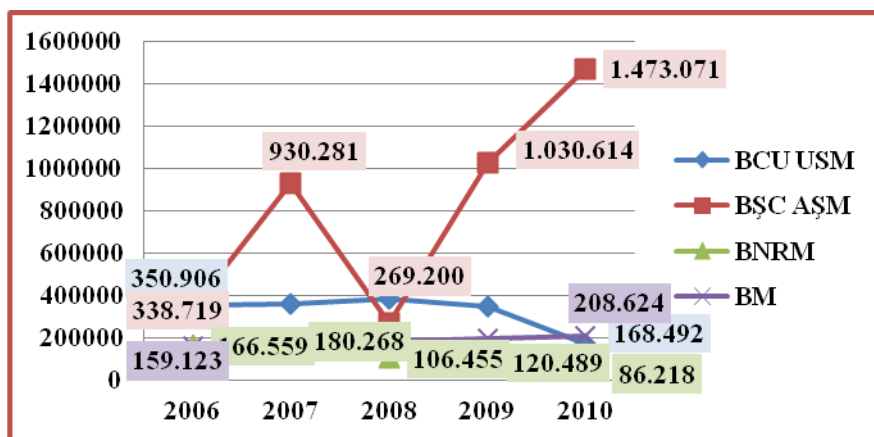

Fig. 3. Dinamica alocațiilor pentru abonarea la periodica științifică la BȘC AȘM, BCU USM, BM și BNRM în aa. 2006-2010 (Lei).

Datele din Figura 3 relevă că în anul 2006 finanțarea pentru abonare la BȘU USM și BȘC AȘM a fost la același nivel, fiind rezervate în jur de 350 mii Lei. O situație similară a fost la BNRM și BM, ambele biblioteci rezervând pentru

abonare la revistele științifice aproximativ aceeași sumă, circa 160 mii Lei. În anul 2010 situația este cardinal diferită: la BȘC AȘM finanțarea abonării a crescut de 4 ori, la BM finanțarea a crescut nesemnificativ, practic menținându-se la același nivel, iar la BCU USM și la BNRM scăzut de 2 ori. Astfel, creșterea rapidă a prețurilor abonamentelor la revistele științifice și tendințele economice în editarea lucrărilor științifice au erodat posibilitățile financiare ale bibliotecilor, instituțiilor de cercetare, universităților, creând obstacole în achiziționarea publicațiilor necesare în procesul de instruire și cercetare.

Oamenii de știință din instituțiile de cercetare din Moldova care au participat la chestionare au confirmat, de asemenea, că problema costurilor revistelor științifice este o barieră în accesul la informația științifică (Fig. 4). Astfel, 48,8% din savanți au remarcat că sunt în totalitate de acord că majorarea continuă a prețurilor la revistele științifice a făcut dificil accesul la literatura de specialitate, inclusiv și în cadrul bibliotecilor. Astfel, 36,6% au exprimat un acord parțial și doar 1,7% au manifestat un dezacord total privind această afirmație.

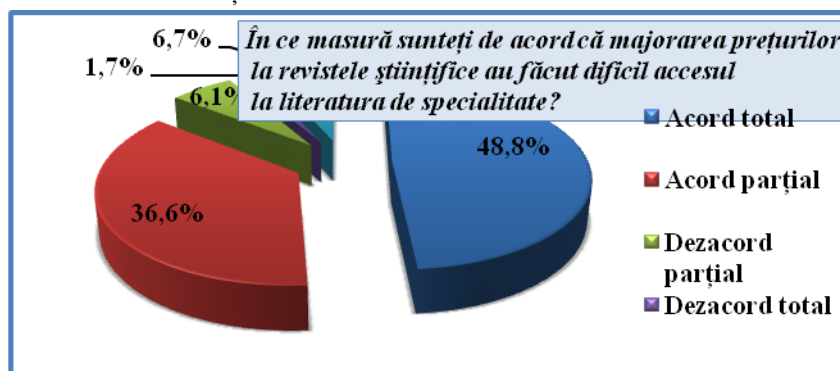

Fig. 4. Opinia savanților privind majorarea prețurilor la revistele științifice (%).

Savanții au menționat, de asemenea, că scumpirea revistelor științifice este o povară pentru instituțiile științifice. Aceasta se manifestă în sporirea alocațiilor pentru abonare care este condiționată nu de majorarea numărului de titluri de reviste, dar de costurile înalte la abonamentele periodice științifice. Astfel, 70,6% din cercetători au fost de acord că instituția se confruntă cu anumite probleme din cauza creșterii continue a prețurilor, iar 72,3% din respondenți au menționat că din cauza prețurilor înalte biblioteca nu se abonează la cele mai importante reviste din domeniul de cercetare al savanților. În special, majoritatea cercetătorii de la toate instituțiile au exprimat un acord total vis-à-vis de faptul că scumpirea abonamentelor la revistele științifice este o povară pentru instituție. Astfel, această opțiune a fost susținută de cercetătorii de la UAȘM (55,1%), UTM (53,9%), AȘM (51,1%), USM (44,9%).

Menirea universităților și a instituțiilor de cercetare este de a genera cunoștințe care sunt obținute inclusiv și în cadrul investigațiilor științifice. Comunitățile academice comunică rezultatele cercetărilor prin publicații științifice. Producția științifică a comunităților științifice este un indicator foarte important după care este determinat gradul de dezvoltare a țării. În perioada 2006–2010, în cele 71 de reviste acreditate de CNAA, au fost publicate 21.185 de articole. În același timp, conform datelor *SCImago Journal & Country Rank* pentru perioada 1996–2009, după numărul de publicații Moldova este plasată pe locul 93 din 235 de țări în clasamentul mondial al producției și vizibilității științifice [10], fiind poziționată între Senegal cu 3.416 publicații (locul 92) și Luxemburg cu 2.914 publicații (locul 94). Analiza bazei de date *Web of Science (WoS)* a Thomson Reuters ISI a constatat, de asemenea, că vizibilitatea internațională a cercetării științifice a Moldovei este foarte modestă, fapt ce denotă și o posibilitate redusă de comunicare a rezultatelor cercetărilor științifice. Pentru perioada 2001–2010 în baza de date *WoS* au fost înregistrate 2.727 de documente ale savanților din Republica Moldova, iar numărul de citări la toate documentele cercetătorilor din Moldova a atins cifra de 12.454 de citări, media per document constituind 4,57. Din totalul documentelor, înregistrate în această perioadă, 1.674 sau 61,39% sunt articole din revistele cu factor de impact sau cotate ISI, 730 sau 26,77% sunt materiale ale conferințelor și 260 sau 9,53% rezumate ale diverselor manifestări științifice, celelalte genuri de documente însumând 64 de înregistrări ceea ce reprezintă 2,31%. Cele 1.674 de articole, apărute în această perioadă, au fost publicate în 463 de reviste cu factor de impact sau cotate ISI. Remarcăm că savanții din Moldova publică și în reviste cu cel mai înalt factor de impact (FI), cum ar fi, de exemplu: *Nature* – FI 34.834, *Nature Materials* – FI 29.504, *Coordination Chemistry Reviews* – FI 11.225.

Cu toate că din anul 2004 este constatată o dinamică pozitivă a înregistrării publicațiilor savanților din Moldova în *WoS*, vizibilitatea internațională este modestă, iar la nivel național nu este posibil accesul la publicațiile din revistele cotate ISI. Din cauza costurilor înalte bibliotecile din Moldova nu pot abona aceste reviste și nici bazele de date ale Thomson Reuters ISI.

Pentru extinderea cunoașterii și a bunăstării unei societăți trebuie să fie asigurat mecanismul de răspândire a cunoștințelor. Restricțiile privind accesul la informația științifică sunt o piedică în fața progresului și în construirea unei societăți a cunoașterii, în special în țările în curs de dezvoltare și în tranziție. Accesul la informație este blocat de taxele pentru abonarea la periodica științifică și bazele de date sau taxele percepute pentru descărcarea publicațiilor de pe Internet.

Susținerea accesului la informație și cunoaștere, precum și eliminarea acestei inegalități intelectuale este realizată de mai multe inițiative internaționale. Una din ele este mișcarea *Accesul Deschis (Open Access - OA)*.

Mișcarea pentru accesul deschis, după cum menționează Domienguez M., constă în diferite aspecte: politice, tehnologice, juridice și economice [11, p. 52.]. Acțiunile politice ale diverselor organisme sunt menite să susțină și să promoveze dorința savanților de a publica fără plată rezultatele cercetărilor în revistele recenzate, precum și de a oferi acces liber și gratuit savanților și societății la rezultatele acestor cercetări. Acțiunile politice întreprinse, în primul rând, la nivel internațional au dus la aprobarea unei serii de declarații. Actualmente accesul deschis la rezultatele cercetărilor științifice este susținut de inițiativele internaționale de la Budapesta, Berlin și Bethesda [12].

În Declarația de la Budapesta (*Budapest Open Access Initiative, BOAI*) accesul deschis este definit după cum urmează: „Prin „*accesul deschis*” la această literatură, înțelegem că este liber disponibilă pe Internet pentru public, permițând oricărui utilizator să citească, descarce, copieze, distribuie, tipărească, să caute sau să acceseze textele integrale ale acestor articole, să le parcurgă pentru a le indexa, să le treacă ca date pentru un software sau să le folosească într-un alt scop permis, fără bariere financiare, legale sau tehnice altele decât cele inseparabile de accesul pe Internet. Singura constrângere privind reproducerea și distribuția și singurul rol pentru drepturile de autor din acest domeniu, ar trebui să dea autorilor controlul asupra integrității muncii lor și dreptul de a fi recunoscuți și citați corespunzător” [13].

Ideea accesului deschis a fost susținută de mai multe asociații internaționale de cercetători, editori, bibliotecari, asociații universitare cum ar fi SLA (*Special Libraries Association*), CILIP (*Chartered Institute of Library and Information Professionals*), SPARC (*Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition*), LIBER (*Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche*), EIFL (*Electronic Information for Libraries*) etc. Iar integra acest subiect în activitățile curente ale IFLA a fost confirmat că pentru perioada 2010–2015 Accesul Deschis este pilonul central al planului strategic IFLA [14].

Pentru a asigura Accesul Deschis la literatura științifică sunt aplicate două strategii: Calea Verde (*Green Road*) și Calea de Aur (*Golden Road*).

Prima strategie, numită Calea Verde (*Green Road*), este autoarhivarea. Ea prevede plasarea publicațiilor electronice (atât a lucrărilor editate, cât și a nonpublicațiilor) în arhivele electronice deschise, susținute de instituțiile de cercetare, învățământ și cultură. Arhivele pot aparține organizațiilor (universităților, instituțiilor de cercetare, laboratoare) sau pot fi organizate după principiul tematic (economie, matematică, biblioteconomie și știința

informării etc.). Autorii au dreptul să-și autoarhiveze lucrările sale fără nici o restricție, există doar anumite condiții privind autoarhivarea post-printurilor.

Inițiativa Arhivelor Deschise este pe larg susținută în diverse țări. Conform datelor Registrului Arhivelor cu Acces Deschis (*ROAR, Registry of Open Access Repositories*) la 30 octombrie 2011 în lume au fost înregistrate aproximativ 2486 de arhive cu acces deschis din 87 de țări, iar în Directoriul Arhivelor cu Acces Deschis (*DOAR, Directory of Open Access Repositories*) sunt înregistrate 2128 de arhive, dintre care 82,2% sunt instituționale, 11,3% – tematice, 4,4% – agregatori și 2,1% – guvernamentale. Aceste colecții electronice facilitează prelucrarea conținutului digital pentru crearea materialelor didactice online, cărților electronice etc. Lideri în organizarea Arhivelor cu Acces Deschis sunt SUA cu 407 de arhive, Marea Britanie cu 201, Germania cu 148, Japonia cu 135 (Fig. 5). În aceste țări practic toate universitățile au arhive cu acces deschis. Republica Moldova are doar o resursă înregistrată în DOAR – *Tezele depuse la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare*.

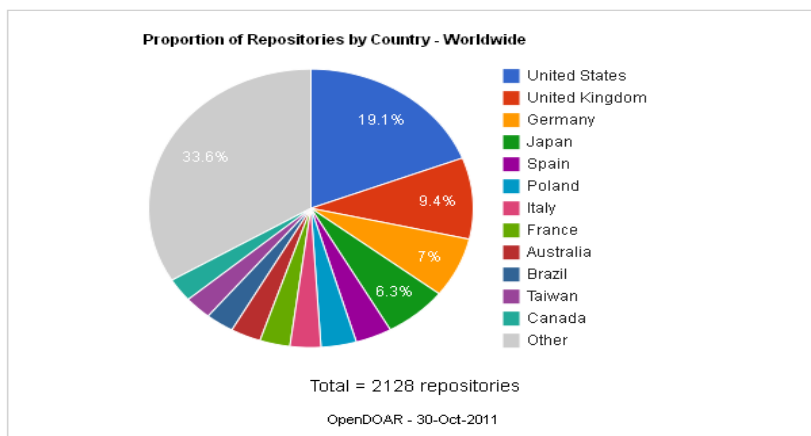

Fig. 5. Repartizarea arhivelor electronice cu acces deschis după țări [15].

A două strategie, revistele electronice științifice cu acces deschis (*open access publishing*) – Calea de Aur (*Golden Road*) dezvoltă modele alternative de publicare a lucrărilor științifice, a revistelor științifice, materialelor conferințelor. Revistele electronice, de asemenea, efectuează expertiza textelor și publică în acces deschis doar materialele aprobate. Cheltuielile pentru revistele electronice sunt constituite din costul recenzării, pregătirea manuscrisului pentru plasarea pe server. Pentru finanțarea acestor modele sunt atrase investițiile organizațiilor, instituțiilor de cercetare și a universităților. În unele cazuri (ce se întâmplă mai rar), redacțiile revistelor stabilesc pentru autori sau sponsori (finanțatori) o taxă pentru prelucrarea publicațiilor aprobate pentru plasarea în formatul electronic.

Revistele cu acces deschis sunt înregistrate în Directorul Revistelor cu Acces Deschis (*DOAJ, Directory of Open Access Journal*). Actualmente mai mult de 10 la sută din revistele peer-review din lume sunt incluse în DOAJ, evidențiind, astfel, DOAJ printre cele mai mari colecții din lume de reviste peer review. În DOAJ sunt înregistrate mai multe reviste recenzate decât în baza de date Science Direct [16], precum și mai multe reviste fără embargo, în comparație cu baza de date Academic Search Premiere din EBSCO sau colecția de periodice Gale OneFile. De exemplu, din 3718 de reviste full-text peer-review enumerate în Academic Search Premier, 2017 au un embargo de 12 luni. Accesul deschis complet, pe care-l oferă DOAJ, înseamnă că nu sunt supuse nici unui embargo revistele din această resursă, iar articolele sunt disponibile pentru utilizare.

Actualmente în DOAJ sunt înregistrate 7.253 de reviste, publicate de peste 2.000 de editori, de regulă pe baza diferitor platforme și în diferite limbi. Din numărul total de reviste incluse în DOAJ, 2/3 sunt înregistrate în Ulrich's Periodicals Directory (Directorul Periodicelor Ulrich) [17]. Din cele 7.253 de reviste cu acces deschis, 3.361 de reviste reflectă informația full-text la nivel de articole (30 octombrie 2011) [18]. Acest serviciu înregistrează revistele academice din 117 țări și publicate în 50 de limbi. Cel mai mare număr de reviste aparține SUA – 1342, Brazilia – 649, Marea Britanie – 526. În DOAJ au fost înregistrate doar 2 reviste din Republica Moldova. DOAJ include revistele științifice care acoperă diferite subiecte din domeniul științific, publicate de editurile comerciale și non-profit. Analiza revistelor din DOAJ a permis să constatăm că circa 2/3 din reviste acoperă domeniile științelor exacte, fundamentale, medicină și tehnică. Numărul revistelor cu acces deschis este în continuă creștere (Fig. 6), evoluează foarte rapid noi modele de publicare cu scopul de a lărgi numărul de utilizatori și de a oferi noi modalități de acces.

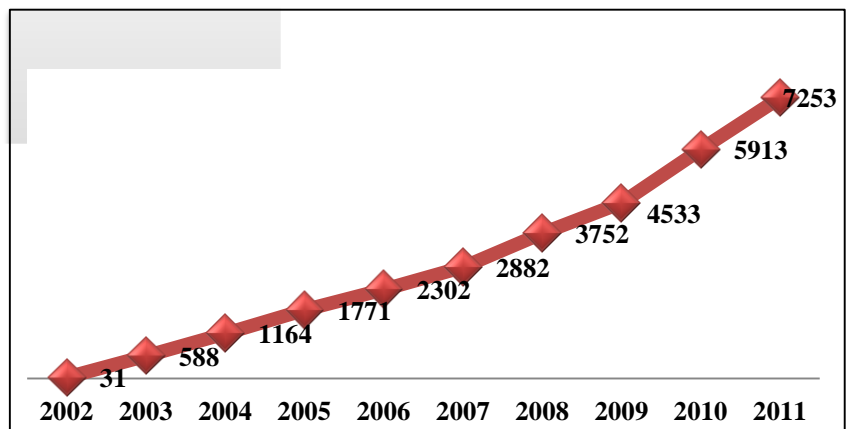

Fig. 6. Dinamica înregistrării revistelor OA în DOAJ (2002-2011).

Revistele cu acces deschis, precum și editorii tradiționali ca Blackwell Publishing (on-line Open), Oxford University Press (Oxford Open) și Springer (Springer Open Choice) oferă în prezent autorilor o opțiune pentru un acces deschis imediat, în cazul în care autorul plătește o taxă. Astfel, în jur de 70 din aproximativ 200 de reviste editate de Oxford Journals au adoptat unul din modelele de acces deschis [19], oferind o perspectivă unică de participare, precum și de un potențial impact al accesului deschis asupra revistelor academice.

Cercetătorii, editorii și factorii de decizie se confruntă cu dilema dacă trebuie sau nu să investească în publicarea cu acces deschis și în ce măsură accesul deschis va accelera progresul științific și va contribui la transferul rezultatelor cercetărilor în practică. Dar mediul de publicare științifică continuă să evolueze oferind căi suplimentare pentru a face conținutul disponibil în mod deschis. Analizele, realizate încă în 2004 de Thomson ISI, sugerează că peste 55% din reviste și peste 65% din articole indexate în Web of Science în 2003 sunt produse de către editori, care permite o anumită formă de auto-arhivare, și ar putea fi făcute OA prin arhivarea de către autor [20].

Mai multe lucrări sintetizează beneficiile OA, de exemplu, Wagner A. Ben [21], Hitchcock S. [22], Stevan Harnad [23] etc. Alma Swan a realizat o sinteză a studiilor privind impactului accesului deschis asupra comunicării în știință [24]. Analiza a evidențiat 27 de studii care elucidează rezultatele pozitive ale accesului deschis pentru beneficiul citării, precum și 4 studii care nu au constatat astfel de avantaje. Studiile se referă la analiza beneficiilor OA în diferite domenii. Variate date și analize: studii de caz, diverși măsurători, de exemplu, citările sau descărcările, realizate în timp, au condus la rezultate destul de contradictorii (Fig. 7), în funcție de domeniul disciplinar, atitudinea cercetătorilor și comportamentul de citate, precum și metodologia aplicată. Astfel, a fost constatat că cel mai mult a sporit citarea datorită accesului deschis în domeniul științelor agricole (cu 200% – 600%), fizică și astronomie (cu 150% – 580%), medicină (cu 300% – 450%), iar cea mai nesemnificativă creștere a fost constatată în domeniul biologiei (de la -5% până la 36%), filozofie (45%), electrotehnică (51%) și științe politice (86%).

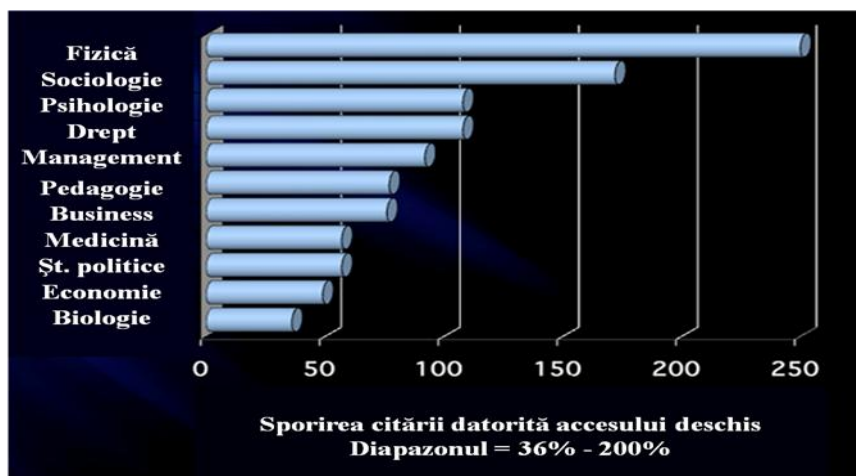

Fig. 7. Sporirea citării în diferite domenii datorită accesului deschis [25].

Analiza opiniilor cercetătorilor din Moldova a reliefat că peste 77 la sută din respondenți sunt de acord că numărul de citări ale unui articol sunt un bun indicator al utilității cercetării (33,8% – în totalitate de acord; 43,5% – parțial de acord), iar circa 70% de subiecți sunt de acord că descărcarea unui articol electronic este un bun indicator al utilității cercetării (28,1% – în totalitate de acord; 43,8% – parțial de acord). Astfel, acești indicatori, importanți în aprecierea cercetătorilor (Fig. 8), ar putea confirma utilitatea, vizibilitatea cercetărilor oamenilor de știință din Moldova dacă instituțiile de cercetare ar implementa modelele inovaționale de publicare și acces la informație.

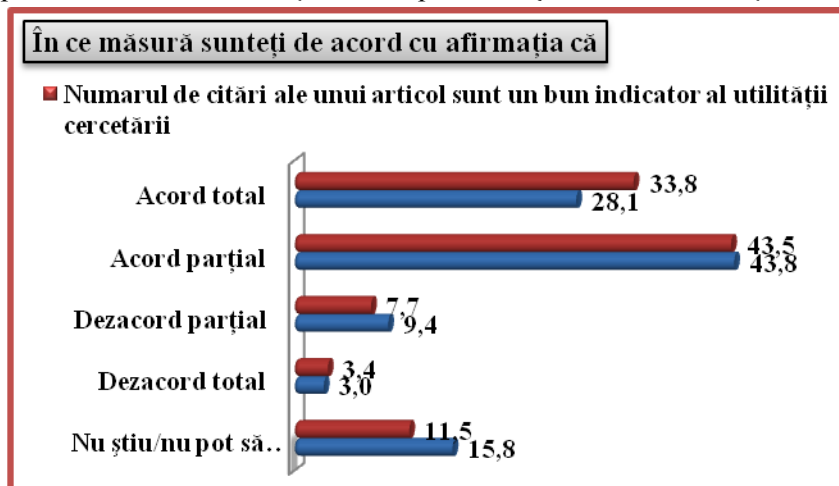
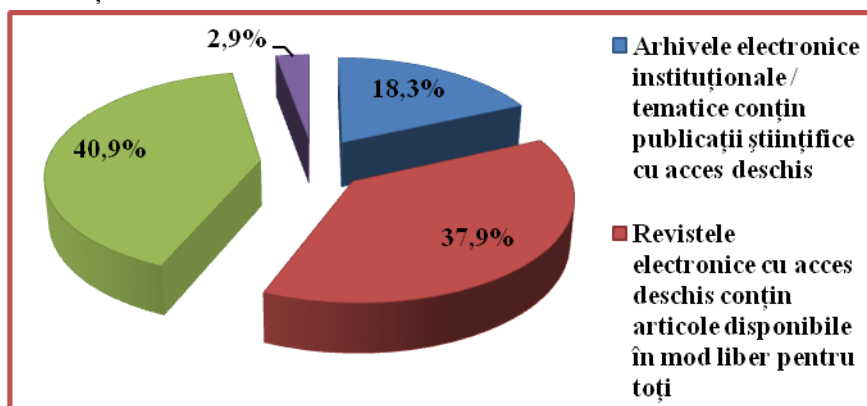

Fig. 8. Opinia privind indicatorii care confirmă utilitatea cercetării.

Cu toate acestea, majoritatea savanților din Moldova nu cunosc despre modelele alternative de publicare și acces la informația științifică (Fig. 9). Astfel, a fost constatat că 56,2% din participanții la chestionare au auzit sau

cunosc despre posibilitățile noi de publicare și comunicare științifică – auto-arhivarea și revistele electronice cu acces deschis, inclusiv 18,3% consideră că arhivele electronice instituționale sau cele tematice conțin publicații științifice cu acces deschis, iar 37,9% apreciază revistele electronice cu acces deschis în calitate de surse disponibile în mod liber pentru toți. Nu cunosc nimic despre posibilitățile alternative de comunicare științifică 40,9% din cei chestionați.

Fig. 9. Ce cunosc savanții din Moldova despre inițiativele internaționale privind Accesul Deschis (%).

Din distribuția răspunsurilor se evidențiază că cei mai familiarizați cu inițiativele OA sunt savanții de la Universitatea Academiei de Științe a Moldovei (UnAȘM), 76,2% din cei chestionați de la această instituție au menționat că știu despre modalitățile de acces deschis la informația științifică prin arhive electronice și revistele cu acces deschis. De asemenea, o rată mare de cercetători care sunt familiarizați cu aceste strategii sunt cei de la USMF (73,5%), ULIM (72,8%) și ASEM (70,5%). În același timp, doar 44,9% de savanții de la Universitatea Agrară de Stat din Moldova (UASM), 49,8% de la AȘM și 49,4% de la USM au astfel de cunoștințe. În cadrul acestor instituții a fost înregistrată cea mai înaltă rată a persoanelor care nu cunosc nimic despre aceste inițiative, respectiv 51,1% de la UASM, 45,9% de la AȘM și 47,2% de la USM.

Pentru a înțelege efectele accesului deschis pentru biblioteci trebuie să fie luate în considerare probabilitățile și gradul de succes al mișcării OA. Au fost mai multe dezbateri cu privire la reușitele și eșecurile mișcării OA. Specialiștii consideră că în perspectivă pot fi dezvoltate trei scenarii ale mișcării accesului deschis [26]. În primul scenariu, mișcarea OA se epuizează după o perioadă de entuziasm, în cel de-al doilea scenariu, accesul deschis obține succese prin devansarea modelului actual de abonare la revistele științifice; în al treilea scenariu, accesul deschis se dezvoltă paralel și coexistă cu modelul tradițional de abonare.

În condițiile când accesul la informația științifică este limitat din cauza costurilor la revistele științifice și micșorarea bugetelor bibliotecilor bibliotecile trebuie să întreprindă anumite măsuri pentru promovarea modelelor alternative de comunicare științifică. În această ordine de idei bibliotecile pot:

- organiza arhive instituționale / tematice;
- convinge cercetătorii, cadrele didactice universitare de a participa la constituirea arhivelor instituționale;
- promova revistele cu acces deschis;
- informa comunitatea despre resurse informaționale noi privind informația științifică;
- anula abonarea la revistele scumpe care nu sunt folosite de beneficiari în favoarea revistelor OA;
- familiariza utilizatorii cu beneficiile OA;
- provoca agențiile finanțatoare și instituțiile științifice de a discuta despre acces deschis.

Referințe bibliografice:

1. VOLCOV, G. N. *Sociologia științei: Eseuri sociologice despre activitatea științifică-tehnică*. București: Editura Politică, 1969. 336 p.
2. TENOPIR, C. Online databases - online scholarly journals: How many? In: *Library Journal* [online]. 2004, nr. 2 [citată pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.libraryjournal.com/article/CA374956.html>
3. TENOPIR, C.; KING, D. *Communication patterns of engineers*. Piscataway: IEEE Press, 2004. 266 p.
4. BACKHAUS, Jurgen G. *The Elgar companion to law and economics*. 2nd Edition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2005, 763 p.
5. BREMBS, Bjorn. 2011. *What's Wrong with Scholarly Publishing Today? II* [citată pe 31.10.2011]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/brembs/whats-wrong-with-scholarly-publishing-today-ii>
6. BOSCH, Stephen; HENDERSON, Kittie; KLUSENDORF, Heather. Periodicals Price Survey 2011 Under Pressure, Times Are Changing. In: *Library Journal*. Academic Newswire [online]. 2011, 14th April [citată pe 31.10.2011]. Disponibil: <http://www.libraryjournal.com/>
7. *Wiley Online Journal* [citată pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://onlinelibrary.wiley.com/>
8. *Elsevier* [citată pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.elsevier.com/>
9. Of goats and headaches. In: *The Economist* [online]. 2011, 26th May [citată pe 30.09.2011]. Disponibil: <http://www.economist.com/node/18744177>
10. *SCImago. SJR – SCImago Journal & Country Rank* [citată pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.scimagojr.com>

11. DOMINGUEZ, M. B. Economics of open access publishing. In: *Serials*. 2006, vol. 19, nr. 1, p. 52-60.
12. ȚURCAN, Nelly. Politicile accesului deschis. În: *Studia Universitatis*. 2010, nr. 3 (33), p. 41-56.
13. *Budapest Open Access Initiative* (BOAI) [online]. 2002 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>
14. *IFLA Statement on open access – clarifying IFLA's position and strategy*. 11th October, 2011 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.ifla.org/files/hq/news/documents/ifla-statement-on-open-access.pdf>
15. *Directory of Open Access Repositories* [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.opendoar.org/>
16. *SinceDirect* [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.sciencedirect.com/>
17. *Scientific publishing in transition: An overview of current developments* [online]. Bristol, 2006. 30 p. [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: http://www.stm-assoc.org/2006_09_01_Scientific_Publishing_in_Transition_White_Paper.pdf
18. *Directory of Open Access Journals* [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.doaj.org/>
19. BIRD, C. Oxford Journals' adventures in open access. In: *Learned Publishing*. 2008, nr. 21, p. 200-208.
20. MCVEIGH, Marie E. *Open Access journals in the ISI citation databases: Analysis of impact factors and citation patterns – A Citation study from Thomson Scientific* [online]. 2004 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://science.thomsonreuters.com/m/pdfs/openaccesscitations2.pdf>
21. WAGNER, A. Ben. Open Access citation advantage: An annotated bibliography. In: *Issues in Science and Technology Librarianship* [online]. 2010, nr. 60 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.istl.org/10-winter/article2.html>
22. HITCHCOCK, S. *Effect of Open Access and downloads (hits) on citation impact: A bibliography of studies: Open Citation Project* [online]. 2010 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://opcit.eprints.org/oacitation-biblio.html>
23. HARNAD, S. The immediate practical implication of the Houghton Report: provide Green open access now. In: *Prometheus*. 2010, vol. 28, nr. 1, p. 55-59.
24. SWAN, A. *The Open Access citation advantage: Studies and results to date* [online]. University of Southampton, 2010 [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: http://eprints.ecs.soton.ac.uk/18516/2/Citation_advantage_paper.pdf
25. *Open Access Scholarly Information* [citat pe 30.10.2011]. Disponibil: <http://www.openoasis.org/>
26. SCHMIDT, Krista D.; SENNYEY, Pongracz; CARSTENS, Timothy V. New Roles for a changing environment: Implications of Open Access for libraries. In: *College & Research Libraries*. 2005, vol. 66, nr. 5, p. 407-416.

**BIBLIOTECA ȘI PROMOVAREA PUBLICAȚIILOR
ȘTIINȚIFICE INSTITUȚIONALE ȘI DE AUTOR:
CAZUL DEPARTAMENTULUI INFORMAȚIONAL
BIBLIOTECONOMIC ULIM**

LUDMILA CORGHENCI

Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

Acest articol reflectă rolul și locul bibliotecii universitare în promovarea rezultatelor cercetărilor prin intermediul publicațiilor instituționale și de autor. În cadrul Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM acțiunile de promovare sunt integrate în toate segmentele de activitate profesională.

This article reflects the role and the place of the university library in promoting the results of the researches, being emphasized the shapes and the methods of promoting of institutional publications and of the author's. There are presented innovational experiences of the Informational Librarian FIUM Department including segments connected with development and promotion of the collections, bibliographical and informational activity.

Necesitatea activității de promovare în biblioteca universitară

Promovarea, considerată ansamblul de tehnici sau practici a marketingului, ori acțiune de marketing, ori formă de comunicare, urmărește captarea atenției și fidelizarea utilizatorilor, informarea, convingerea, formarea atitudinii decidenților, menținerea unui public atras de servicii, produs, personal și instituție. Politicile și activitățile promoționale, activitatea de marketing – au devenit o prezență pentru bibliotecile universitare.

Analizând activitățile promoționale ale Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM putem accentua următoarele preocupări la acest capitol:

- promovarea personalului DIB, performanțelor acestuia, în mediile universitar și profesional
- promovarea structurii informațional-bibliotecare – spații funcționale, resurse, servicii și produse
- promovarea imaginii, realizărilor ULIM și ale universitarilor.

În continuarea prezentului material ne vom axa asupra celei de-a treia direcții, insistând preponderent pe marginea promovării produselor activității de cercetare la ULIM.

Produsele activității de cercetare universitară

La ULIM cercetarea are drept fundament organizațional și logistic Regulamentul activității științifice, elaborat în baza prevederilor Legii Învățământului, hotărârilor Guvernului privind cercetarea științifică și

tehnologică, Codului cu privire la Știință și Inovare, regulamentelor și dispozițiilor Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare [7]. Investigațiile universitarilor sunt efectuate din punct de vedere organizațional în cadrul institutelor de cercetare: Institutul de Cercetări în domeniul Protecției Dreptului Omului (creat în anul 2006), Institutul Mass-Media (creat în anul 2004), Institutul de Istorie și Științe Politice (constituit în anul 2005), Institutul de Investigații strategice în Economie (fondat în anul 2006), Institutul de Cercetări Filologice și Interculturale (creat în anul 2005), Institutul de Formare și Cercetare Socială (anul fondării 2005) [4, 5]. Rezultatele activității de cercetare a universitarilor sunt oglindite și promovate prin intermediul publicațiilor instituționale și de autor. Prezentăm doar câțiva indicatori statistici: între anii 2002–2007 cadrele didactico-științifice de la ULIM au publicat 2123 lucrări, inclusiv 103 monografii, 78 manuale, 11 dicționare, 1407 articole, 473 rezumate ale comunicărilor la reuniuni științifice etc. [2, p. 99; 4, p. 116].

Sistemul actual de publicații instituționale, constituit în anul 2006, are drept fundament un șir de lucrări anterioare, incluzând „Symposia Professorum”, anale. În prezent sub egida ULIM se editează: 6 titluri de reviste științifice: „Studii Economice”, evaluată de către CNAA la categoria C; „Intertext”, evaluată de către CNAA la categoria C; „Studii Juridice Universitare”; „Revista de Istorie și Științe Politice”, „Socialis”, „NooSfera”; 2 titluri anuale: „La Francopolyphonie”, evaluat de către CNAA la categoria B, „Symposia Investigatio Bibliotheca”; „Analele Seria Economie” (a se vedea: www.ulim.md).

Este important ca aceste publicații să fie promovate în comunitatea științifică și didactică, structurii informațional-bibliotecare revenindu-i în aceste sens un rol deosebit.

Efectele activității promoționale DIB pot fi sintetizate după cum urmează: furnizarea de informații asupra publicațiilor, promovarea rezultatelor activității de cercetare, stimularea interesului comunității științifice și didactice pentru resurse, servicii, produse, formarea unei imagini pozitive, neutralizarea informațiilor defavorabile, justificarea investițiilor materiale, financiare, tehnice etc., augmentarea relațiilor DIB – structuri de cercetare – cercetători, amplificarea imaginii/poziției DIB, fidelizarea utilizatorilor-cercetători și altele.

Acțiuni de promovare a produselor cercetării universitare

În cadrul Departamentului Informațional Biblioteconomic acțiunile de promovare sunt integrate în toate segmentele de activitate profesională:

- *achiziții, organizarea și colecțiilor*: inițierea și promovarea fenomenului „Depozit Obligatoriu ULIM” (experiență a DIB,

preluată la nivel național); organizarea și ținerea la zi a Colecției intangibile „Depozit Obligatoriu ULIM”; gestionarea colecțiilor în acces liber: „Publicații ale cadrelor didactico-științifice ULIM” (include lucrări instituționale și de autor, volume), „Publicații seriale și continue, editate sub egida ULIM”; instituirea și asigurarea funcționalității colecțiilor personale (de ex., „Colecția Ilie Borzicac”); crearea Colecției „e-Portofolii educaționale ale cadrelor didactico-științifice ULIM” (baza de date locală <ftp.ulim.md>); promovarea blogurilor profesionale ale universitarilor;

- *comunicarea resurselor*: funcționalitatea accesului liber la colecții; expoziții aniversare și jubiliare; program „Cartea Profesorului Tău”, Salon Universitar „Scientia” și alte forme.

Salonul „Scientia”, o activitate anuală, evaluată pozitiv de comunitatea universitară, are un caracter complex, fiind organizat anual, de regulă în lunile martie-aprilie. Este vorba despre un parteneriat funcțional cu institutele și cercetătorii ULIM (pentru detalii a se vedea comunicatele finale: library.ulim.md). Impactul Salonului „Scientia”: contribuie la promovarea rezultatelor activității de cercetare, a creativității cadrelor didactico-științifice ULIM, impulsionează lectura publicațiilor, semnate de către universitari, utilizarea acestora în procesul educațional. Salonul facilitează completarea colecției DIB „Publicații ale cadrelor didactico-științifice ULIM” și ținerea la zi a catalogului corespunzător. În cadrul Salonului sunt efectuate nominalizări ale standurilor, institutelor, facultăților, autorilor, acestea fiind anunțate/înmânate în ședințele Senatului ULIM, fapt ce stimulează implicarea partenerilor DIB în organizarea Salonului Universitar „Scientia”;

- *activități de caracter bibliografic*: elaborarea și editarea publicațiilor bibliografice, studii in honorem în colecțiile „Scriptio” (oferă informații asupra publicațiilor, editate în cadrul institutelor, facultăților ULIM), „Universitaria” (inserează informații asupra publicațiilor unei persoane; în total DIB a editat 46 de fascicule, colecția fiind inițiată în anul 1998); constituirea și ținerea la a Fișierului de Autoritate a Autorilor – persoane fizice ULIM;
- *promovarea publicațiilor în spațiul virtual*: utilizarea pârghiilor promoționale ale paginilor WEB ULIM și DIB; prezența în rețelele de socializare: You Tube, SlideShare, Flickr; reflectarea publicațiilor instituționale și de autor în catalogul electronic internațional Open Bibliographic Data Guide – <http://obd.jisc.ac.uk>), de exemplu:

LISTS
RECENTLY
ABOUT US
One web page for every book.
 Show only eBooks
[More search options](#)

Politici, forme de guvernare și relații internaționale în Țările Române medievale: curs universitar

By [Parasca, Pavel](#) 1 edition

About the Book
Parasca, Pavel. Politici, forme de guvernare și relații internaționale în Țările Române medievale: curs univ. / Univ. Liberă Intern. din Moldova, Fac. Istorie și Relații Intern., Catedra de Istorie. - Ch.: ULIM, 2010. - 266 p. - Bibliogr.: p. 261-264. - ISBN 978-9975-101-33-2.

SUBJECTS
[Istorie](#), [istoria Moldovei](#), [Țările Române-epoca medievală](#), [Țările Române-politică internă](#), [Țările Române-politică externă](#)

PEOPLE
[Mircea cel Bătrîn](#), [Vlad Tepeș](#), [Alexandru cel Bun](#), [Bodan I](#), [Stefan cel Mare](#), [Matei Basarab](#), [Vasile Lupu](#)

PLACES
[Țările Române](#), [Tara Moldovei](#)

TIMES
[Evul Mediu](#)

Manage Covers

Read
No readable version available.

Borrow
[Physical copy](#), [local](#) WorldCat

Buy
[Alibris](#)
[Amazon](#)
[AbeBooks](#)

There is only 1 edition record, so we'll show it here... [Add edition?](#)

Politici, forme de guvernare și relații internaționale în Țările Române medievale: curs universitar
Published 2010 by [Universitatea Liberă Internațională din Moldova](#), [Fac. Istorie și Relații Internaționale](#) in [Chișinău](#), [Republica Moldova](#).

The Physical Object
Pagination 266 p.

SUBJECTS

Panașahu, Tatiana ▾

Gisements du Paleolitique superieur recent entre le Dniestr et la Tissa

By [unknown author](#) 1 edition

About the Book
Chiriță, Vasile. Gisements du Paleolitique superieur recent entre le Dniestr et la Tissa / Vasile Chiriță, Ilie Bormisac; Acad. Roumaine-Filiale Iași, Univ. Libre Intern. de la Rep. Moldova. - Iași: Ed. PIM, 2009. - 324 p.: il. - (Bibliotheca Archaeologica Iassensis; 22). - ISBN 978-606-520-326-6.

SUBJECTS
[Arheologie](#), [arheologie-Republica Moldova](#), [arheologie-România](#), [artefacte](#), [vestiții culturale-Republica Moldova](#), [vestiții culturale-România](#)

PLACES
[Republica Moldova](#), [România](#)

TIMES
[Paleolitic superior](#)

Put up a bigger book.

Manage Covers

Read
No readable version available.

Borrow
[Physical copy](#), [local](#) WorldCat

There is only 1 edition record, so we'll show it here... [Add edition?](#)

Gisements du Paleolitique superieur recent entre le Dniestr et la Tissa
Published 2009 by [Academie Roumaine - Filiale de Iași](#), [Universite Libre Internationale de la Republique Moldova](#).

Pe parcursul ultimilor doi ani la ULIM a fost promovat insistent fenomenul „acces deschis”, acesta oferind noi modalități, alternative de publicare, promovare a rezultatelor științifice. Este vorba despre proiectul-parteneriat al DIB cu cinci biblioteci universitare din Carolina de Nord, SUA: University of North Carolina at Greensboro Library, University of North Carolina at Chapel Hill Library, North Carolina State University Library, University of North Carolina at Wilmington Library, East Carolina University Library (co-director proiect – Zinaida Sochircă, director general DIB). Obiectivul-țintă al acestui proiect – constituirea repozitoriului universitar (al ULIM). În cadrul proiectului internațional au fost organizate conferințe on-line, vizite de documentare ale bibliotecarilor ULIM. Recent, în cadrul Săptămânii Accesului Deschis la ULIM (24–30 octombrie 2011) a avut loc lansarea experimentală a repozitoriului, urmând parcurgerea etapelor

obligatorii: aprobarea Politicii Accesului Deschis la ULIM, asigurarea logistică, asigurarea prezenței acestuia în registrele internaționale etc.

Propuneri pentru îmbunătățirea activității de promovare a publicațiilor instituționale și de autor: reflectarea în ediția bibliografică națională „Seriale” (editată de către Camera Națională a Cărții) a informației privind categoriile de acreditare ale revistelor științifice; fundamentarea publicației „Lista lucrărilor științifice și a titlurilor de protecție obținute de comunitatea științifică din Republica Moldova în anul ...” (elaborată cu implicarea instituțiilor științifice, editată sub egida Academiei de Științe a Moldovei) pe prevederi ale standardelor bibliologice în vigoare și criterii clare de selectare și reflectare a informației; revigorarea schimbului de publicații instituționale și de autor, editate în cadrul universităților, Academiei de Științe etc.

Referințe bibliografice:

1. DUCA, Gheorghe. Necesitatea evaluării cercetării într-o societate bazată pe cunoaștere. In: *Akados*. 2009, nr. 2, p. 3-6.
2. LEVINȚA, T. Publicații științifice universitare: politici și practici privind furnizarea accesului la conținutul științific. In: *Accesul la informație și dreptul de autor*. Ch., 2010, p. 96-103.
3. PANAGHIU, T. Promovarea publicațiilor instituționale și de autor, editate în cadrul ULIM, în spațiul virtual. In: *Symposia Investigatio Bibliotheca*. Ch., 2011, p. 91-96.
4. *Raport de autoevaluare a Universității Libere Internaționale din Moldova (ULIM) pentru anii 2002-2007*. Ch., 2007. 234 p. ISBN 978-9975-920-55-1.
5. *Raport privind activitatea științifică la Departamentul Informațional Biblioteconomic în anul calendaristic 2010*. Ch., 2010. 234 p.
6. *Știința Filologică în cadrul universitar: căutări și realizări: raport de autoevaluare al profilului șt. „Studii contrastive în filologia romano-germanică” pentru anii 2002-2006*. Ch., 2009. 110 p. ISBN 978-9975-934-73-2.
7. *Universitatea Liberă Internațională din Moldova: Regulamentul activității științifice*. Accesat la 10 octombrie 2011. Mod de acces: http://ulim.md/assets/files/actst_reg.pdf

CULTURA INFORMAȚIEI ÎN PROCESUL DE FORMARE A SPECIALISTULUI

NATALIA GHIMPU

Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

Departamentul Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM a inițiat predarea cursului „Bazele culturii informației”, destinat studenților anului întâi de la toate facultățile universității și sondajul „Cultura informației a Noilor Beneficiari DIB”. Rezultatele studiului permit confirmarea faptului că noii beneficiari se integrează perfect în politica informațional-biblioteconomică acceptată la ULIM: cooperare, colaborare, îmbinarea organică a resurselor tradiționale și netradiționale, autonomia profesională. DIB ULIM va amplifica acest potențial, formând un specialist apt pentru cerințele Societății Informației și a Cunoașterii.

Librarian Informational Department LIB, FIUM is a complex structure which is directing to diversification of services and products in order to maintain, to attract and to instruct new FIUM beneficiaries. For example is the course „Base of the information's culture” created just for first course students from the all departments and initiation of a survey „Information's culture of the new LIB beneficiaries” with six questions. The results of the survey offer the possibility to find out the potential of the acquaintances of the informational technologies and the level of the information's culture of the new LIB beneficiaries. The expectances are enough: the new beneficiaries know more languages; they are operating informational techniques and technologies. New beneficiaries are integrating perfect in informational-librarian politics accepted at FIUM: cooperation, collaboration, organically combining the traditional and untraditional resources, professional autonomy. LIB FIUM will amplify this potential creating a specialist capable for requests of the society of Information and Culture.

Departamentul Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM este o structură complexă, care se orientează spre diversificarea serviciilor și produselor, pentru menținerea și atragerea a noilor beneficiari ULIM. În anul 1997 DIB a inițiat predarea cursului „Bazele culturii informației”, destinat nemijlocit pentru studenții anului întâi de la toate facultățile universității. Cursul a fost inclus în curriculumul universitar conform Hotărârii nr. 1.8 din 8.11.2002 a Colegiului Ministerului Educației din Republica Moldova.

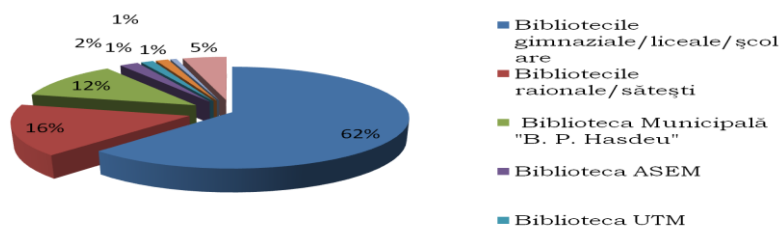
Anul 2010, fiind declarat la nivel național și internațional An al Culturii Informației, a impulsionat activitatea DIB privind formarea culturii informației. Pentru a deține situația la acest capitol, adică de a cunoaște nivelul inițial, primar de cultură a informației a studenților înscriși la anul întâi, și în scopul realizării relevante a procesului de formare a culturii

informației, a fost inițiat sondajul „Cultura informației a Noilor Beneficiari DIB”.

Sondajul se realizează anual, în perioada septembrie–octombrie. Astfel, în anul 2010 au fost intervievați 754 de respondenți. Metoda cercetării – ancheta anonimă, aceasta incluzând 6 întrebări. În urma analizei dispunem de următoarele rezultate.

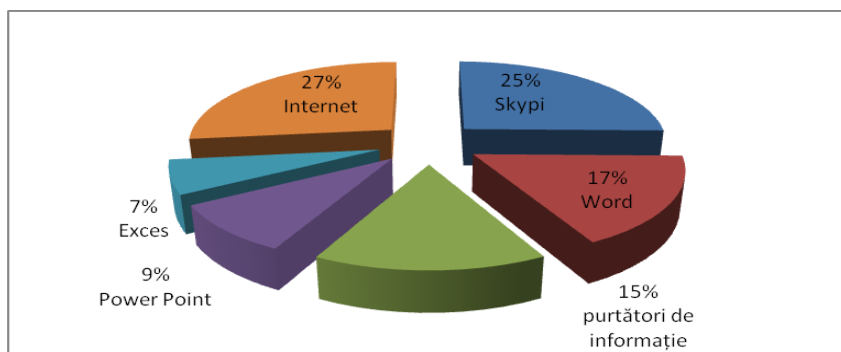
Prima întrebare:

1. Indicați instituțiile informaționale de care beneficiați/ați beneficiat ?

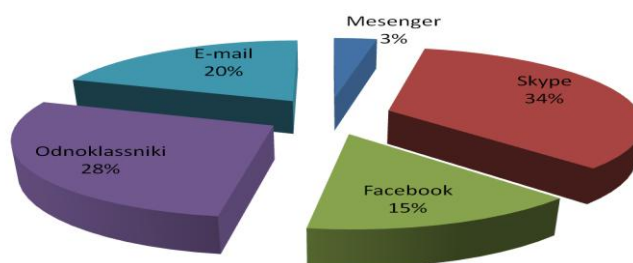
Sintezele pentru prima întrebare: cele mai solicitate biblioteci sunt bibliotecile gimnaziale/liceale/școlare cu 62 %, pe locul doi – bibliotecile raionale/sătești cu 16 %, pe locul trei – Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” cu 12 %, pe locul patru – biblioteca ASEM cu 5 %, pe locul cinci – biblioteca UTM cu 2 %. Au mai fost nominalizate și biblioteca bisericească, iar 16 intervievați au fost beneficiari ai tuturor categoriilor de biblioteci. Dacă analizăm răspunsurile la această întrebare, putem afirma că noii beneficiari au folosit cel mai frecvent bibliotecile din învățământ, accesibile la momentul studiilor, precum și bibliotecile publice locale. Este o situație evidentă. Dar ne-a bucurat mult nominalizarea bibliotecilor științifice ASEM și UTM din perspectiva familiarizării cu cerințele și ofertele bibliotecilor universitare.

Întrebarea doua: Cunoașteți/utilizați tehnologiile informaționale?

Sintezele pentru această întrebare ne arată, că pe primul loc este situat Internetul cu 27 % din cei intervievați, pe locul doi – Skype cu 25 %, pe locul trei – Word cu 17 %, pe locul patru – purtători de informație (SD, DVD, stisk) cu 15 %, pe locul cinci – Power Point cu 9 % și pe locul șase – Excel cu 7 %. Au mai fost nominalizate și programele Pascal, Access. În baza acestei informații putem afirma, că beneficiarii ULIM dispun de un potențial destul de avansat la capitolul cunoașterii și utilizării tehnologiilor informaționale și sunt pregătiți să facă față cerințelor programelor de studii ULIM.

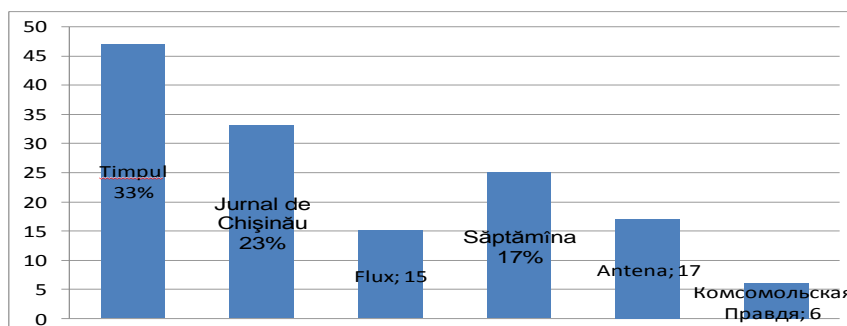
Întrebarea a treia: Ce modalități de comunicare/socializare utilizați?

În funcție de sintezele obținute, putem afirma pe primul loc s-a plasat Skype cu 34 %, pe locul doi s-a plasat Odnoclassniki cu 28 %, locul trei – E-mail cu 20 %, locul patru a fost ocupat de Facebook cu 15 % și locul cinci Messenger cu 3 %. Au mai fost nominalizate și alte rețele de comunicare/socializare precum ar fi: Agent, Rumble, Blog personal, ISQ. Dacă analizăm aceste rezultate, am putea confirma faptul, că studenții posedă destul de bine și cunosc o gamă diversă de rețele de comunicare – socializare, indiferent din ce țară vin și neținând cont de barierele lingvistice (posedă mai multe limbi).

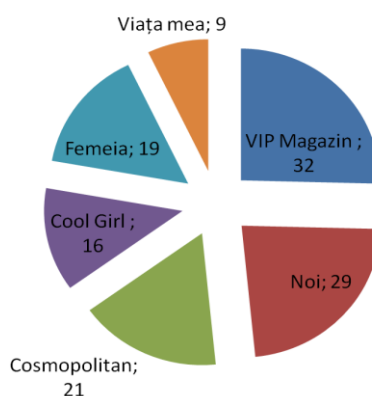
Întrebarea a patra: Indicați 2 titluri de reviste și 2 titluri de ziare (titluri corecte), pe care le cunoașteți/utilizați.

- Ziare:

La această întrebare dispunem de următorii indicatori. Cel mai cunoscut/utilizat ziar este „Timpul de dimineață” cu 33 %, pe locul doi – „Jurnal de Chișinău” cu 23 %, pe locul trei – „Săptămîna” și „Antena” cu 17 %, pe locul patru – „Flux” cu 15 % și pe locul cinci – „Комсомольская правда” cu 6 %. Au mai fost nominalizate alte periodice: „Nunta”, „Magazin istoric”, „Drujba”, „Mireasa”, „Monitorul oficial al Republicii Moldova”, „Aquarelle”, „Amic”, „Alunelul” și altele. Deci, putem afirma că noii beneficiari ai DIB cunosc și se orientează în segmentul mass-media, oferind prioritate presei autohtone.

Situația privind cunoașterea și utilizarea revistelor este prezentată în diagrama de mai jos:

Și pentru ultima întrebare: Care sunt așteptările Dvs. din partea instituției informaționale? – au fost sintetizate următoarele răspunsuri:

- colaborare,
- să fie oferită informația necesară,
- implicații în colaborări internaționale,
- asigurarea informațional-documentară a procesului didactic,
- acces nelimitat la informație,
- documentare, liberă exprimare, înțelegere, noi experiențe,
- informație concisă, calitativă, prietenie (spațiu prietenos), colaborare, cooperare,
- colaborare cu personalul,
- folosirea pe larg a internetului,
- sursele de tip tradițional să se poată găsi și în format electronic,
- promovarea formelor interactive de organizare a procesului de învățare (training, comunicarea student – profesor),
- mai multă informație în formă tradițională,
- mai multe cărți în domeniul comunicării și jurnalismului,
- personal amabil,

- promovarea formelor interactive de organizare a procesului de învățare (training, comunicarea student – profesor).

În final am putea afirma că rezultatele sondajului ne-au oferit posibilitate de a afla potențialul cunoașterii tehnologiilor informaționale și nivelul culturii informației a noilor beneficiari DIB. Așteptările sunt îmbucurătoare: noii beneficiari cunosc mai multe limbi, mănuiesc tehnicile și tehnologiile informaționale. Noii beneficiari se integrează perfect în politica informațional-biblioteconomică, acceptată la ULIM: cooperare, colaborare, îmbinarea organică a resurselor tradiționale și netradiționale, autonomia profesională. DIB ULIM va amplifica acest potențial, formând un specialist apt pentru cerințele Societății Informației și a Cunoașterii.

Referințe bibliografice:

1. *Codex DIB*. Ch.: ULIM, 2007. 89 p.
2. CORGHENCI, Ludmila. *Program „Grija pentru Noii Beneficiari”*: ediția 2010 (concept). Ch., 2010. 2 p.
3. *Investește în Viitor – investește în Informație*: Program de activitate a DIB în anul 2010. Ch.: ULIM, 2009. 97 p.

ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL ECONOMIC, ÎN BAZA RESURSELOR BRTȘ

ELENA BORDIAN

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a IEFS

Necesitățile informaționale în domeniul socioeconomic sunt dependente de categoria de utilizatori ai informației economice și definesc specificul deservirii lor. Cele mai importante resurse informaționale ale BRTȘ sunt: baze de date locale, catalogul electronic, buletine informative, care conțin informații în domeniul economic.

Informational and documentary resources are the main elements of economical growth and social development in a state. Unlimited access to local, national and international Data Base offers new practices and opportunities for scientific research. In addition, the research results capitalization imposes the problem to create and implement informational modern systems of scientific research in different domains, which will be then integrated in an Informational European network for research and development.

Informația digitală și resursele de informare și documentare constituie principalele motoare de creștere economică și dezvoltare socială. Cercetarea științifică și inovarea sunt garantul dezvoltării unui stat. De aceea, o economie bazată pe cunoaștere impune dezideratul: nu există cercetare fără inovare și nici știință fără informare științifică și tehnologică [2].

Cercetarea științifică se bazează pe lucrări anterioare și este dependentă de posibilitățile de acces la publicațiile științifice naționale și internaționale, la bazele de date statistice și legislative, puse la dispoziția cercetătorilor. Actualmente fluxul de publicații științifice consacrate analizei economiei moldovenești în contextul integrării RM în UE, este foarte mare, respectiv și studiile asupra diferitor aspecte și procese de dezvoltare la nivel micro și macroeconomic.

Necesitățile informaționale în domeniul socioeconomic, care se creează în jurul problemelor teoretice și practice, sunt dependente de categoria de utilizatori ai informației economice și definesc specificul deservirii lor. Se conturează trei grupe de necesități informaționale în domeniul economic: în primul rând, solicitările generale, globale, care parvin în procesul dezvoltării dinamice a științei economice; în al doilea rând, solicitările legate de soluționarea unor probleme științifice și industriale ale țării (macroinformaționale); în al treilea rând solicitările din partea instituțiilor de

cercetare, unităților economice, grupelor de expertizare sau utilizatorilor individuali (microinformaționale).

Accesul la sursele de informație științifică este o necesitate, iar gestionarea acestora a devenit o provocare economică și politică pentru garantarea accesului neîngrădit al tuturor cetățenilor. Mediul în care se desfășoară cercetarea științifică și sunt difuzate rezultatele cercetării cunoaște profunde transformări legate de noile tehnologii de informare și comunicare, care permit noi oportunități și modificări ale practicilor cercetării. Menționez că sistemul de informații științifico-tehnologic din RM, creat în baza Regulamentului cu privire la înregistrarea și evidența de stat a rezultatelor activității de cercetare științifică din anul 2009. Conform acestui regulament înregistrarea și monitorizarea rezultatelor activității de cercetare științifică se efectuează de către AGEPI în baza de date „Rezultate științifice” și pune la dispoziția publicului date referitoare la proiectele din sfera științei și inovării, publicate după aprobare de către Academia de Științe a Moldovei, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și înregistrate în Registrul de Stat [1].

BD „Rezultate științifice”, deținută de AGEPI, este creată în baza rapoartelor științifice în format electronic. Colecția similară „Rapoarte științifice” (pe hârtie) se pastrează și este propusă în circuitul lecturii de către Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică (BRTȘ) și Biblioteca Științifică AȘM. Timp de 10 ani, evidența, prelucrarea și depozitarea rapoartelor științifice au fost deținute de BRTȘ, iar din anul 2007 această funcție a fost preluată de către Biblioteca științifică AȘM.

Colecția „Rapoarte Științifice” a BRTȘ deține 2242 de documente pe suport de hârtie și este o colecție unică. Fiecare raport este înregistrat și reflectat în CE al bibliotecii și în fișierul special în sistemul IRBIS. Astfel, aria de căutare a documentelor este complexă, cuprinzând variate criterii de căutare: cuvinte cheie, titlul, conducătorul temei, număr de înregistrare, vedeta de subiect etc. Diseminarea informației privind colecția „Rapoarte Științifice” se realizează prin mai multe metode: expoziții, cercetări bibliografice, buletine informative, la elaborarea cărora ținem cont de specificul temei cercetate, precum și interesele agenților economici privind tehnologizările sferei de producție. Colecția este solicitată de către utilizatori, dar nu poate fi valorificată la nivelul așteptărilor. Dispersarea colecției creează anumite dificultăți pentru cercetători. În acest context, propune crearea unui fond unic al colecției „Rapoarte Științifice” (cu referire la colecția pe hârtie) pentru a asigura o continuitate a proiectelor și temelor de cercetare, iar valorificarea și gestionarea acestei colecții devine o provocare, pentru garantarea accesului neîngrădit al tuturor cetățenilor la informația științifică și tehnologică.

Crearea bazelor de date locale, care conțin informații în domeniul economic, se realizează prin prelucrarea automatizată a publicațiilor care au intrat în colecțiile bibliotecii, prin elaborarea și editarea indicilor bibliografici, în urma cercetărilor bibliografice tematice complexe și a rapoartelor științifice anuale ale instituției.

Una din cele mai importante resurse informaționale ale BRTȘ, care asigură colectarea, prelucrarea, căutarea și difuzarea informației este Catalogul Electronic, creat în anul 1991, în sistemul automatizat IRBIS. CE cuprinde peste 50000 de înregistrări (monografii, manuale, anuare statistice, rapoarte științifice, autoreferate etc.) și reflectă colecția fundamentală a BRTȘ sub mai multe aspecte: domenii de activitate, tip de documente, aspect lingvistic.

Modalitatea de căutare a informației economice în cadrul sistemului integral de bibliotecă IRBIS-64 este simplă și accesibilă tuturor categoriilor de utilizatori, punând la dispoziție o interfață „multi-fereastră”. Sistemul oferă mai multe tipuri de căutare, atât simplă cât și combinată. Cel mai frecvent utilizate sunt câmpurile: „Cuvântul cheie”, „Autorul”, „Titlul” și „Vedete pe subiect”. Sistemul permite căutarea din vocabular, pe care îl formează ea însăși. Se poate realiza filtrarea datelor după criterii cum ar fi tipul documentului sau suportului pe care se află informația (de ex. Text, CD). Nu în ultimul rând, datele pot fi reflectate și după criteriul de localizare. Astfel, fiecare criteriu în parte sau combinat este utilizat pentru a afla ce documente după nivelul bibliografic și suport se găsesc într-o anumită secție.

O altă resursă de informare pentru cercetarea științifică în domeniul economic, este baza de date locală „Articole din reviste în domeniul economic” care actualmente cuprinde peste 59500 de înregistrări bibliografice din peste 80 de titluri (500 fascicule) de reviste economice din țară și de peste hotare. Prin multiplele posibilități de căutare pe care aceasta resursă oferă (după cuvinte cheie, CZU, autor, titlu, denumirea sursei) utilizatorii beneficiază efectiv atât de instruire în căutarea informațiilor, cât și de bibliografii la cerere pe diferite teme de cercetare. Obținerea rapidă a informației necesare, fără a mai consulta toate seturile de revistele este un avantaj. Această bază de date este un instrument util de informare pentru toate categoriile de utilizatorii și în special pentru cercetătorii științifici din domeniul economic. Pe parcursul a 9 luni ale anului 2011, BD a oferit 3244 referințe bibliografice în domeniul economic. Cele mai frecvente teme de cercetare sunt legate de analiza dezvoltării economice a RM, criza economică și politici anticriză, economia și creditarea întreprinderilor, piața muncii, economia turismului ș.a.

Baza de date locală „Cercetări bibliografice” creată în anul 1999 în baza cercetărilor bibliografice tematice complexe efectuate de serviciul informare

bibliografică a BRTȘ și este un suport informațional important pentru cercetare. În urma cercetărilor bibliografice complexe din variate surse, informația este stocată pe anumite teme (probleme). Actualmente BD „Cercetări bibliografice”, cuprinde 544 teme în diverse ramuri ale economiei naționale.

În procesul de informare și documentare apar noi idei, cerințe și necesități. Este firesc că sursele de care dispune biblioteca noastră devin insuficiente. Un suport temeinic devin colecțiile bibliotecilor științifice academice și universitate, la care apelăm prin mai multe căi: acces la Catalogul electronic și baze de date, împrumutul interbibliotecar, schimbul de publicații etc. De asemenea, se utilizează informația pe probleme economice a instituțiilor guvernamentale, care oferă acces la date statistice oficiale, documente normative și materiale analitice. De ex. BD a Biroului Național de Statistică (www.statistica.md), a Ministerului Economiei RM (www.mec.gov.md) ș.a. Documente cu referință la istoria dezvoltării economice, gândirii economice, texte ale monografiilor și articole publicate ale savanților renumiți sunt accesibile pe site-ul www.gallery.economicus.ru.

În ceea ce privește resursele electronice internaționale: pentru susținerea cercetării în domeniul economic recomandăm și utilizăm BD EBSCO, care conțin articole integrale din mai mult de 3 mii de reviste și ziare, 80% din reviste reflectă tematica economică. În urma analizei utilizării BD EBSCO am constatat, că resursele informaționale EBSCO sunt utilizate în primul rând de utilizatorii care sunt cointeresați de publicații periodice la temă și care cunosc bine limba engleză, în al doilea rând, pentru lărgirea serviciilor informaționale mai ales din conținutul articolelor publicate integral. Utilizatorii bibliotecii sunt interesați de actualitatea și competitivitatea informației economice și statistice. De aceea, cercetarea și analiza economică nu poate exista fără accesarea resurselor Internet. În baza acestor resurse BRTȘ a elaborat ghidul „Site-uri utile pentru economiști”, care asigură accesul la resurse informaționale și date statistice internaționale. Cele mai utilizate site-uri sunt: 1) www.fmi.ro; 2) <http://faostat.fao.org>; 3) www.jstor.org (se deosebește prin posibilitățile de căutare pe o arie cronologică extinsă); 4) www.worldbank.org (informații statistice pe țări) ș.a.

Accesul la sursele de informare științifică mondială este o necesitate. Cercetarea economică în fond este bazată pe studii analitice și de sinteză, date statistice, modele econometrice etc.

Problema cercetării-dezvoltării-inovării a fost analizată recent de UE. În urma studiilor efectuate s-au identificat problemele și cauzele care au făcut ca rezultatele cercetării științifice să nu poată fi pe deplin valorificate și anume:

- lipsa fluxului de informații dinspre cercetare către cetățean și companii;
- insuficiența utilizare a cercetării inovative în serviciile sectorului public.

În concluzie menționez ca multe resurse informaționale în domeniul economic sunt puțin cunoscute și utilizate de către cercetători și managerii unităților economice. Pentru a fi aplicate și a avea efect în dezvoltarea societății, rezultatele cercetărilor trebuie difuzate, cunoscute, însușite de potențialii utilizatori. De aici apare nevoia de a crea și implementa sisteme moderne naționale de informare ale cercetării științifice în diferite domenii, care apoi la rândul lor să fie integrate în rețeaua europeană de informare pentru cercetare-dezvoltare.

Referințe bibliografice:

1. Regulament cu privire la înregistrarea și evidența de stat a rezultatelor activității de cercetare științifică. *Monitorul Oficial*. 2009, nr. 19-21.
2. BANCIU, D. Sistem demonstrativ de informare-documentare în știință și tehnologie. *Revista Română de biblioteconomie și știința informării*. 2010, nr. 1, 51-52.
3. БОРОВИК, М.А.; ШЕТБЕРКО, Л.В. Информационное обеспечение экономических исследований на основе электронных информационных ресурсов. *Научно-техническая информация*. 2009, nr. 5, 15-19.

CONCEPTE ȘI PRACTICI DE INFORMATIZARE ÎN CADRUL BIBLIOTECII ACADEMIEI DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SERGIU CARCEA

Biblioteca Științifică a Acad. de Administrare Publică de pe lângă Președintele RM

Biblioteca Electronică din cadrul AAP oferă accesul la: publicații digitale full-text, catalog bibliografic public, baze de date, programe utilitare; elaborează ghiduri și tutoriale de informare și lucru în spațiul virtual; oferă informații și consultații pe diverse teme; prestează o serie de servicii (acces la internet, listare, scanare etc.).

In this article the author makes a general description of the concepts and practices of library computerization within the Academy of Public Administration. Electronic Library is a structure specially designed for implementing information technologies in the library. This structure is a computerized library that provides access to: full text digital publications, public bibliographic catalog, databases, software tools, develop guidelines and tutorials for information and work in cyberspace, offering information and advice on various topics, providing a range of services. The implementation of the computerized system within the Library of the Academy of Public Administration has the following objectives: 1. to facilitate and expand access to documents and information, 2. to improve the quality and performance, 3. to transfer the knowledge within the institution.

În prezent societatea umană se află în așa-numita eră a informației (cunoștințelor), o etapă în care informația deține un rol fundamental în cadrul tuturor proceselor ce au loc la diferite niveluri sociale, fie că vorbim despre educație, știință, politică sau cultură. În acest context importantă devine nu doar informația în sine, ci și mecanismele prin care aceasta ajunge la destinatar, ori, în condițiile de astăzi, în care fluxul de informații este unul exorbitant, utilizatorul unui anumit tip de date simte nevoia unui sistem complex care-i poate oferi informațiile de care are nevoie, în timp util și cu minimum de resurse utilizate.

Sistemul de informare și documentare din cadrul AAP reprezintă un ansamblu organizat de proceduri manuale și automatizate (în care este inclusă resursa umană), care are ca obiectiv principal colectarea de documente și informații, prelucrarea, organizarea și valorificarea acestora către angajații și beneficiarii instituției, regăsirea acestora într-o bază de date, precum și arhivarea lor.

În cadrul Academiei de Administrare Publică în conformitate cu statut instituției gestiunea sistemului de informare și documentare este realizată de către Secția de informare și documentare – un centru informațional specializat în domeniul administrației publice.

Funcționarea sistemului de informare și documentare din cadrul AAP este axată pe elaborarea, administrarea și perfecționarea serviciilor informațional-bibliotecare performante în sprijinul procesului instructiv-didactic și metodic-științific al Academiei; facilitarea și extinderea accesului la documente și informații prin implementarea tehnologiilor informaționale moderne.

Dacă este să vorbim despre importanța dezvoltării sistemului de informare și documentare din cadrul Academiei, atunci este necesar de menționat că acest sistem condiționează:

- calitatea și performanța proceselor instructiv-didactice;
- realizarea transferului de cunoaștere din cadrul instituției;
- asigurarea suportului informațional pentru angajații și beneficiarii Academiei.

Din punct de vedere structural acest sistem de informare și documentare este format din două componente, deși, ambele se intercondiționează reciproc extrem de puternic, este vorba despre componenta tradițională a activităților de informare și documentare, și de factorul tehnologic care nu face nimic altceva decât să desăvârșească acest sistem informațional. Formal aceste două componente ale Secției de informare și documentare din cadrul AAP sunt: Biblioteca Științifică și Biblioteca Electronică. Prima componentă include completarea și evidența, catalogarea și clasificarea colecțiilor, activitatea bibliografică și de referință, relații cu publicul, metodologie și perfecționare, studii și cercetări. Cea de-a doua componentă are misiunea de implementa în cadrul sistemului de informare și documentare a tehnologiilor și tehnicilor informaționale noi. Cu alte cuvinte Biblioteca Electronică din cadrul Academiei dezvoltă funcționalitatea sistemului de informare și documentare ca pe o platformă de e-Learning, ce conține:

- baze de date;
- publicații în format digital;
- suport direct prin rețeaua Intranet/Internet;
- gestionarea datelor și utilizatorilor.

Pentru utilizatorii serviciilor noastre termenul de bibliotecă electronică sună destul de neclar, așa precum sună și alte concepte recent apărute în vocabularul procesului educațional, cum ar fi bazele de date, programele integrate de bibliotecă sau catalogul public (OPAC). Totuși acestea sunt niște componente fundamentale ale procesului actual de informare și documentare, de aceea utilizatorii bibliotecilor trebuie să le cunoască, să le înțeleagă și să le utilizeze cât mai mult.

În linii generale ambiguitatea termenului de bibliotecă electronică reiese din înțelegerea îngustă a acestui concept, conform acestei viziuni bibliotecă electronică (digitală) se ocupă exclusiv cu gestionarea publicațiilor integrale

.....

în format electronic (cărți, reviste, ziare). Multă lume ar dori să aibă acces deschis la o asemenea bibliotecă, dar, din păcate, dacă există pe plan mondial astfel de biblioteci digitale, acestea sunt fie specializate pe un anumit domeniu, fie dispun de o gamă largă de publicații digitale, dar care costă extrem de mult. Din aceste considerente Biblioteca Electronică AAP trebuie înțeleasă într-un sens larg ca bibliotecă informatizată ce oferă pe lângă accesul la publicații digitale full-text și acces la catalogul bibliografic public, la baze de date, programe utilitare; elaborează ghiduri și tutoriale de informare și lucru în spațiul virtual; oferă informații și consultații pe diverse teme, începând cu actele normative și terminând cu problemele legate de securitatea pe Internet; prestează o serie de servicii (acces la internet, listare, scanare etc.) fără de care procesul educațional de astăzi este practic de neimaginat.

Trebuie de menționat că întreținerea unei biblioteci electronice generează și costuri în funcție de mai mulți factori. Ca exemplu poate servi întreținerea tehnică a echipamentului, achiziționarea publicațiilor digitale, abonarea bazelor de date etc. Ținând cont de posibilitățile financiare ale Academiei, deseori sunt propuse și realizate variante alternative de dezvoltare a resurselor informaționale. Un exemplu concludent poate fi utilizarea aplicațiilor open source care se distribuie cu licență gratuită și plus la asta pot fi adaptate la cerințele locale. OpenBiblio este una din aplicațiile utilizate pentru gestionarea resurselor bibliografice din cadrul Bibliotecii Științifice, care, oferă un sistem complex de administrare a unei biblioteci virtuale de dimensiuni medii.

În cadrul Secției de informare și documentare AAP, o atenție deosebită este acordată procesului de informare a beneficiarilor cu privire la resursele informaționale moderne și automatizării proceselor bibliotecare, precum și colaborarea cu alte structuri similare, participarea la diverse manifestări în vederea schimbului de experiență și dezvoltării profesionale.

INFORMATIZAREA BIBLIOTECII UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ”: REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

ADELA NEGURĂ

Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

Articolul prezintă procesul de informatizare a Bibliotecii Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” în anii 2001–2011.

This article presents some of the achievements and prospects, the university library implemented in this area during 2001–2011 years. It is hard to imagine a non-informatization library in a modern society. The phenomenon of new information technologies influences us every day more and more. Library automatization, which implies uniting them into a single network, led to the fact, that traditional library is covered by digital library, and this coating contributes to the appearance of virtual libraries. This program of library automation and information processes is based on experiences in the library team up to present day, as is evident from the impressive capabilities of information technology, proposed in early 2000. Due to its information content, the library plays an important strategic role in the informative society. Scientific Library of the Kishinev State Pedagogical University „Ion Creanga” does not trailing in the process of informatization.

I. Realizări.

Procesul de informatizare a Bibliotecii Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a demarat în noiembrie 1999 și continuă până în prezent. Am început cu 4 computere, în prezent Biblioteca deține 36 computere și, sperăm, că nu ne vom opri la această cifră.

Odată cu echipamentul tehnic Biblioteca a fost asigurată cu programul specializat Q-Series, care a permis începerea procesului de creare a Catalogului Electronic, constituit din:

- Intrări noi (publicații carte și seriale);
- Colecții uzuale ale Sălilor de lectură și serviciilor de împrumut la domiciliu;
- Articole din edițiile periodice (reviste);
- Beneficiari ai Bibliotecii UPS „Ion Creangă”.

La momentul actual Catalogul Electronic include circa **55 000** titluri și **120 000** volume (exemplare) catalogate, din care **25 000** articole din seriale și **175** documente audio-video (CD, DVD).

Conform Ordinului Nr. 149 din 21.06.2004 Cu privire la constituirea bazei de date locale „Beneficiari ai Bibliotecii științifice a UPS „Ion Creangă”, s-a hotărât că, începând cu 1 septembrie 2004, beneficiarii

Bibliotecii (studenții anului I, II, III), corpul profesoral didactic și personalul auxiliar urmau să beneficieze de serviciile Bibliotecii în baza Permisului de intrare, care va servi drept document pentru:

- consultarea publicațiilor în sălile de lectură ale Bibliotecii
- efectuarea operațiunilor de împrumut la domiciliu.

Din 2004 a demarat crearea bazei de date Beneficiari ai UPS „Ion Creangă”.

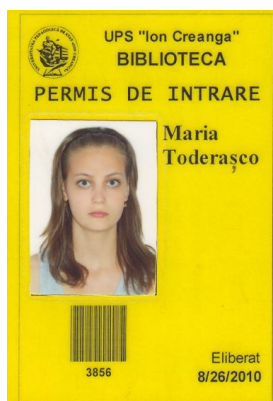
Studenții anului I au fost înscriși în baza de date conform listelor și ordinului de înmatriculare. Conform aceluiași Ordin Nr. 149 din 21.06.2004, Comisia de admitere a UPS „Ion Creangă”, urma să solicite de la candidații la înscriere la facultate o fotografie, care trebuia să fie transmisă la Bibliotecă și utilizată pentru perfectarea Permisului de intrare. Astfel, în termen restrâns, am primit pozele studenților admiși la facultate, fapt care ne-a înlesnit considerabil lucrul și a permis confecționarea rapidă a permiselor de intrare. Studenții anilor II-IV (secția de zi și fără frecvență) au fost înscriși conform fișierului – reiter. Șefii grupelor academice (an. II și III) au fost rugați să transmită bibliotecarului, responsabil de perfectarea și eliberarea Permiselor de intrare câte o fotografie a fiecărui student și lista grupei respective, după care s-a stabilit ziua când își pot ridica permisele.

La una din ședințele consiliului metodic s-a aprobat și modul de înscriere în baza de date a colaboratorilor UPS „Ion Creangă”, și anume:

- Profesori – **P** + numărul de ordin (conform momentului adresării)
- Doctoranzi – **D** + numărul de ordin
- Masteranzi – **M** + numărul de ordin
- Personalul auxiliar – **PA** + numărul de ordin
- Laboranți – **Lb.** + numărul de ordin
- Manageri (Perf. Cadr. did) – **S/P** + numărul de ordin
- Studenți străini – **S** + numărul de ordin.

La momentul actual baza de date Beneficiari include circa 7 000 beneficiari și anual este completată cu circa 1500 utilizatori noi.

În confecționarea permiselor am început utilizarea **Modulului Q-Reports** și în special **ID-card Cititor**, care ne permite confecționarea a 9 permise concomitent cu informația necesară despre fiecare student (care ulterior se laminează). Fațeta permisului a fost elaborată de colaboratorii UPS „Ion Creangă” împreună cu reprezentanții firmei IME.

Permisul de intrare servește drept document pentru:

- a) consultarea publicațiilor în sălile de lectură;
- b) împrumutul publicațiilor la domiciliu;
- c) acces la Mediatecă.

Perfectarea permisului de intrare:

în Modulul Q-Reports

- Este valabil pe toată perioada anilor de studii;
- Nu este transmisibil;
- Odată cu semnarea foilor de achitare se retrage și se lichidează;
- Permisul pierdut se restabilește la preț dublu.

În anul 2005 a fost inaugurată Sala multimedia – **MEDIATECA**, conectată la Internet.

Mediateca oferă următoarele servicii:

- consultarea în spațiile funcționale ale Mediatecii a surselor de informare și documentare din colecția uzuală;
- acces la bazele de date naționale și internaționale;
- acces Internet;
- acces la bazele de date locale (catalog electronic Biblioteca UPS „Ion Creangă” etc.);
- consultarea clienților privind utilizarea stațiilor de lucru în scopuri informaționale și comunicaționale;
- facilități de imprimare și reimprimare pe alt suport material a informației în sprijinul procesului de învățare-predare;
- minicursuri de instruire în scopul utilizării raționale a tehnicii și tehnologiilor informaționale;
- elaborarea și promovarea informațiilor lunare (în format electronic ori tradițional), gen: „Adrese utile în Internet”, „Intrări noi în colecția uzuală a Bibliotecii / Mediatecii UPS „Ion Creangă”.

În septembrie 2011 în planul de studiu al disciplinei didactice **Tehnologii informaționale** este introdus modulul „Bazele culturii informației” (8 ore).

Conținutul prelegerilor și orelor practice:

- Cultura informației și componentele ei de bază;
- Genuri de documente. Produse de informare moderne. Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare;
- Identificarea bibliografică a documentelor. Elaborarea referințelor bibliografice pentru studiile efectuate;
- Resurse electronice. Internet. Baze de date. Catalog electronic (OPAC): modalități și posibilități de utilizare;
- Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific.

Pentru facilitarea orelor practice a fost elaborat și pus la dispoziția utilizatorilor **Ghidul de utilizare Q-OPAC**.

În cadrul lecțiilor studenții an. I fac cunoștință și cu **Bazele de date EBSCO**, la care este abonată Biblioteca și care le oferă acces nelimitat și gratuit la articole electronice din diverse domenii. Pentru facilitarea acestui proces a fost elaborat **Pliantul și Ghidul de utilizare a bazelor de date EBSCO** și pus la dispoziția utilizatorilor.

Cursuri de utilizare a catalogului electronic **Q-Opac** și a Bazelor de date **EBSCO** au fost și sunt organizate nu doar pentru studenți, ci și pentru alte categorii de beneficiari, cum ar fi: cadrele didactice ale UPS „Ion Creangă”, cadrele manageriale, aflate la cursuri de perfecționare la catedra de Formare continuă a cadrelor didactice.

Deoarece în utilizarea programului specializat de bibliotecă Q-Series suntem mai mult autodidacți, decât instruiți de autorii programului, am hotărât, că experiența noastră merită să fie împărtășită cu alți colegi, utilizatori ai aceluiași program și că am putea prelua și noi din experiența acumulată de ei în domeniu. În acest scop la **25 ianuarie 2007 am organizat o Masă rotundă cu genericul „Utilizarea programului specializat de Bibliotecă Q-Series: facilități, probleme, perspective”**, la care am prezentat comunicările: **„Rapoarte. Bibliografii. Statistici. Cititori” și „Modulul Q-Opac”**.

Spre regret, până la momentul actual, nu există nici un manual sau vre-o instrucțiune detaliată în ceea ce privește **Catalogarea** în programul specializat Q-Series. Deaceia, am hotărât să fim noi primii și să elaborăm un **„Ghid al Catalogatorului”**, care ar servi drept model pentru generațiile viitoare de catalogatori.

În procesul de catalogare a documentelor bibliografice mare bătaie de cap ne dă crearea vedetelor de subiect. Neavând modele la nivel național, activitatea noastră în domeniu este un pionierat, poate hazardat, dar asumat conștient din dorința de a oferi utilizatorilor o modalitate suplimentară în regăsirea informațiilor de conținut, mai facilă și mai flexibilă. Și, deoarece mereu privim în viitor și ne gândim la generațiile care vin după noi, ne-am gândit că ar fi binevenită elaborarea unei instrucțiuni de creare a acestor **Vedete de subiect**, reieșind din experiența acumulată de noi pe parcursul a 10 ani de utilizare a programului. Această instrucțiune a fost elaborată în 2009.

În perioada 13–14 ianuarie 2010 în incinta Bibliotecii UPS „Ion Creanga” a fost organizat seminarul cu genericul Perfecționare profesională, unde a fost prezentată comunicarea **„Crearea vedetelor de subiect în programul specializat de Bibliotecă Q-Series. Experiența Bibliotecii UPS „Ion Creangă”** în format PDF, iar la 25 martie 2010 această comunicare a fost

prezentată și la Conferința Științifică cu genericul „*Valorificarea potențialului bibliotecii universitare în contextul schimbării paradigmelor educației, științei și culturii*”, organizată de Biblioteca Universității Tehnice a Moldovei, care este de asemenea utilizatoare a programului Q-Series.

Dar nu ne-am limitat doar la elaborarea instrucțiunilor. În 2009, la una din ședințele Consiliului metodic, a fost luată hotărârea de organizare a **Cursurilor de inițiere în programul specializat de bibliotecă Q-Series**, luând în considerație solicitările colaboratorilor bibliotecii și dorința noastră de a pregăti generații viitoare de catalogatori profesioniști.

Cursurile de inițiere în programul specializat de bibliotecă Q-Series cuprind următoarele etape:

1. Instruirea personalului Bibliotecii privind utilizarea tuturor modulelor programului Q-Series;
2. Crearea deprinderilor și abilităților de lucru în programul specializat;
3. Evaluarea;
4. Utilizarea eficientă a abilităților căpătate în activitatea cotidiană.

Durata cursurilor: 3 săptămâni.

În scopul organizării eficiente a acestor cursuri am elaborat un plan de lecții și conținutul nemijlocit al cursului de lecții în baza **Ghidului Catalogatorului**. Acest plan cuprinde toate modulele programului Q-Series, pas cu pas, și Anexe pentru lecțiile practice.

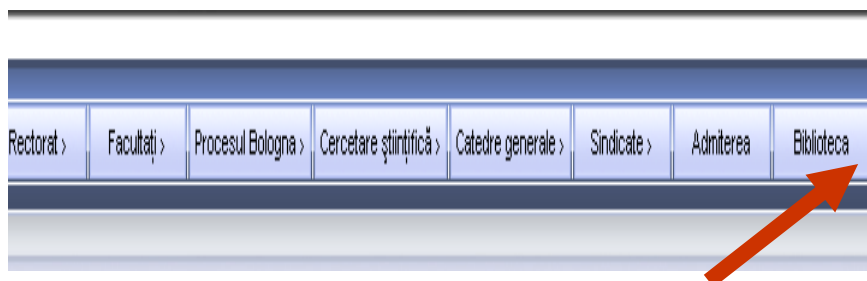

Pe parcursul anilor 2009–2010 cursurile de utilizare a programului specializat de bibliotecă Q-Series au fost absolvite de 3 grupuri de bibliotecari (13 persoane). La finele cursului fiecare absolvent a fost evaluat de o comisie specială și a primit certificat de calificare.

Odată cu certificatul de calificare fiecare absolvent a primit și lista publicațiilor periodice (reviste), de catalogarea cărora va fi responsabil pe viitor, luând în considerare specificul serviciului în care activează.

Pentru anul 2012 am planificat continuarea acestei bune tradiții și sperăm că vom avea cursanți și de la alte biblioteci din țară, utilizatoare a programului Q-Series.

În anul 2009 a fost pus în funcțiune site-ul Bibliotecii, care poate fi accesat la adresa www.upsc.md (Biblioteca).

Site-ul Bibliotecii îndeplinește următoarele funcții :

- pune la dispoziție un volum considerabil de informații utile (expoziții virtuale, servicii, localizare, achiziții noi, lucrările profesorilor UPSC, etc);
- informează rapid utilizatorul cu noutățile de ultimă oră;
- face publică activitatea informațională a bibliotecii;
- prin intermediul site-ului utilizatorii beneficiază de servicii informaționale interactive.

Deoarece site-ul bibliotecii oferă utilizatorilor acces direct la Catalogul electronic, am hotărât să facilităm acest proces și să elaborăm niște **Instrucțiuni de utilizare a Catalogului WebOPAC on-line.**

Tot în anul 2009 a fost luată hotărârea de a crea **Biblioteca Electronică**. Conform unui demers, aprobat de Rectorul Universității, profesorii UPS „Ion Creanga” sunt obligați să prezinte la Biblioteca publicațiile lor în format electronic pe orice tip de suport, care, ulterior, urmează a fi transformate în format PDF (cu sau fără posibilitate de copiere, la solicitarea autorului) și plasate pe serverul Mediatecii.

Resursele Bibliotecii Electronice:

1. Bazele de date, publicațiile periodice electronice, documentele digitale, resursele gratuite din Internet, cataloagele de bibliotecă.
2. Publicațiile periodice electronice (Bazele de date EBSCO).
3. Publicațiile profesorilor UPS „Ion Creangă”: programe analitice, note de curs, suporturi didactice, teze de doctor ș.a.

La momentul actual **BIBLIOTECA ELECTRONICĂ** include:

- * circa **300** publicații full-text,
- * **10** publicații video – ecranizări a literaturii române,
- * **82** CD-DVD,
- * **23** publicații ale profesorilor UPS „Ion Creangă”.

Completarea **Bibliotecii Electronice** cu noi publicații este un proces minuțios și foarte anevoios, care cuprinde următoarele etape:

1. Întocmirea listei publicațiilor lipsă în colecțiile bibliotecii în format tradițional, dar foarte solicitate de către utilizatori;
2. Scanarea publicațiilor solicitate, împrumutate de la alte biblioteci prin împrumut interbibliotecar;
3. Regăsirea publicațiilor solicitate în Internet;
4. Dezarhivarea publicațiilor găsite;
5. Redactarea publicațiilor;
6. Convertirea publicațiilor în format PDF;
7. Plasarea publicațiilor în format PDF în colecția Bibliotecii electronice pe serverul Mediatecii.

Deoseori, textele copiate din Internet lasă de dorit, deoarece, practic, nu sunt redactate în niciun fel, de aceea bibliotecarul este nevoit să redacteze foarte minuțios fiecare pagină, pentru ca utilizatorul, în consecință, să poată citi acest text fără nici o problemă, adică textul trebuie să fie facil, vizibil și fără greșeli.

Sperăm că în 2012 profesorii vor fi mai activi și mai interesați în promovarea lucrărilor proprii și în completarea acestei colecții.

Textul integral al acestor publicații poate fi consultat doar în incinta Mediatecii, iar lista tuturor publicațiilor utilizatorii o pot vizualiza pe site-ul Bibliotecii la compartimentul Resurse electronice.

La una din Ședințele Consiliului Metodic s-a hotărât să revenim la o bună, dar deja uitată tradiție – serviciul DSI și plasarea lui pe site-ul Bibliotecii.

Diseminarea Selectivă a Informației (DSI) – formă de deservire informațional-documentară, individuală și de grup, realizată în scopul punerii la dispoziția cadrelor didactice și conducerii UPS „Ion Creangă” a informației bibliografice și documentare, adecvată unor cerințe concrete, generate de procesul didactic și de tematica cercetării științifice. Potențialii abonați: cadrele didactice, catedrele, laboratoarele.

Pe parcursul ultimilor ani prin intermediul acestui serviciu Biblioteca a primit și a îndeplinit următoarele solicitări :

2009 – 67 teme 7086 titluri

2010 – 20 teme 2773 titluri

2011 – 68 teme 7801 titluri.

O realizare de ultimă oră este și faptul că, de la 1 octombrie 2010, conform ordinului nr. 276 din 24.09.2010 „Cu privire la stabilirea tarifelor pentru serviciile cu plată la aparatul de multiplicat tip Canon IR2022 pe anul 2010” la Mediateca vor fi prestate servicii de **Xerocopiere, Scanare, Listare** a documentelor contra plată. Utilizatorii de nenumărate ori au solicitat

.....
prestarea acestor servicii, și, în sfârșit, datorită Administrației Bibliotecii, în colaborare cu Administrația Universității, aceste servicii au fost acceptate.

II. Perspective:

1. **Completarea** colecției Bibliotecii electronice cu noi publicații, în deosebi, cu publicațiile profesorilor UPS „Ion Creangă”;

2. **Schimbarea** tuturor computerelor din Mediatecă cu alte computere noi, mai performante;

3. **Asigurarea** punctelor de împrumut la domiciliu cu computere, fapt care ar asigura punerea în aplicare a Modulului Împrumut (Circulație) în mod automatizat;

4. **Conservarea** cataloagelor tradiționale (Alfabetice și Sistemate) și aplicarea în practică, în exclusivitate, a **Catalogului Electronic**;

5. **Punerea în funcțiune** a noului server și transferarea bazei de date Q-Series, fapt care va permite accesarea catalogului electronic Web-OPAC nu doar în rețeaua locală a Universității, dar și în rețeaua globală;

6. **Renovarea totală a Bibliotecii Universitare prin:**

- ❖ Reorganizarea spațiilor Bibliotecii și crearea unei biblioteci moderne europene;
- ❖ Modernizarea și informatizarea integrală a proceselor de Bibliotecă;
- ❖ Perfecționarea profesională a cadrelor bibliotecare conform cerințelor eurocertificării.

Sperăm să înfăptuim toate perspectivele propuse și să obținem rezultate la fel de impunătoare și în continuare.

**BIBLIOGRAFIA RETROSPECTIVĂ A CĂRȚII ROMÂNEȘTI
= bibliografie on-line =**

MARIA BUTURUGĂ, CORNELIA LEPĂDATU

Biblioteca Academiei Române

Bibliografiile retrospective de carte românească – *Bibliografia Românească Veche* (BRV) și *Bibliografia Românească Modernă* (BRM) sunt beneficiarii unui sistem integrat pentru managementul bibliografiei naționale retrospective. SIMBNR oferă posibilitatea de acces on-line la informațiile cuprinse în această bibliografie națională prin folosirea bazelor de date și tehnologiilor multimedia. Al treilea proiect *Bibliografia retrospectivă a cărții românești* este în construcție, dar poate fi accesată on-line (în OPAC), în baza de date specială BIB, partea bazei de date globală RAL a Bibliotecii Academiei Române.

The two retrospective bibliographies of Romanian books, in traditional format – *Old Romanian Bibliography* (BRV) and *Modern Romanian Bibliography* (BRM) – components of the Romanian retrospective national Bibliography, are the beneficiary of an integrated system destined to managing, retrieving and enhancing this collection of cultural information. SIMBNR provides the possibility of on-line access to the information comprised within this national bibliography, using systems of databases and multimedia techniques. The third project of retrospectives *Romanian bibliographie of books* is under construction, and the version that was already made can be accessed on-line (in OPAC) as a special database called BIB, part of the global database RAL of the Romanian Academy Library.

I. Introducere:

Bibliografia națională, constituită din ansamblul tipăriturilor de pe teritoriul fizic și spiritual al țării, capătă pe parcursul timpului o deosebită importanță istorică și arhivistică. Ea reflectă evoluția tendințelor culturale și literare, progresele dezvoltării științifice și economice, ca și atenția publică acordată unui eveniment social [5].

La început de secol XXI, bibliografia națională românească dispune de două modalități de realizare: activitatea bibliografică retrospectivă și activitatea bibliografică curentă. Biblioteca Academiei Române este responsabilă cu activitatea bibliografică retrospectivă pentru monumentală bibliografie națională, Biblioteca Națională a României fiind responsabilă cu bibliografierea curentă. Activitatea bibliografică retrospectivă se realizează separat pentru cărți și publicații periodice.

Proiectul de realizare a bibliografiei naționale a cărții cuprinde trei etape. Prima etapă, vizând anii 1508–1830, s-a concretizat în perioada 1903–1944, în cele patru volume din *Bibliografia Românească Veche*. A doua etapă,

vizând anii 1831–1918, s-a concretizat în perioada 1984–1996, în cele patru volume din *Bibliografia Românească Modernă*. Cea de a treia etapă a proiectului, vizând anii 1919–1952 ai producției de carte românească, este în curs de realizare.

Biblioteca Academiei Române a beneficiat de un proiect realizat în perioada 2009–2011, în colaborare cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică ICI București. Acest *Sistem integrat on-line pentru managementul bibliografiei naționale retrospective – SIMBNR* oferă pentru prima dată acces integrat la lucrările de interes național ce descriu și sistematizează cărțile imprimate pe teritoriul românesc, publicate în limba română, indiferent de autor și loc, și cărțile autorilor români, indiferent de limba și locul apariției, pe perioada 1508–1918 [4].

În ceea ce privește bibliografierea retrospectivă a cărți românești pentru perioada rămasă până la anul de când se realizează bibliografia curentă, și anume 1919–1952, aceasta se realizează on-line, în sistemul informatizat de bibliotecă ALEPH 500.

II. Bibliografia românească a cărții

Bibliografiile românești cuprind în principal descrierile bibliografice ale documentelor din Biblioteca Academiei Române, documente primite prin intermediul depozitului legal, prin donații, schimb de publicații sau achiziții plătite. Totuși, o importanță deosebită o au notele despre documente inexistente în Biblioteca Academiei Române, semnalate de diferite surse bibliografice.

II. 1. Cartea românească din perioada 1508–1830

Sub titlul *Bibliografia Românească Veche*, cuprinzând cartea românească de la începuturile ei cunoscute la momentul respectiv, până la anul 1830, a fost elaborată o amplă lucrare bibliografică a cărți românești, tipărită în patru volume, pe o structură cronologică, între anii 1903–1944.

Primele trei volume au fost elaborate de Ioan Bianu și Nerva Hodoș. Tomul I, pentru anii 1508–1716, cu o prefață de Ioan Bianu, a apărut în anul 1903. Tomul al II-lea, pentru anii 1716–1808, a apărut în anul 1910. Tomul al III-lea, pentru anii 1809–1830, a apărut pe fascicule, între anii 1912–1936, fiind publicat prin grija și cu aportul prof. Dan Simionescu.

Tomul al IV-lea, *Completări și Îndreptări*, cu 341 de titluri, față de cele 1526 de titluri cuprinse în tomurile anterioare, îi are ca autori pe Ioan Bianu și Dan Simionescu, și este publicat de prof. Dan Simionescu, în anul 1944.

În afară de descrierea bibliografică a publicațiilor, realizată la un înalt nivel științific, lucrarea este completată cu numeroase note istorico-literare, referințe, informații și observații cu privire la existența exemplarelor în țară sau cu surse bibliografice în care sunt menționate cărțile din care nu există

niciun exemplar în România (de exemplu, *Catehismul luteran*, de la 1544, prima carte tipărită în limba română) [5].

De asemenea, autorii reproduc, în condiții grafice excelente, prefete, epiloguri, planșe, ilustrații etc.

Figura 1 : din *Bibliografia românească veche*

II. 2. Cartea românească din perioada 1831–1918

Sub titlul *Bibliografia Românească Modernă*, cuprinzând cartea românească de la 1831, anul la care se opriese *Bibliografia românească veche*, până la 1918, anul Marii Uniri a Românilor, a fost elaborată o nouă amplă lucrare bibliografică a cărți românești, tipărită tot în patru volume, de această dată pe o structură alfabetică, între anii 1903–1944.

Bibliografia cuprinde, pentru fiecare autor, toate producțiile în domeniul cărții ale autorului respectiv: opere realizate ca unic autor, opere realizate în colaborare cu alți autori, opere realizate ca autor secundar (editor, traducător, ilustrator...), și operele nesemnate despre autorul respectiv. Pe lângă operele de autor, bibliografia menționează și titlurile fără autor sau cu autor incert, ca și titluri aparținând unui grup de autori sau unor instituții, ajungându-se astfel la peste 70.000 de poziții bibliografice.

Volumele au fost elaborate în cadrul Serviciului de Bibliografie Națională, proiectul avându-l ca inițiator pe George Baiculescu, istoricul literar, bibliograful și editorul care la 1957 primea să conducă acest departament nou înființat al Bibliotecii Academiei Române.

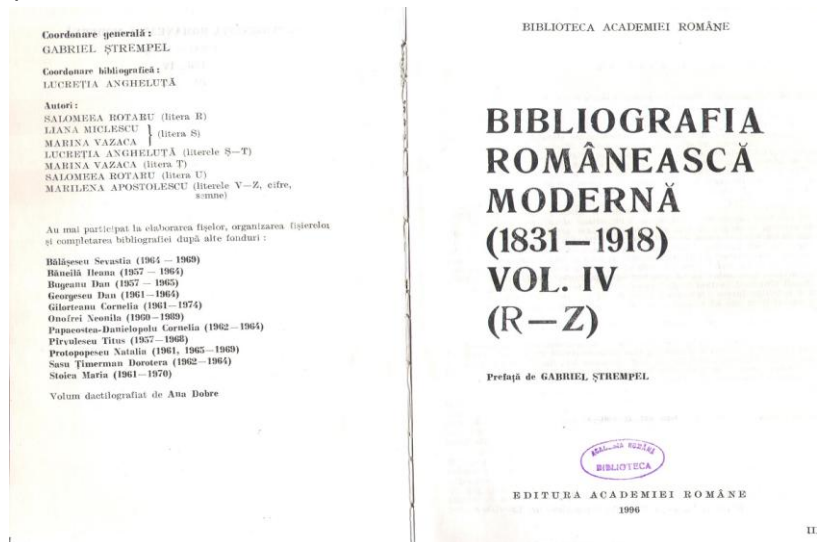

Figura 2 : din *Bibliografia românească modernă*

II. 3. Cartea românească din perioada 1919-1952

În conformitate cu politica științifică, documentară și de popularizare a Bibliotecii Academiei Române, în Serviciul de Bibliografie Națională, în prezent, se cataloghează on-line cartea românească tipărită între anii 1919, anul imediat următor realizării Marii Uniri, și anul 1952, anul de când a început bibliografierea curentă în România.

Sub formă de bază de date, bibliografia retrospectivă a cărții românești pentru această perioadă, este în curs de elaborare, pe structura informatizată a programului de bibliotecă ALEPH 500, cu păstrarea criteriilor bibliografice stabilite pentru *Bibliografia românească modernă*. La încheierea activității bibliografice retrospective, etapizat sau nu, informațiile din această bază de date, cu eticheta BIB, sunt proiectate a vedea și lumina tiparului, pe considerente mai ales bibliofile.

III. Sistem integrat on-line pentru managementul bibliografiei naționale retrospective

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică ICI București a realizat și a pus la dispoziția Bibliotecii Academiei Române un sistem integrat on-line pentru managementul bibliografiei naționale retrospective, aplicație care a permis crearea unei baze de date cuprinzând informația bibliografică oferită de Biblioteca Academiei Române.

III.1. Bibliografia Românească Veche – accesibilă on-line

Conținutul *Bibliografiei Românești Vechi*, rezultatul primei etape a bibliografierii retrospective, a fost făcut accesibil consultării on-line prin intermediul serviciului Web SIMBNR. Astfel, se asigură accesul integrat la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor imagine, obținute prin scanarea celor patru volume ale *Bibliografiei Românești Vechi* [1].

Figura 3 : *Bibliografia românească veche* : cartea din perioada 1508–1830 varianta on-line

Fișierele imagine au fost realizate în cadrul Serviciului de Manuscrise și Carte Rară al Bibliotecii Academiei Române, cu grijă deosebită pentru detalii și pentru corectitudinea afișării on-line a informațiilor.

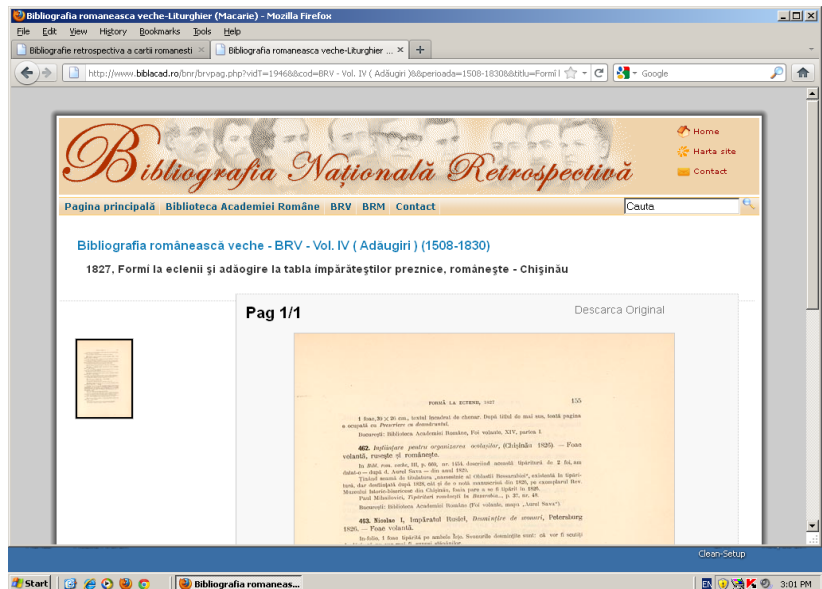

Figura 4 : Fișier imagine în SIMBNR din BRV

III.2. Bibliografia Românească Modernă – accesibilă on-line

Conținutul *Bibliografiei Românești Moderne* este în proces de afișare pentru a fi făcut accesibil consultării on-line prin intermediul aceluiași serviciu Web SIMBNR. În acest caz, aplicația asigură accesul integrat la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor text, obținute prin OCR-izarea celor patru volume ale *Bibliografiei Românești Moderne* [2].

Figura 5 : *Bibliografia românească modernă* : cartea din perioada 1831–1918 varianta on-line

Fișierele text se prelucrează în cadrul Serviciului de Bibliografie Națională al Bibliotecii Academiei Române, cu grija de a rămâne cât mai aproape de textul original. Problemele apărute, în special legate de caracterele vechi ale literelor (caractere de tranziție), au fost rezolvate prin reducerea la formele lor simple, pentru a ușura preluarea informației de către utilizator.

Figura 6 : Fișier text în SIMBNR din BRM

Pe măsură ce se afișează informația, ea se pretează oricăror observații, la adresa de contact: <http://www.biblacad.ro/bnr/contact.php>.

V.3. Bibliografia românească retrospectivă – realizată on-line

Stadiul actual al bibliografierii retrospective permite utilizarea instrumentelor informatice de ultimă oră. Este vorba despre sisteme informatizate, baze de date, înregistrări bibliografice on-line, înregistrări de autoritate [6].

Dacă pe suport clasic, bibliografia ajungea la utilizator doar după publicare, în prezent, informația este accesibilă pe măsură ce este elaborată, imediat după înregistrarea în catalogul informatizat. Bibliografia retrospectivă a cărții românești pe perioada 1919–1952 este prin construcție o bibliografie on-line, cuprinsă în baza specială BIB din baza de date RAL a Bibliotecii Academiei Române [3].

Rezultate pentru W-author= Cecan; Sortat după: 01---D02---A
 Opțiuni de sortare: [Autor, titlu](#) [Autor, an](#) [Titlu, an\(A\)](#) [Titlu, an\(D\)](#) [An, autor\(A\)](#) [An, autor \(D\)](#) [An, titlu \(D\)](#) [An, titlu \(A\)](#)
 Opțiuni privind formatul : [Titlu - 951](#) [Autor - 952](#) [Scurt -953](#) [Afișare prescurtată - tabel](#)

Înregistrări 1 - 5 din 5 (afișate și sortate maxim 1000 înregistrări)

#	Google Books	Autor	Titlu	An	Subiect	Cota	Imagine	Media
1	☐	Cecan, Ieremia	Bogăția plugarului	1929		I 98654		
2	☐	Cecan, Ieremia	Cum trebuie de crezut și de trăit creștinește	1923	Literatură bisenicească	II 134368		
3	☐	Cecan, Ieremia	Cum trebuie de crezut și de trăit creștinește	1923	Literatură religioasă	II 71849		
4	☐	Cecan, Ieremia	Semănătorul	1929		I 114569		
5	☐	Cecan, Ieremia	Tainele și scopurile ascunse ale Comunismului	1936		I 140233		

Figura 7 : Bibliografia românească retrospectivă : cartea din perioada 1919–1952

Bibliografia retrospectivă a cărții românești pe perioada 1919–1952 este și o bibliografie interactivă, realizatorii propunând utilizatorilor Bibliotecii Academiei Române să semnaleze orice informație bibliografică în măsură să completeze datele prezente în baza BIB (titluri și autori nementionați, sau doar completări de informații la titlurile prezente), inclusiv date biografice relative la autorii cuprinși în baza BIB. Desigur că orice completare de

informație va fi însoțită de date despre propunător, în buna tradiție a bibliografiilor naționale retrospective tipărite.

Această bază de date poate fi de un real folos nu doar pentru utilizatori, ci și pentru bibliotecile care au în lucru catalogul propriu on-line, informațiile din baza BIB putând fi preluate prin transfer de date din sistemul informatizat de bibliotecă ALEPH 500 în baza de date a bibliotecii respective. În acest sens, înregistrările din sistemul informatizat pentru bibliografia retrospectivă din baza BIB sunt realizate în acord cu principiile de descriere în format UNIMARC.

Respectarea regulilor de catalogare ISBD(M), impuse de IFLA, în descrierea publicațiilor, a generat inițial probleme care au necesitat adoptarea unor artificii pentru realizarea uniformității impuse de sistemele informatizate [7].

VI. Concluzie:

Printre instrumentele de care dispune biblioteca la momentul actual, sistemele informatizate sunt instrumentele cele mai importante pentru activitatea biblioteconomică, iar cataloagele on-line sunt instrumentele cele mai interesante pentru utilizatori.

Biblioteca Academiei Române pune la dispoziția publicului interesat de informația on-line, o alternativă modernă, prin folosirea tehnologiilor multimedia, pentru accesul la conținutul digital al *Bibliografiei retrospective a cărții românești de până la 1918*, prin efortul conjugat a două instituții de prestigiu: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică ICI București și Biblioteca Academiei Române. *Bibliografia retrospectivă a cărții românești pe perioada 1919–1952* este de asemenea pusă la dispoziția publicului interesat de informația on-line prin însăși modalitatea sa de realizare, într-un catalog informatizat, în construcție și chiar interactiv, întrucât așteaptă aportul utilizatorilor Bibliotecii Academiei Române pentru atingerea propusei exhaustivități bibliografice.

Referințe bibliografice:

1. ***. *Bibliografia Românească Veche* : 1508–1830. București: Ed. Academiei Române, 1903–1944. [On-line]. Disponibil: <http://www.biblacad.ro/bnr/brv.php>
2. ***. *Bibliografia Românească Modernă* : 1831–1918. București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1984–1996. [On-line]. Disponibil: <http://www.biblacad.ro/bnr/brm.php>
3. ***. *Bibliografia Românească a Cărții* : 1919–1952 (on-line). [On-line]. Disponibil: <http://aleph500.biblacad.ro:8991/F>
4. BANCIU, D., COARDOȘ, D. și LEPĂDATU, C. Enhancement of the retrospective national bibliography of the romanian book through the application

-
- of the informational technologies. În: *BIBLIO 2011 – Innovation en Bibliotheque – Innovation within Libraries*: Conf. Intern. de Biblioteconomie și Știința Informării. Brașov: Ed. Univ. „Transilvania” din Brașov, 2011, p. 131-142.
5. BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE. *Cartea Centenarului*. București: Ed. Academiei Române, 1967.
  6. BUTURUGĂ, M. Données d'autorité pour la Bibliographie Nationale Rétrospective Roumaine en ligne. În: *BIBLIO 2011 – Innovation en Bibliotheque – Innovation within Libraries*: Conf. Intern. de Biblioteconomie și Știința Informării. Brașov: Ed. Univ. „Transilvania” din Brașov, 2011, p. 177-182.
  7. CĂZĂNARU, S. Bibliografia retrospectivă a cărții românești în format online. În: *Revista Bibliotecii Naționale a României*. 2008, anul XII, nr. 1, p. 60-63.

COLECȚIILE SPECIALE ALE BIBLIOTECII ACADEMIEI ROMÂNE

GABRIELA DUMITRESCU

Biblioteca Academiei Române

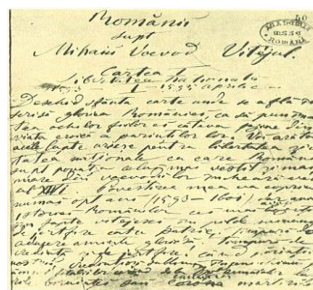
Lucrarea de față cuprinde informația despre fondurile Serviciului de Manuscrise-Carte Rară, care sunt organizate în patru mari colecții: Manuscrise, Documente istorice, Arhive și Corespondență, Cărți vechi și rare.

This article presents information about funds of Manuscripts-Rare Book Department, which are organized into four main collections including: Manuscripts, Historical Documents, Personal Archives and Correspondence, Old and Rare Books.

Primele volume manuscrise intrate în patrimoniul Bibliotecii Academiei Române provin din donații și legate, din ce în ce mai frecvente după 1870. Prima donație a fost colecția de manuscrise și cărți vechi a lui Dionisie Romano, episcop de Buzău, dăruită Academiei Române în 1873.

La aceasta s-a adăugat, în 1876, donația lui Ion Ghica, a manuscriselor istoricului și revoluționarului Nicolae Bălcescu, urmată apoi de aceea a bibliofilului moldovean Dimitrie C. Sturdza-Scheianul, de nenumăratele donații ale lui Dimitrie A. Sturdza, cele ale lui Titu Maiorescu, Rosetti-Roznovanu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Odobescu, Liviu Rebreanu, toate constând din manuscrise, documente istorice, arhivă și corespondență, cărți românești vechi și cărți străine.

La aceasta s-a adăugat, în 1876, donația lui Ion Ghica, a manuscriselor istoricului și revoluționarului Nicolae Bălcescu, urmată apoi de aceea a bibliofilului moldovean Dimitrie C. Sturdza-Scheianul, de nenumăratele donații ale lui Dimitrie A. Sturdza, cele ale lui Titu Maiorescu, Rosetti-Roznovanu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Odobescu, Liviu Rebreanu, toate constând din manuscrise, documente istorice, arhivă și corespondență, cărți românești vechi și cărți străine.

Fondurile generale ale Serviciului de Manuscrise – Carte Rară sunt astăzi organizate în patru mari colecții: Manuscrise, Documente istorice, Arhive și Corespondență, Cărți vechi și rare. Constituite în spiritul ideii de reflectare a culturii și științei românești în context sud-est european și universal, aceste colecții sunt de o deosebită valoare științifică și documentară, mărturii peste timp ale continuității istorice și culturale a românilor.

Manuscrise

În cadrul colecției de manuscrise, fondul românesc, peste 6000 de volume, este cel mai bogat, urmat de fondul grec – 1567 de volume, fondul slavon – aproape 900 de volume, fondul oriental – 720 de volume și fondul occidental (în cadrul căruia cel latin este cel mai important) – cu un total de 10.000 de volume.

Manuscrise românești

Menționăm în primul rând cele mai vechi texte în limba română pe care le cunoaștem: *Codicele Voronețean*, *Psaltirea Scheiană*, *Psaltirea Voronețeană*, *Psaltirea Hurmuzachi*, datând din secolul al XV-lea și începutul secolului XVI. Remarcabil, de asemenea, este *Slujebnicul Arhieresc al Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei*, cu text în slavonă, română și greacă, precum și *Floarea Darurilor*, într-o traducere de la mijlocul veacului al XVI-lea.

Slujebnicul Arhieresc al Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei
BAR, Ms. românesc 1790

În aceeași categorie se înscriu operele cronicarilor Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Constantin Cantacuzino Stolnicul, Radu Popescu, păstrate în numeroase copii, unele chiar autografe, romanele populare precum *Alexandria* sau *Erotocritul* de Vincenzo Cornaro, *Ceasornicul Domnilor* de Antonio Guevara, tradus de Nicolae Costin.

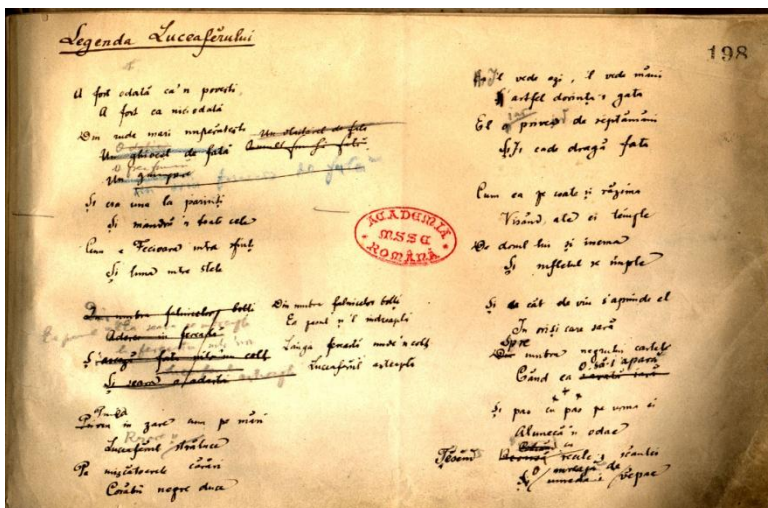

Alexandria, sec. XVIII. BAR, Ms. românesc 869

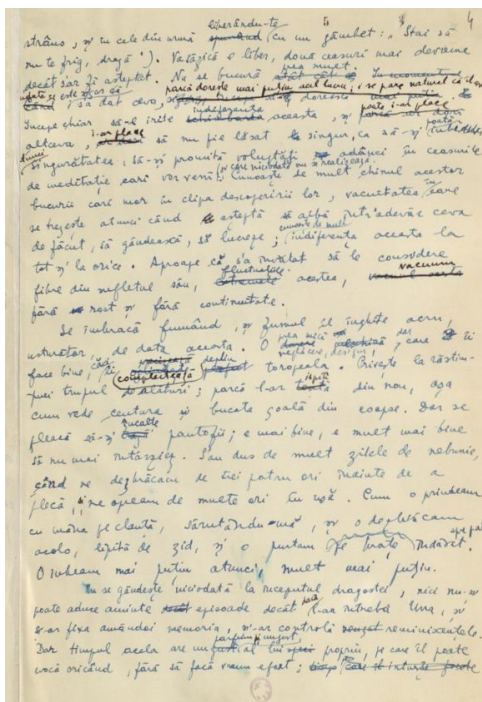
Erotocrit, sec. XVIII. BAR, Ms. românesc 3514

Trecând la scriitorii clasici români, cele mai valoroase sunt cele 48 de volume manuscrise autografe ale poetului Mihai Eminescu, aproximativ 15000 de pagini.

BAR, Ms. Românesc 2261

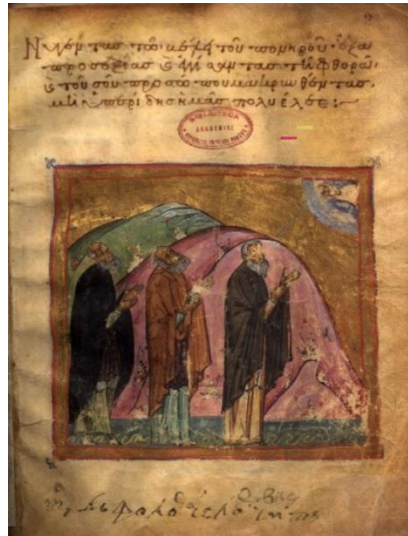
Colecția de manuscrise românești conține de asemenea majoritatea manuscriselor autografe ale lui I. Heliade-Rădulescu, Vasile Alecsandri, Ion Ghica, Al. Odobescu, Nicolae Iorga, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Octavian Goga, George Coșbuc, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade.

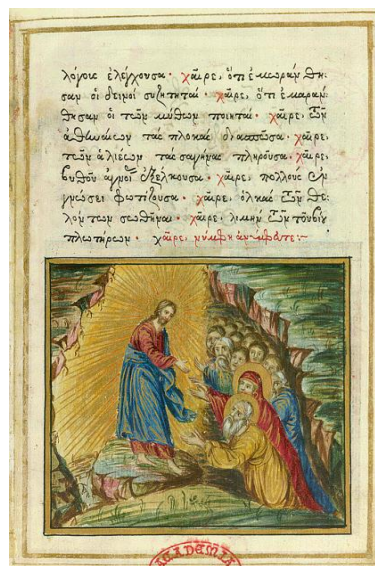
Mircea Eliade, Întoarcerea din rai. BAR, Ms. românesc 5961

Manuscrite grecești

Fondul este reprezentativ pentru difuzarea culturii neogrecești pe teritoriul românesc. Dintre cele mai valoroase piese menționăm: un fragment de 11 file al unui *Canon de penitență* scris pe pergament în sec. al XI-lea, ornat cu 20 de miniaturi aparținând școlii bizantine anterioare epocii Comnenilor, un *Tetraevangheliar* din sec. XIII, un manuscris liturgic din sec. al XVII-lea conținând *Imnul acatist al Sf. Fecioare*, cu miniaturi aparținând școlii cretane.

Canon de penitență. Sec. XI. BAR, Ms. grec 1294. (Povestea sfinților osândiți ai Scării. Fragment)

Imnul acatist al Sfintei Fecioare. BAR, Ms. grec 113

Manuscrisele slave – ilustrează începuturile culturii românești, slavona fiind limba oficială a cancelariilor domnilor Țărilor Române până la mijlocul secolului al XVII-lea. Amintim: *Apostolul*, scris pe pergament (sec. XIII), cu inițiale și ornamente cu negru și roșu; *Psaltirea* scrisă în Serbia la 1346 la ordinul lui Branko Mladenovici; *Slujebnicul* copiat în Moldova la 1643, *Tetraevangheliarul* din același an de la m-rea Căldărușani, îmbogățit cu miniaturi și ornamente datorate preotului Vlaicu, ferecat în argint.

Tetraevangheliarul de la Căldărușani. BAR, Ms. slav 13

Tetraevangheliar, sec. XV. BAR, Ms. slav 10 Scris în Moldova, de diacul Teodor Mărișescu

Manuscrise latine

Din fondul latin, menționăm o copie de la 1370 a celebrului *Rationale divinorum officiorum* de Guillaume Durand, un *Antifonar* din sec. XV, *Biblia sacra...* din sec. XIII-XIV și un *Breviar* din sec. al XV-lea, agrementat cu miniaturi și ornamente delicate.

Breviar, sec. XV. Manuscris donat în 1932 de profesorul Stephen Gasselee de la St. Magdalen College, Cambridge.

Manuscrise orientale

Din acest fond semnalăm un fastuos *Koran* din sec. XVII, manuscrisul ebraic *Meghi'lat Esther* (*Estera*) copiat și miniat pe teritoriul Moldovei în secolul al XVII-lea și o copie mai recentă a celebrei opere a lui Firdousi, *Șah-Namé*, cu frumoasele miniaturi ale școlii persane.

Koran arab, sec. XVIII. A aparținut colecției profesorului Al. Tzigara Samurçaș

Documente istorice

Studierea istoriei poporului român, obiectiv aflat în programul Societății Academice Române încă de la înființarea acesteia, a impus constituirea în cadrul Bibliotecii Academiei, nu numai a unor colecții de manuscrise, carte și periodice, dar și a unei colecții de documente care să poată pune în lumină tradiția viețuirii românilor pe aceste meleaguri.

Cele peste 600.000 de documente istorice intrate în patrimoniul Bibliotecii Academiei Române pe parcursul a mai bine de un veac, ilustrează epoci diferite ale istoriei românilor. Sunt acte publice și particulare, scrise în slavonă, latină, română, greacă, începând cu secolul XIV-lea și mergând până la mijlocul secolului al XIX-lea.

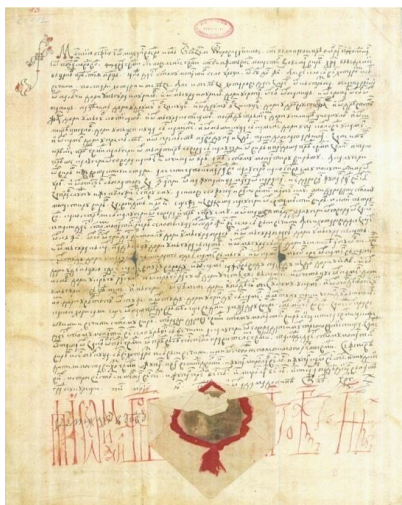
Trebuie să menționăm că în anul 1978, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a emis Hotărârea nr. 1070, prin care a spoliat Biblioteca Academiei Române; încălcându-se toate normele juridice privind dreptul de proprietate și titlurile de proprietate obținute prin donații și legate testamentare, documentele istorice au fost transferate Arhivelor Naționale, instituție aflată în subordinea Ministerului de Interne.

Prin Legea nr. 189 din 14 octombrie 2010, Parlamentul României a aprobat retrocedarea către Biblioteca Academiei Române a colecției de documente istorice reținute în mod abuziv la Arhivele Naționale ale României.

Începând din ianuarie 2011, Comisia de preluare a documentelor istorice, constituită din specialiști din cadrul Serviciului de Manuscrise-Carte rară a început lucrările de preluare a acestei prețioase colecții care, sperăm să intre cât mai repede în circuitul cercetării științifice.

Document emis de Mihai Viteazul. 1600 mai 27. (Dăruit B. A. R. în 1915 de Ioan C. Filitti)

Pecete domnească pe un document de la Ștefan cel Mare

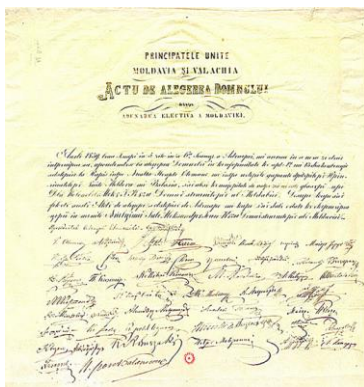
Document emis de Constantin Brâncoveanu, 1692, februarie 24. (Dăruit B. A. R. în 1902 de Constantin Erbiceanu).

Arhive personale și corespondență

Colecția de arhive personale și corespondență a fost constituită, în principal, datorită laudabilei inițiative a unor academicieni și oameni de cultură care au donat propriile lor arhive, unde au păstrat toate vestigiile procesului de elaborare a operelor lor.

Din cele 250 de titluri de arhivă personală, totalizând 2520 mape, semnalăm importante arhive ale lui I. Ghica, V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, D. A. Sturdza, T. Maiorescu, G. Coșbuc, O. Goga, M. Eminescu, I. Creangă, B. P. Hasdeu, O. Densusianu, Spiru Haret, Const. Rădulescu-Motru, Liviu Rebreanu, etc.

Aceeași colecție reunește de asemenea arhive istorice de un interes excepțional, constituind surse documentare prețioase pentru cunoașterea vieții politice și economice din țara noastră pe parcursul ultimelor secole, cum sunt spre exemplu arhivele: C. Angelescu, Al. Ioan Cuza, N. Bălcescu, Ion Brătianu, I. I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, A. C. Cuza, etc.

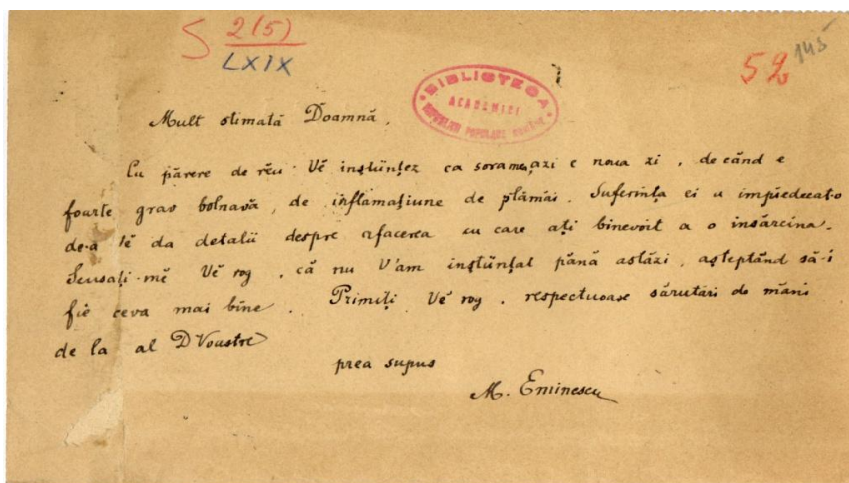

Principatele Unite Moldavia și Valachia.

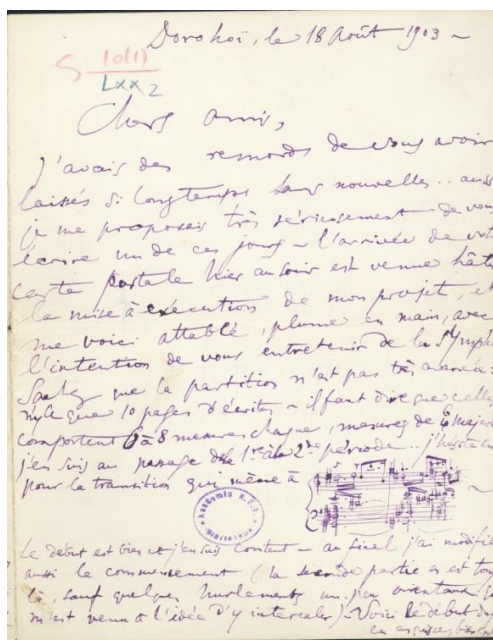
Actul de alegere a Domnului Alexandru Ioan Cuza de către Adunarea Electivă a Moldovei, cu semnăturile autografe ale membrilor acesteia.

(B. A. R., Arh. Al. I. Cuza, LIX acte 33)

Mai nou constituită, colecția de corespondență și autografe conține peste 500.000 de piese, organizate pe fonduri, în ordine alfabetică și cronologică. Fondurile de corespondență a personalităților culturii și științei românești sunt, în mod firesc, cele mai numeroase. Multă vreme controversată, valoarea de document a scrisorilor se află astăzi în prim plan. De la sine înțeles, fondurile românești de corespondență sunt mult mai bogate și de o valoare majoră.

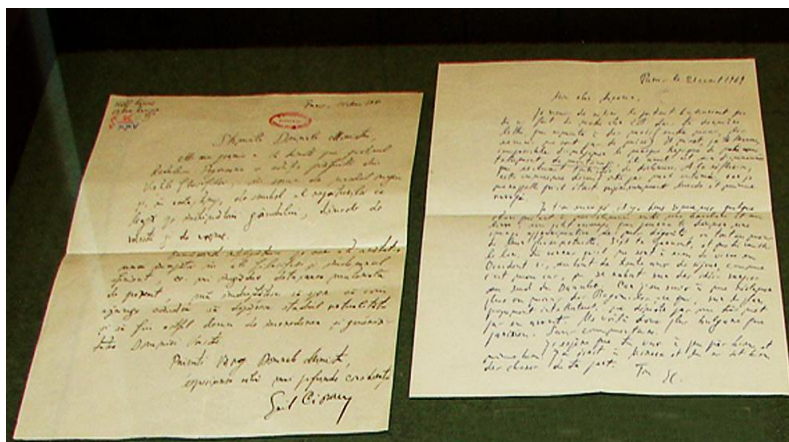

Scrisoare adresate de Mihai Eminescu Clădiei Emilian

Scrisoare adresată de George Enescu soților Henri și Suzanne Bloch

Scrisori autografe Emil Cioran

Printre scrisorile provenind de la scriitori sau oameni politici străini, întâlnim nume de răsunset: Voltaire, J. J. Rousseau, Chateaubriand, Lamartine, Victor Hugo, Emile Zola, Fr. Mistral, Romain Rolland, John Galsworthy, Ch. Robert Conte de Nesselrode ș. a. Leon Gambetta; scrisorile a numeroși gânditori și oameni de știință celebri, precum Ch. Fourier (adresate lui I. Ghica), Ch. Darwin, Edward Taylor și Haeckel (adresate lui V. Conta), Herbert Spencer, Albert Einstein.

Carte românească veche – Carte rară

Colecția de Carte românească veche a Bibliotecii Academiei Române are ca bază cărțile românești tipărite între 1508–1830, constituind, prin cele 2120 de titluri, în peste 6000 de volume, tabloul cel mai complet al istoriei culturii românești.

Cea mai veche operă tipografică românească pe care o cunoaștem este *Liturghierul* din 1508, tipărit de Macarie cu o frumoasă literă de inspirație venețiană, urmată de *Octoihul* din 1510 și *Tetraevangheliarul* slavon din 1512.

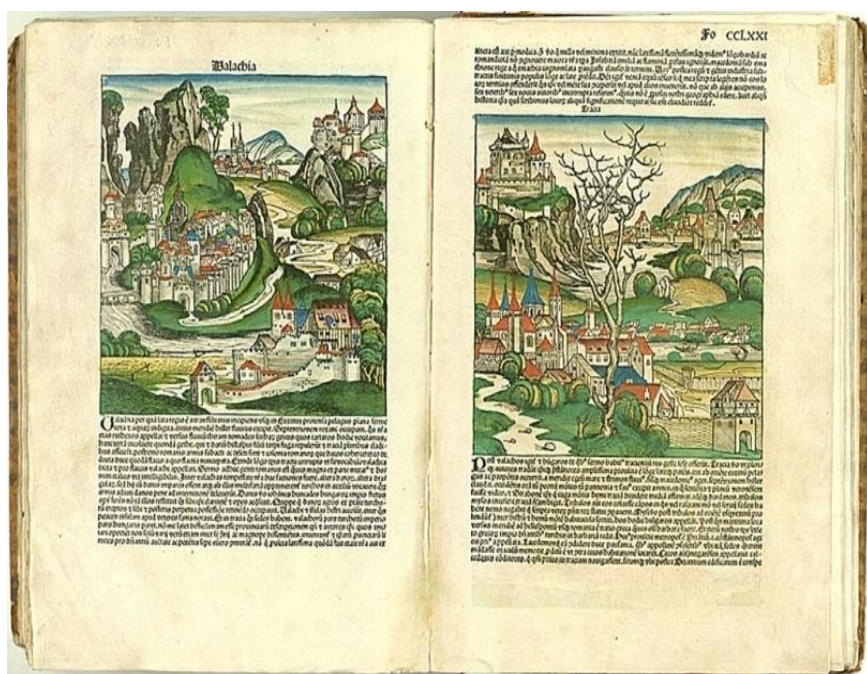
Liturghierul tipărit de Macarie la 1508

Carte rară

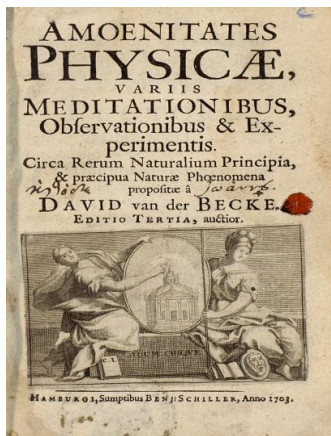
Biblioteca Academiei deține peste 11000 de volume de carte rară, tipărituri deosebite prin vechimea, ornamentația originală, legăturile și materialele pe care au fost imprimate, mărcile de proprietate și însemnările autografe ale unor personalități care le-au deținut.

Incunabilele, cele mai prețioase lucrări ale colecției, sunt reprezentate de exemplare admirabile prin frumusețea literei, aranjarea în pagină și gravurile pe care le conțin, așa fiind: *Hypnerotomachia Poliphili*, tipăritură din 1499 a lui Aldo Manuzio, cu gravuri atribuite lui Giovanni Bellini; *Cronica de la Nürnberg* a lui Hartmann Schedel, cu gravuri de Michael Wohlgemuth, meșterul lui Albrecht Dürer.

Hartmann Schedel, *Liber Cronicarum*. Nürnberg, Antonius Koberger, 1493

Postincunabilele și lucrările datorate marilor tipografi completează această prețioasă colecție: *Octoihul*, tipărit de Bojidar Vukovici la Veneția (1536–1537), ex. 4 și 5, singurele cunoscute; *Vita Jacobi Despotae* de Johannes Sommer (1587), două din cele 6 ex. cunoscute; *Hore in laudem gloriosissime Verginae*, tipărită de Germanus Hardouyn în 1532; *Biblia* de la Leipzig (1541), cu gravuri de Lucas Cranach cel Bătrân, lucrări ale lui Aldo Manuzio, ale lui Gabriel Giolito di Ferrari, ale oficinei Elzeviriene, etc.

Johann Joachim Becher, *Physica subterranea profundam subterraneorum genesisin ... Opus sine pari ... Editio novissima ...*, Lipsiae, Apud Joh. Ludov. Gleditschium, 1703

[14] f., 1008 p., [18], [4], 304 p., [8] f.

B. A. R., I 42646

Amintim de asemenea numeroasele cărți ce poartă ex-librisurile, mărcile de proprietate sau însemnările unor personalități ale culturii românești și universale: Domnitorul Constantin Brancoveanu, Stolnicul Constantin Canta-cuzino, Dimitrie Cantemir, Alexandru Odobescu, George Coșbuc.

Leibnitz, Pierre Loti, Antoine de Rivarol, François Coppée
Blazonul lui John W. de Kay

ALEXANDRU KIDEL – OM DE CULTURĂ Viața cărțurarului (II)

ION ȘPAC

BȘC „Andrei Lupan”

Chișinăuianul Alexandru Kidel de la bun început a intenționat a se ocupa de cercetările economiei Moldovei (Basarabiei). Dar regimurile prin care a trecut i-au permis doar să-și potolească pofta, popularizând cartea științifică. În calitate de bibliograf, bibliolog și manager de profil o viață întreagă a propagat creațiile oamenilor de știință și, concomitent, a pus bazele Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei.

Initially Alexander Kidel, the resident of Chisinau, had his own program on the Moldovan economy (Bessarabia) research. But the existing regimes allowed him to slake his thirst only in scientific book popularization. As a bibliophile, bibliographer and profile manager he promoted scientific works his whole life and was one of the founders of the Central Scientific Library of the Academy of Sciences.

Prezentarea în presă a unor personalități eminente, evenimente de cotitură din istoria Basarabiei, cărți de valoare și în special a noutăților editoriale prin diverse forme de publicații: studii, articole, cronicile literare și de creație, recenzii și prezentări, liste și indici bibliografici etc. constituie o altă modalitate de propagare a științei și cărții Moldovei din plin folosită de cărțurarul nostru. Multe din aceste materiale au figurat deja la capitolele unde vorbeam despre contribuția bibliografică și științifică. Aici am dori să întregim cele relatate doar cu un singur moment care izvorăște din marea voință și entuziasmul autorului de a recenza și de a reflecta în presă edițiile proaspăt apărute. Pe acest tărâm a activat pe parcursul întregii sale vieți, bucurându-se de rezultate destul de valoroase. A publicat în ziare și reviste recenzii și prezentări la sute de cărți ale autorilor din republică și de peste hotarele ei. Tematica cărților alese pentru propagare era foarte variată. Mereu ținea sub control editarea operelor clasice literaturii române, precum și a reprezentanților literaturii universale, apărute atât la Chișinău, cât și în alte orașe și țări. Sistematic semna materialele cu titluri de felul: „În limba noastră”, „Operele clasice literaturii române în

limba rusă”, „Editarea operelor lui Eminescu”, „Operele lui C. Negruzzi în limba rusă”, „Traduceri din Cehov în Moldova”, „Fabulele lui I. A. Krilov în moldovenește”, „Balzac în moldovenește” etc. Atenție deosebită, dacă nu exagerată, acorda cărților ce reflectau relațiile istorice, literare și culturale ale popoarelor megieșe: „Făgașul prieteniei de viacuri” (despre relațiile moldo-bulgare), „Legăturile literare ale popoarelor-frați” (rec. la cartea lui I. Osadcenco), „Prezențe moldovenești în publicațiile ruse din a.a. 1880–1905” (rec. la cartea lui A. Matcovschi), „Așezările romanice din sudul Rusiei” (rec. la cartea savantului V. Șișmaricov, apărută la Leningrad) și multe, multe altele. Cu o deosebită evlavie recenza lucrările științifice ale oamenilor de știință din cadrul Academiei: E. Russev, I. Meșceriuc, A. Hîncu, S. Novacov, N. Corlăteanu, A. Babii, N. Mohov, C. Poglubco, I. Kopanskii, Gh. Bogaci, I. Grecul, C. Popovici, I. Grosul, V. Zelinciuc ș.a., la unii întorcându-se de mai multe ori. Nu trecea cu vederea nici publicațiile științifice semnate de cercetători din afara Academiei, iar uneori și din afara republicii. Astfel el informează cititorul prin recenzii mici și prezentări despre apariția cărților: „Răscoala din Tatarbunar în anul 1924” de P. Smișco (Kiev), „Introducere în lingvistică” de I. Dumeniuc și N. Matcaș, „Clipa de grație” de I. Ciocanu, „Obščestvennoe dvijenie v Basarabii v pervoi cetverti XIX veka” de L. Oganean, „Russko-Kitaiskie otnoșenia v XVII v.”, despre solia lui N. Milescu Spătarul în China, de V. Șcebencov (M.), „Știința și cultura Moldovei Sovietice”, de D. Antoniu, „File din istoria presei democratice moldovenești” de D. Coval, și altele. Concomitent cu recenzarea producției științifice, recenzentul mereu informează beneficiarii bibliotecii și despre alte acțiuni și manifestări ce țin de domeniul științei, publicând informații cu privire la edițiile periodice ale academiei: „Editate în SUA” (despre reeditarea în America a revistei Academiei din Moldova „Prelucrarea electronică a metalelor”), „Izvestia Akademii”, „O nouă publicație academică”, precum și referitor la alte acțiuni și manifestări din viața zilnică și activitatea multilaterală a academiei: „Lărgirea Filialei Moldovenești a Academiei de Științe”, „O operă despre republica noastră” etc.

Semnificativ este și faptul că strădaniile propagatorului și informatorului nostru priveau nu numai pe beneficiarii de acasă: de la Academie, din Chișinău și din Moldova întregă, ci și pe cei din țările megieșe. Elocventă în acest sens este corespondența intensă întreținută cu oamenii de vastă cultură din România, Rusia și Ucraina: M. Arbore, Gh. Bezviconi, Magdalena Cuțiu, D. Mihalci, S. Fomin, A. Romanet, I. Druță, P. Darienco ș.a.

Ar fi binevenită, probabil, o analiză mai amplă a acestor documente, căci ele prezintă un interes incontestabil pentru studierea procesului literar, cultural și științific din acea perioadă. Dar nu ne încumetăm să facem acest lucru din simplu motiv că în momentul de față dispunem numai de o parte din

.....

aceste scrisori, cele adresate lui Kidel, lipsindu-ne cele scrise de dânsul. Vom consemna aici doar două aspecte ale corespondenței. Prima: scrisorile constituie o formă eficace de informare reciprocă și de verificare a multor momente la fel de importante pentru ambii corespondenți. A doua: forma această de comunicare, prin mijlocul scrisorilor, presupune o sporită sinceritate.

Mai sus, când vorbeam despre activitatea editorială a dlui Al. Kidel, am constatat că datorită muncii entuziaste a acestuia au văzut lumina tiparului volume de opere ale scriitorilor Z. Arbore, V. Crășescu, O. Nakko, T. Nencev ș.a. Din scrisorile ce s-au păstrat se vede limpede că în procesul de pregătire a volumelor scriitorilor vizați a avut loc un schimb de păreri cu Maria Arbore, cu Magdalena Cuțuic, Gh. Bezviconi etc., care nu se limita doar la discutarea unei sau altei probleme, ci, de regulă, se făcea schimb de texte. Ba chiar mai mult. Scrisorile ne demonstrează că interesele lui Kidel, la acea etapă, nu se limitau la autorii reeditați. Lista persoanelor din scrisori era mult mai largă, iar opera scriitorilor editați deja se propunea să fie întregită cu volume noi. Astfel din scrisori depistăm nume de scriitori: A. Robot, G. V. Madan, C. Stere, Leon Donici (Dobronravov), Gherbanovskii, Cavarnali, V. Luțcan, M. Curichieru, Pan Halippa, I. Buzdugan și multe altele – majoritatea dintre care activase în perioada interbelică, despre care pe atunci nu se obișnuia să se vorbească.

Gh. G. Bezviconi, într-o scrisoare datată cu anul 1959, exprimându-și recunoștința pentru cărțile primite, printre care și revista „Limba și literatura moldovenească”, explică adresatului următoarele: „...a nomera jurnala dam Vl. Carnavali i otcimu Costenco, citobî pokazal V. Luțcanu. Ia pisal Vam, cito s 1941 g. o Nenceve nicego ne izvestno i cito on ostalsea na rodine. Za poslednie godî Vl. Carnavali obiehal pociti vsiu Dobrudju i nikogda nicego o niom ne slîhal. Ia seiceas je otîskal dlea Vas Vl. Carnavali (po telefonu ego brata) i eto on mne segodnea podtverdil” (Fondurile Centrului Național de Studii Literare și Muzeografie „M. Kogălniceanu”, nr. de inv. 8119).

Într-o altă scrisoare din decembrie 1961, adresată aceluiași Kidel, Gh. Bezviconi, reproducând spusele Valeriei Costăchel, scria: /Ona/ „Rada, cito Vașa biblioteka polucila „Novuiu Bursu” /L. Dobronravova/. Veroiatno, kogda nibudi, vîidet i odnotomnik L. M. Kak celoveka, ego ne liubil, no on talantliveișii naș pisateli, stoli je malo populearnîi, kak i ego talantliveișii predșestvennik Pavel Alexandrovici. A poca pișut o drugih. Zaimutsia i imi” (nr. de inv. 8125).

Toate aceste conversații scrise se întâmplau în anii cincizeci și șaizeci, când scrierile multora din acești condeieri se aflau în fondurile secrete. Desigur, comportarea aceasta cam „îndrăzneată” nu plăcea unora de care depindea cariera corespondentului nostru... Și se făcea totul pentru a-l

supraveghea. El, Al. Kidel, la rândul său, simțea destul de bine tutelarea aceasta blestemată. Suferea mult. Dar trebuia să se comporte așa ca să nu dea de bănuț. Și se vede de cele mai multe ori îi reușea. Astfel cum am putea admite contrariul, dacă mulți dintre apropiații lui și azi mai continuă să afirme că așa era el, acest Al. Kidel. Că nu era el bun pentru a face știință. El își știa locul și era mulțumit de situația în care se afla!... Scrisorile, puținele scrisori, care s-au păstrat, distrug definitiv această eroare. Ocupând posturile de bibliograf, bibliotecar și, doar pentru o perioadă de doi ani, aflându-se în calitate de colaborator științific, el toată viața a stăruit să demonstreze că vocația lui a fost știința. Și tare mai suferea când nu reușea să-și realizeze vrerile!... Iată doar o singură pildă dintr-o scrisoare adresată unui coleg datată cu anul 1973: „Ne jalei, cito vîrvalsea iz etogo bolota, esti veșci o kotorîh i ne napișeși otkrîto i iasno, a otnoșenie ko mne! Prorabotal bolișe 30 let, dlea nacialistva vse godî rabotal, a teperi prohodeat mimo tebea ravnodușno, ne zameciaiut. Skotinî!” (nr. de inv. 13896). Luând cunoștință de aceste detalii se face clar de ce toate încercările de a i se conferi titlul onorific de lucrător emerit al culturii din R.S.S.M. au eșuat. N-a avut niciun efect nici scrisoarea lui Al. Kidel adresată președintelui Prezidiului Sovietului Suprem al republicii C. F. Iliășenco. Aceasta era atitudinea oficială. Aceasta i-a fost răsplata. Răsplata cetățeanului care pe parcursul a mai bine de 30 de ani de activitate în cadrul Academiei a fost nu numai un bun organizator al bibliotecii științifice, nu numai un deschizător de noi forme de informare bibliografică și nu numai harnic și fructuos cercetător. El a mai fost un înzestrat om de cultură și un excelent cronicar, care cinstit își îndeplinea datoria, asumată din propria-i inițiativă, de a informa atât obștimea științifică, cât și masele largi de cititori referitor la toate aspectele activității instituțiilor științifice și de cultură.

Zicând cele de mai sus, este logic să ne întrebăm cum, prin ce am putea argumenta afirmările în cauză, dacă cititorul nu ne va crede? Cum l-au apreciat pe acest om contemporanii săi? Care a fost atitudinea presei timpului față de această personalitate căreia îi spune Alexandru Kidel?

Cel mai sigur și mai valoros argument este, desigur, opera ce ne-a lăsat-o: zeci de indici bibliografici și cam tot atâtea volume de „Opere alese” ale scriitorilor basarabeni, sute de articole, recenzii etc., lista bibliografică a cărora intenționăm s-o anexăm la finele acestor rânduri. Cât privește însă aprecierile, cu părere de rău, au fost nu atât de multe și nu toate favorabile! Mai sus, cu altă ocazie, făcusem o referință la aprecierea lui Petre Ștefănuță, renumit om de știință, dată uneia din lucrările lui Al. Kidel. Acum, credem, a sosit momentul să revenim la spusele savantului care l-a cunoscut pe Al. Kidel nu din auzite. Și iată, acest cărturar, bibliograf și el, face o recenzie la prima ediție, prima broșură, semnată de Al. Kidel „Contribuțiuni la

.....

bibliografia social-economică basarabească” (1930). Recenzentul scrie: „D-l Alexandru Kidel, cunoscut ca publicist basarabean în domeniul științelor social-economice ne dă într-o broșură prețioasă contribuțiuni la bibliografia social-economică basarabească. În cuprinsul a 17 pagini, autorul înșiră toate studiile cu subiecte social-economice privitoare la Basarabia publicate în românește și rusește.

Deși această bibliografie nu-i întocmită după toate cerințele unei bibliografii moderne, dând în mod sistematic la fiecare operă, informații asupra locului și data apariției și un rezumat scurt al problemelor tratate, totuși, cercetătorii problemelor social-economice basarabene vor găsi în contribuția d-lui Kidel, informațiile de care au nevoie” („Viața Basarabiei”, 1936, nr. 1, p. 62).

Valoroase par să fie și aprecierile savantului ce se referă la bibliografie în genere: „Bibliografia e un teren de muncă aridă și ăuțini sunt înzestrați cu răbdarea de-a răscoli praful revistelor și cărților ca să adune din biblioteci picătură cu picătură de ce s-a scris în diferite domenii în decursul timpurilor. O operă bibliografică trebuie prețuită nu numai că-i un instrument util de orientare în diferite științe, dar și pentru că reprezintă o muncă plină de răbdare” (Tot acolo, p. 62).

Din păcate, elogiul eminentului savant îi aduse autorului „Contribuțiunilor...” satisfacție și liniște sufletească de scurtă durată, căci după 1940, după arestarea și exterminarea lui Petre Ștefănuță, bucuria i se transformă în necaz, căzând și el, Al. Kidel, într-o dizgrație tăcită.

Alte recenzii, analize critice cu privire la lucrările din acei ani ale cărturarului n-am depistat. Referințe însă au fost mai multe. Spre exemplu, într-un studiu amplu despre familia sturdzeștilor: „Din vremea lui Alexandru Sturdza” („Din trecutul nostru”, 1936, nr. 36-39, p. 1-81), istoricul-genealogist Gh. Bezviconi include în lista bibliografică – „complectarea la operele citate în text” alături de alte studii de N. Iorga, T. Bogdanovici, I. Negrescu etc. și studiul lui Al. Kidel. Ce e drept, cunoscutul istoric nu ne vorbește mai mult nimic despre Al. Kidel și lucrarea lui, dar, cum se vede din subdiviziunile: „Roxandra Sturdza”, „Contele Capo d’Istria”, „Contesa Roxandra Edling, născută Sturdza”, „A. S. Sturdza despre contesa Edling” ș.a., autorul studiului, Gh. Bezviconi a apreciat truda colegului de breaslă la justa ei valoare, reproducând multe amănunte, fapte, gesturi și în propria-i lucrare, neocolind uneori și careva întorsături de fraze. Am relatat cele de mai sus nu pentru a-l acuza pe cunoscutul cercetător al boierimii și nobilimii basarabene, ci pentru a demonstra actualitatea studiului lui Al. Kidel și atitudinea cititorului competent față de truda tânărului investigator. Același autor, în același an, dar deja într-un alt articol – „Masonii în Basarabia” („Din trecutul nostru”, 1936, nr. 28-30, p. 1) iarăși apelează la una din

.....

lucrările lui Al. Kidel, zicând următoarele: „Despre masonii în Basarabia s-a scris în românește de două ori. Primele două foiletoane, aparținând scrisului nostru, au fost tipărite în ziarul „Basarabia” (nr. 196-197 din 18–19 august 1933). În urma articolului nostru a apărut o lucrare, mai mult bibliografică, al d-lui Al. Kidel: „Masonii și decabriștii în Basarabia”, publicată în revista „Viața Românească” (nr. 15-16 din august 1934)” (p. 1).

O prezentare binevoitoare a incedelui biobibliografic „Alexandr Ivanovici Iațimirskii” semnează Dumitru Copilu în ediția bucureșteană „Romanoslavica”, vol. XVII din 1970 (p. 698-699). Ce e drept, autorul a stăruit aici mai mult la aspectul informativ al lucrării, vizând importanța științifică a savantului, reflectată în lucrarea lui Al. Kidel, și relatând doar în treacăt specificul bibliografic, metodele de întocmire a indicelui. Și totuși, în ciuda conciziei și caracterului pur informativ al prezentării, autorul ei, D. Copilu, printr-o trăsătură de condei, a fixat destul de exact intenția fundamentală a bibliografiei: „În depistarea surselor de prin marile biblioteci din U.R.S.S. ca Biblioteca „V. I. Lenin” din Moscova, Biblioteca științifică din Rostov pe Don ș.a., autorul a acordat o atenție deosebită lucrărilor lui A. I. Iațimirskii, care abordează teme românești sau relațiile istorice, etnografice, folclorice, lingvistice și literare slavo-române. Dintre cele care vizează direct sau numai tangențial acest domeniu am reținut un număr de peste 80 de titluri” (p. 698).

Scrierile lui Al. Kidel au fost și continuă să fie solicitate de cercetători până în zilele noastre. Mai ales în ultimul timp se fac referințe la articolele lui dedicate familiei Cantemir. Spre exemplu, S. V. Fomin în cartea „Kantemir v izobrazitelinîh materialah” (Chișinău, 1988) în câteva rânduri se referă la articolul „Maria Cantemir: Femeia cea mai cultă din epoca lui Petru cel Mare” (p. 37-38). Revista „Basarabia” (1993, nr. 10, p. 160-171) a găzduit în paginile sale articolul lui Dinu Poștarencu „Dimitrie Cantemir. Familia”, parțial fiind inspirat din același articol. Autorul, fără a tăinui acest lucru, împrumută de la Al. Kidel episodul despre relațiile amoroase dintre Petru cel Mare și Maria, fiica mai mare a fostului domnitor al Moldovei (p. 165) etc. Numele de familie Kidel și lucrările lui deseori figurează mai ales în studiile bibliografice de la noi. Astfel T. Isac, o bibliografă de prestigiu din republică, în studiul său „Ocerk razvitia kraevedceskoi bibliografii Moldavii v poslevoennîi period” („Bibliotekovedenie i bibliografovedenie Moldavii”: sb. nauc. trudov, vîp. 1, p. 62-72) pentru prima dată în bibliologia moldovenească face o analiză competentă a producției bibliografice din republică, printre care și a lucrărilor lui Al. Kidel (p. 66, 72, 76). În mai multe rânduri a relatat despre activitatea bibliografică a lui Al. Kidel și autorul acestor rânduri. O analiză mai amplă însă a contribuției lui la procesul de dezvoltare a bibliografiei literare moldovenești doritorii vor putea afla din

.....

micromonografia „Unele aspecte ale bibliografiei literare moldovenești” (Chișinău, 1990, p. 55-57). Un loc aparte lui Al. Kidel îi este rezervat în indicile bibliografice „Kniga, bibliotecinoe delo, bibliografia Moldavii” (Chișinău, 1984), întocmit de I. Madan, pe lângă notița biografică se prezintă și o listă bibliografică a publicațiilor mai însemnate ale lui Al. Kidel.

Referințe bibliografice la scrierile lui se fac de asemenea și în materialul didactic „Bibliografia moldovenească” de I. C. Madan, L. N. Nikitina, T. E. Orjehovskaia ș.a. (Chișinău, 1985, p. 17) în articolul „Sostoianie i perspectivî razvitia literaturnoi bibliografii Sovetskoï Moldavii” de S. S. Șelcovenco și R. D. Samson („Bibliotekovedenie i istoria knighi v Moldavii”, Chișinău, 1988, p. 140-148).

Admit că nu am reușit să scot la lumină tot ce a scris Al. Kidel și ce s-a scris despre el. Însă și ceea ce am reușit să adun aici, cred, e de ajuns ca să ne convingem că Al. Kidel – bibliotecarul, bibliograful, bibliologul, istoricul și istoricul literar, cercetătorul și iscusitul popularizator al cărții – a fost personalitate în cultura basarabeană, om de o cultură aleasă, un cetățean devotat al acestui pământ, un truditore care a contribuit în măsura puterilor sale la propășirea culturii în acest colț al globului.

În prezent mai sunt în viață mulți din colegii, prietenii și adepții lui, care cunosc în detalii ce fel de om a fost Al. Kidel și ce prezintă opera lui pentru cultura noastră. De aceea, la rugămintea noastră, unii din apropiații lui au înșirat pe hârtie impresiile și imaginile sale, după cum l-au cunoscut, încredințându-le ca esențiale completări la cele adunate și sistematizate în articolul de față.

**BAZA DE DATE A REVISTELOR ȘTIINȚIFICE
NAȚIONALE – INSTRUMENT MODERN AL CERCETĂRII**

dr., conf. univ. AURELIA HANGANU, ANGELA TIMUȘ

BȘC „Andrei Lupan”

Articolul prezintă cititorului interesat și utilizatorului de surse științifice o realizare nouă a Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei – *Baza de date a revistelor științifice naționale*. Este vorba despre un instrument util oricărui tip de cercetare, or, prin aceasta se pune la dispoziția investigatorului fondul de periodică științifică națională, în acces deschis și la distanță.

For interesting readers and users the paper presents a new achievement of the Central Scientific Library „A. Lupan” of the Academy of Sciences of Moldova – a *National Scientific Journal Database*. This is a useful tool for any scientific research. The Fund of National Scientific Periodicals is available for remote users in open access.

Crearea, dezvoltarea și stabilirea societății informaționale, ca și dezvoltarea vertiginoasă a tehnologiilor informațional-comunicaționale, oferă posibilități considerabil lărgite de a iniția și perpetua relații științifice, inclusiv prin dinamizarea activității științifice și manageriale a instituțiilor și organizațiilor din sfera cercetării, inovării și a învățământului (superior în mod special).

La momentul actual este foarte importantă și imperioasă elaborarea unui spațiu informațional și cultural comun, la nivel național, dar și internațional. O modalitate de realizare sau, mai degrabă, de facilitare a realizării acestui proces este organizarea și efectuarea cercetărilor comune în diferite sfere ale cunoașterii umaniste, inclusiv în domeniul istoriei cărții, al culturii cărții, or, acest lucru, deopotrivă cu salvagardarea moștenirii bibliologice poate fi văzut ca un obiectiv de primă importanță.

În acest context, biblioteca științifică modernă este chemată să asigure accesibilitatea informației științifice, tehnice și didactice pentru toți utilizatorii săi.

Totodată, criza economică a ultimilor ani (în cazul Republicii Moldova aceasta durează practic de la obținerea independenței ei, remarcându-se perioade când Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, de exemplu, lupta la propriu pentru supraviețuire și pentru păstrarea fondurilor, dacă nu pentru dezvoltarea lor) a afectat serios completarea colecțiilor de carte și revistă științifică cu titluri noi. În această situație, e-(re)sursele instituționale, pe lângă beneficiul de a putea fi accesate

de la distanță, sunt mult mai ieftine și ar permite difuzarea rapidă a informației căutate de utilizator.

Biblioteca Științifică Centrală nu este singura care și-a orientat o parte a activității sale către crearea și dezvoltarea e-colecțiilor. Dintre acestea, accesibile pe pagina web a bibliotecii - www.amlib.info -, menționăm edițiile bibliografice (personalia și tematice), care servesc ca instrument util pentru investigator: sunt mult mai economice în ce privește timpul de căutare a informației în comparație cu ediția tipărită. Ca exemplu de bibliografii/buletine tematice elaborate în ultimii ani de către colaboratorii Bibliotecii Științifice Centrale amintim:

Știința în Moldova (fasciculele 1-3), *Ecologia, stresul, adaptarea* (fasciculele 1-11), *Problemele resurselor acvatice în Moldova, Influența adaosurilor (organice, anorganice, moleculare) asupra uniformității distribuirii metalelor etc.* [1-6].

Biobibliografia, realizată, de obicei, sub formă de dicționare bibliografice sau indici bibliografici *curente* (de ex.: «"Who"s who», «Word Biographical Information System» (editura SAUR din Germania) și *retrospective* (de ex.: seria «Oameni ai științei», editată de Universitatea de Stat din Moldova, colecția «Материалы к биобиблиографии ученых», editată de Academia de Științe a Rusiei), constituie o altă sursă informațională. Importanța elaborării biobibliografiilor ale căror protagoniști sunt savanți, oameni de cultură și alte personalități de rezonanță națională și internațională rezidă și în cumulara a două funcții importante: memorială, aceste lucrări reprezentând o cronică a vieții științifice, culturale, politice, economice etc.; informativă, prin reflectarea diferitor școli științifice, etape literare, istorice etc. [7]. Dintre ultimele biobibliografii realizate de Biblioteca Științifică Centrală putem cita: *Maria DUCA: Membru corespondent al A.Ș.M., dr. habilitat în biologie, profesor universitar, rector Universitatea A.Ș.M., Academicianul Jacota Anatol (1941–2010), Activitatea creatoare a cercetătorului științific principal, doctor în științe chimice Ștefan Șveț etc.* [8-10].

Având în vedere aceeași comoditate a utilizatorului care, de cele mai multe ori, vrea să găsească mai multă informație într-un singur loc și ținând cont de experiența editurilor și a bibliotecilor din întreaga lume, Biblioteca Științifică Centrală a AȘM și-a propus a crea o bază de date a revistelor științifice naționale. O premisă a acestei intenții l-a constituit și faptul că biblioteca are în patrimoniul său colecții de periodice importante (chiar dacă de multe ori incomplete), care, datorită degradării hârtiei, devin fragile, deci greu de consultat. Prin digitalizare, se creează posibilitatea substituției acestor colecții cu facsimile numerizate și a îmbunătățirii modalităților de acces la informații. De asemenea, creșterea numărului de titluri de reviste influențează achiziția publicațiilor seriale. Avantajele procesului de

Opțiunea „Subiectul” descrie conținutul și ariile științifice acoperite de revistă.

Subiecte	Subiecte	Subiecte
<p>Revista "Buletin de lingvistică" include studii și cercetări care vizează domenii cu privire la lingvistica teoretică și aplicativă, istoria și teoria literaturii. Limba română sub aspect structural, funcțional și istoric</p>	<p>Revista "Administrarea Publică" reflectă sistematic și în cunoștință de cauză problemele teoriei și practicii administrării publice, promovării reformelor, administrației publice locale și organizării administrativ-teritoriale, tranziției la economia de piață, legislației în vigoare, activitatea și experiența acumulată de organele administrației publice, funcționarii și reprezentanții aleși din republică</p>	<p>În revistă sunt publicate articole științifice de valoare fundamentală și aplicativă ale autorilor din țară și de peste hotare în diverse domenii de cercetare: strategii și metodologii în instruire și cercetare, medico-biologic, sănătate publică, clinic -terapeutic, clinico-chirurgical, sănătatea mamei și copilului, stomatologie, farmacie, socio-umanist</p>

Câmpul „Fondatorul” permite utilizatorului să acceseze în mod direct pagina web a instituției fondatoare/editoare a revistei.

The image shows a screenshot of a website interface. At the top, there is a blue header with the word "Fondator" in white. Below the header, the text reads "Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei" followed by a blue underlined link: <http://www.if.asm.md/>. A red double-headed vertical arrow points from this link down to a browser window below. The browser window shows the Google search results for the same link. The search results page displays the title "Institutul de Filologie" and a large photograph of a multi-story building. To the right of the photo, there is a sidebar with navigation links and a "Noutăți recente" section listing recent publications.

Opțiunea „Colegiul de redacție” permite identificarea autorului corect, distingându-l după activitatea în mediul academic. De menționat că, pentru comoditate, câmpul oferă doar numele redactorului șef/ directorului/

președintelui revistei, și, pe alocuri, două-trei nume ale membrilor colegiului de redacție. Însă prin opțiunea *Detalii* se poate accesa toată informația referitor la persoanele implicate în procesul de creare-editare a revistei în discuție.

Colegiu de redacție

Redactor – șef:
Dr. Hab. Vasile Bahnaru http://cc.asm.md/index.php?go=noutati_detalii&n=2480&m=14&new_language=1

Redactor- șef adjunct:
Ion Bărbuță
http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_B%C4%83rbu%C8%9B%C4%83
Dr. hab: Elena Constantinovici (Chișinău)
[detalii](#)

Colegiu de redacție

Redactor – șef:
Dr. Hab. Vasile Bahnaru http://cc.asm.md/index.php?go=noutati_detalii&n=2480&m=14&new_language=1

Redactor- șef adjunct:
Ion Bărbuță
http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_B%C4%83rbu%C8%9B%C4%83
Dr. hab: Elena Constantinovici (Chișinău)
Dr. hab. Anatol Eremia(Chișinău)
<http://www.flux.md/articole/11999/>
Dr. hab. Marcu Gabinschi (Chișinău)
Dr. hab. Vasile Pavel (Chișinău)
[http://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Pavel_\(lingvist\)](http://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Pavel_(lingvist))
Dr. Maria Cosniceanu (Chișinău)
<http://www.timpul.md/articol/maria-cosniceanu-lingvistica-conferentiara-universitara-6149.html>;
Dr. Iulia Mărgărit (București)
Dr. Monica Mihaela Busuioc(București)
Dr. Viorica Răileanu (Chișinău)
Dr. Nicolae Saramandu (București)
Dr. Angela Savin (Chișinău)
Dr. Stela Spînu (Chișinău)
Dr. Ana Vulpe (Chișinău) <http://avulpe.ulim.md/>, e-mail:
vanet18@yandex.ru

Același câmp, „Colegiul de redacție” oferă utilizatorului posibilitatea de a ajunge direct la pagina web a persoanei în cauză, sau la materiale informative importante care o vizează.

Cel mai bogat în ce privește volumul, câmpul „Arhivă” pune la dispoziția cititorului întreaga revistă în formatul PDF. Biblioteca a pornit în arhivarea revistelor de la anul 2005, cu intenția ca, ulterior, aceasta să devină o arhivă completă, care să prezinte edițiile revistei începând cu anul de fondare.

Arhiva numerelor

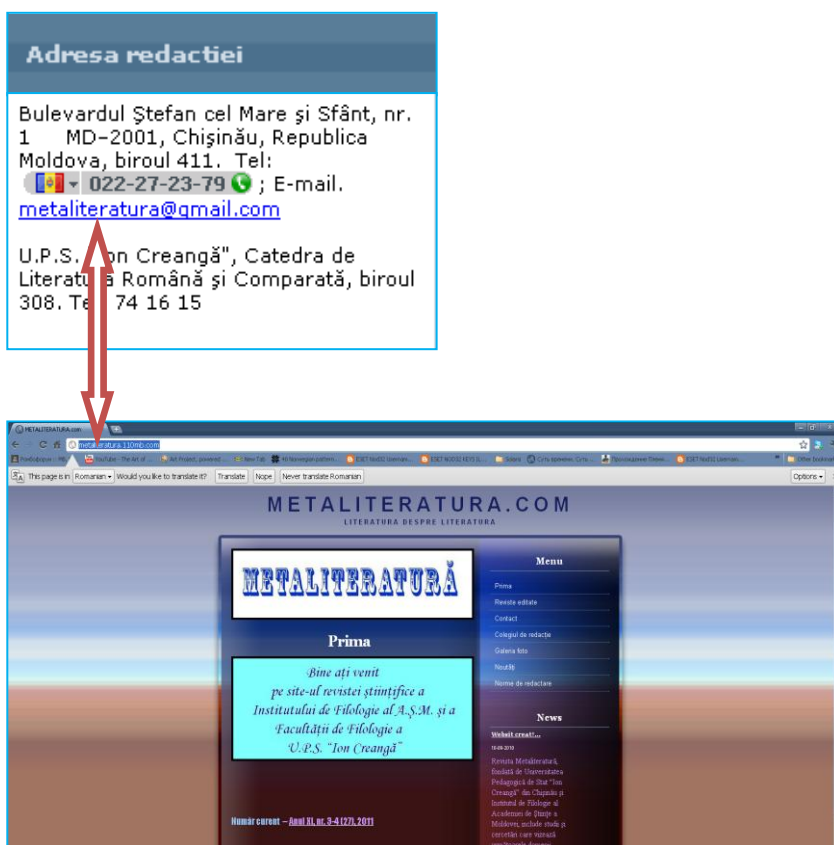
2010	Nr. 11
2008-2009	Nr. 9-10
2007	Nr. 7-8

PDF

În cazul când revista are o pagină web aparte, baza de date a revistelor științifice naționale face referință la aceasta, printr-un link în câmpul „Adresa redacției”. Astfel, utilizatorul poate să folosească întregul spectru de servicii pe care le oferă o revistă în parte, integrat în totalitatea de servicii oferite de baza de date a revistelor științifice naționale. Spre exemplu, dacă în arhiva bazei noastre de date cititorul accesează întregul volum/număr al revistei în format PDF, atunci în pagina web a revistei el poate vizualiza informația pe articole, separat, poate realiza alte căutări pe care nu le oferă baza de date a revistelor științifice naționale.

Motorul de căutare al bazei de date a revistelor științifice naționale permite căutarea simultană în toate numerele revistelor disponibile în baza de date. De asemenea, se pot efectua căutări după criteriul alfabetic și titlul revistei.

Referințe bibliografice:

1. *Știința în Moldova. 2010*: bul. tematic. Fasc. 3 [online]. Alcăt. Janna NIKOLAEVA; red. șt. Aurelia HANGANU. Chișinău, 2011. 146 p. Disponibil: http://www.amlib.info/src/userfiles/src/buletine_tematice/stiinta_2010_web.pdf

2. *Știința în Moldova. 2009*: bul. tematic. Fasc. 2 [online]. Alcăt. Janna NIKOLAEVA; red. șt. Aurelia HANGANU. Chișinău, 2010. 108 p. Disponibil: http://www.amlib.info/src/userfiles/src/buletine_tematice/science2.pdf
3. *Știința în Moldova. 2006-2008*: bul. tematic. Fasc. 1 [online]. Alcăt. Janna NIKOLAEVA, Lidia ZASAVIȚCHI, Elena BOȚAN-GAINA [et al.]; red. șt. Aurelia HANGANU. Chișinău, 2009. 125 p. Disponibil: http://www.amlib.info/src/userfiles/src/buletine_tematice/science.pdf
4. *Ecologia, stresul, adaptarea*: bul. tematic. Fasc. 1-11 [online]. Alcăt. Lidia ZASAVIȚCHI. Chișinău, 2005-2011. Disponibil: <http://www.amlib.info/?lng=2&action=show&cat=88>
5. *Problemele resurselor acvatice în Moldova*: Indice bibliogr. retrospectiv, 1994-2005 [online]. Alcăt. Valentina GURIEVA; consultant șt. Raisa LOZAN. Chișinău, 2007. 145 p. Disponibil: <http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/acvatice.pdf>
6. *Influența adaosurilor (organice, anorganice, moleculare) asupra uniformității distribuirii metalelor*: Bibliografie selectivă [online]. Alcăt. Ludmila LISTRATCHIN, Janna NIKOLAEVA; red. șt. Svetlana SIDELNIKOVA. Chișinău, 2007. 122 p. Disponibil: <http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/electrochemistry.pdf>
7. COROTENCO, Elena. O sursă valoroasă de informare și documentare – biobibliografia. *BiblioScientia*. 2009, nr. 1/2, 49-55. ISSN 1857-2278. Disponibil: <http://ru.calameo.com/read/001019057ebb4b3d88efc>
8. *Maria Duca: Membru corespondent al A.Ș.M., dr. habilitat în biologie, profesor universitar, rector Universitatea A.Ș.M.*: Bibliografie [online]. Coord. și red. șt. Aurelia HANGANU; alcăt. Janna NIKOLAEVA, Lidia ZASAVIȚCHI. Chișinău, 2011. 36 p. Disponibil: http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/duca_maria.pdf
9. *Academicianul Jacota Anatol (1941-2010)*: Bibliografie [online]. Alcăt. Tatiana DOIBANI. Chișinău, 2011. 69 p. Disponibil: http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/jacota_anatol.pdf
10. *Activitatea creatoare a cercetătorului științific principal, doctor în științe chimice Ștefan Șveț*: Bibliografie [online]. Alcăt. Tatiana DOIBANI. Chișinău, 2010. Disponibil: <http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/svet.pdf>

STRUCTURA ȘI DINAMICA FLUXULUI PUBLICAȚIILOR ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR ECOLOGICE ȘI MEDIULUI AMBIANT ÎN MOLDOVA (anii 2005–2010)

LIDIA ZASAVIȚCHI

BȘC „Andrei Lupan”

Prezentul studiu cuprinde analiza bibliometrică a 2916 publicații științifice de cercetători din Moldova în domeniul ecologiei și mediului ambiant bazată pe sursele bibliografice secundare: *Bibliografia Națională a Moldovei* și buletinul tematic *Ecologia, stresul, adaptarea*. Analiza cantitativă ale documentelor include: genul de publicație, limba și locul de ediție, conținutul tematic.

This study presents the bibliometric analysis of 2916 publications of Moldovan scientists on ecology and environmental sciences, based on the secondary bibliographic sources: *National Bibliography of Moldova* and thematic bulletin *Ecology, stress, adaptation*. Quantitative analysis includes document type, language and place of edition, thematic content.

Introducere

Ecologizarea științei, educației, culturii este un semn al secolului XXI. „Efecte globale și locale ale schimbării climei și degradării mediului în general devin tot mai evidente și impun schimbări esențiale în modul de interacțiune a societății umane cu mediul. În acest context Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada anilor 2011–2014 a inclus cele mai prioritare activități din domeniu: asigurarea unui cadru adecvat pentru protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale; creșterea nivelului de informare, educație și cultură ecologică a cetățenilor” [1, p. 2].

Suportul științific privind evitarea poluării și ameliorarea mediului ambiant din partea instituțiilor științifice din Moldova se realizează în următoarele direcții prioritare: monitorizarea factorilor și condițiilor cu impact asupra ecosistemelor naturale și antropice; studierea organizării și funcționării populațiilor de organisme și biocenozelor în dependență de mediul ambiant; investigarea calității solului, apei, aerului și elaborarea tehnologiilor de tratare; evidențierea tendinței de schimbare a climei regionale; crearea noilor arii protejate și rezervații științifice [2, p. 112-113].

Rezultatele cercetărilor științifice în domeniul mediului ambiant sunt reflectate în numeroase publicațiile naționale, editate în Moldova și în străinătate. Studiarea acestui flux documentar dă posibilitate să prezinte în

mod obiectiv starea actuală și tendințele de dezvoltare a investigațiilor ecologice.

Scopul cercetării a fost analiza bibliometrică (cantitativă) a documentelor publicate în anii 2005–2010 și determinarea structurii informaționale după genul de publicație, limba și locul de ediție, accentul tematic al conținutului.

Date și metode

Selectarea publicațiilor ecologice ale cercetătorilor științifici din Republica Moldova a fost bazată pe sursele bibliografice secundare: Bibliografia Națională a Moldovei (*Cronica cărții, Cronica articolelor de revistă*) și buletinul tematic *Ecologia, stresul, adaptarea* (Fasc. 1-10) [3, 4]. Pentru depistarea lucrărilor editate peste hotare au fost consultate *Raporturi de autoevaluare* ale organizațiilor din sfera științei și inovării [5].

Toate documentele selectate au fost sistematizate conform genului de publicație (caracterul informației): monografii, culegeri, ghiduri, suporturi metodico-didactice, raporturi, articole din reviste și culegeri, materialele prezentate la manifestările științifice naționale și internaționale. Conform conținutului publicațiile au fost clasificate și repartizate în rubrici tematice:

- ✓ Probleme teoretice și socioeconomice ale ecologiei și protecției mediului ambiant;
- ✓ Dreptul ecologic;
- ✓ Educația ecologică;
- ✓ Poluarea mediului: metode de control;
- ✓ Poluarea și protecția aerului;
- ✓ Poluarea și protecția apelor;
- ✓ Poluarea și protecția solurilor;
- ✓ Schimbarea climei și hazarduri naturale;
- ✓ Diversitatea, ecologia și protecția plantelor;
- ✓ Diversitatea, ecologia și protecția animalelor;
- ✓ Arii naturale protejate;
- ✓ Influența antropogenă asupra sănătății omului;
- ✓ Managementul deșeurilor.

În procesul analizei lucrărilor științifice au fost menționate limba și locul de ediție.

Rezultate și discuții

Analiza structurii fluxului documentar în domeniul ecologiei relevă că articolele recenzate din reviste și culegeri științifice sunt principalele surse de informare – 46,5 % (1351 tit.). Materialele congreselor și conferințelor au constituit 44,5 % (1297 tit.), monografiile și culegeri – 4 % (117 tit.), ghiduri, suporturi metodico-didactice și raporturi – 5 % (151 tit.). Anual, în medie, au fost publicate 45 de cărți și 441 de contribuții din ediții științifice (Tabelul 1).

Tabelul 1.

Structura fluxului documentar în funcție de genul de publicație

Genul documentului	Anii						Total	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Publ.	%
Monografii, culegeri	15	14	21	22	21	24	117	4
Ghiduri, suport. metod.- didactice, raporturi	26	31	28	21	23	22	151	5
Articole din reviste	117	155	177	175	179	184	987	34
Articole din culegeri	71	76	43	58	37	79	364	12,5
Materiale conferințelor	189	206	188	219	257	238	1297	44,5
Total	418	482	457	495	517	547	2916	
%	14,3	16,5	15,7	17	17,7	18,8		100

În a. 2010 numărul articolelor din reviste științifice a crescut semnificativ față de a. 2005 (57 %). În Republica Moldova la momentul actual sunt două reviste științifice cu profil ecologic – *Mediul Ambient: revistă științifică, de informație și cultură ecologică* (fondată de Ministerul Mediului în a. 2002) și *Noosfera: revistă științifică de educație, spiritualitate și cultură ecologică* (fondată de Institutul de Cercetări pentru Mediu și Dezvoltare Durabilă, ULIM în a. 2008). Articolele cercetătorilor din Moldova prezentate în *Mediul Ambient* în perioada de referință au constituit 33 % din volumul total al articolelor publicate în reviste.

Volumul materialelor științifice prezentate la conferințe a crescut, în medie, la 31 % în anii 2009–2010 față de a. 2005. Numărul articolelor din culegeri nu este stabil și constituie de la 8 % până la 19 % din volumul anual al contribuțiilor din documente.

Datele statistice privind dinamica de distribuție a lucrărilor științifice în perioada anilor 2005–2010 ilustrează creșterea constantă a volumului articolelor și materialelor de simpozioane și conferințe. Numărul cărților editate este aproximativ egal – 9 % din volumul anual al publicațiilor în domeniul studiat (Fig. 1).

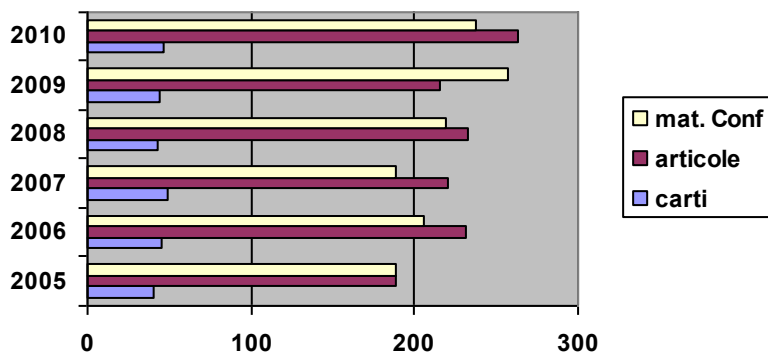

Fig. 1. Distribuția documentelor conform anului de ediție

Din punctul de vedere al criteriului limbii textelor putem constata că majoritatea publicațiilor sunt scrise în limba română – 64 % (1865 tit.); în limba rusă – 22,5 % (658 tit.); în limba engleză – 12,5 % (364 tit.); în alte limbi – 1 % (29 tit.).

Analiza statistică a distribuției documentelor conform locului de ediție a arătat că 2362 de lucrări (81 %) au fost publicate în editurile naționale și 554 (19 %) – în străinătate.

Problematika conținutului lucrărilor selectate relevă eterogenitatea domeniului. Dezechilibrul există în teme de prioritate: dezvoltarea rapidă a investigațiilor aplicative în comparație cu studiile fundamentale și teoretice (Tabelul 2).

Tabelul 2.

Structura fluxului documentar în funcție de teme ecologice

Tematica documentelor	Anii						Total	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Publ.	%
Probleme teoretice și socio-economice ale ecologiei	54	52	48	59	54	58	325	11
Dreptul ecologic	16	25	27	26	23	28	145	5
Educație ecologică	11	13	12	14	16	19	85	3
Poluarea mediului: metode de control	31	29	33	35	36	38	202	7
Poluarea și protecția aerului	14	16	21	17	21	18	107	3,6
Poluarea și protecția apelor	44	54	46	57	62	78	341	11,7
Poluarea și protecția solurilor	44	49	41	40	47	54	275	9,4

Schimbarea climei, hazarduri naturale	26	24	29	19	32	29	159	5,5
Diversitatea, ecologia și protecția plantelor	46	52	43	67	59	82	349	12
Diversitatea, ecologia și protecția animalelor	78	109	95	92	96	57	527	18
Arii naturale protejate	18	23	22	25	27	34	149	5,1
Influența antropogenă asupra sănătății omului	22	20	21	23	26	32	144	5
Managementul deșeurilor	14	16	19	21	18	20	108	3,7
Total	418	482	457	495	517	547	2916	
%	14,3	16,5	15,7	17	17,7	18,8		100

Problemele teoretice, principiile și concepțiile științifice noi ale ecologiei sunt prezentate în ciclul de monografii ale lui Ion Dediu: *Introducere în Ecologie* (2006); *Ecologia populațiilor* (2007); *Ecologie sistemică, sau ecosistemologie* (2007); *Biosferologie* (2007); *Tratat de Ecologie Teoretică* (2007); *Axiomatica, principiile și legile ecologiei: Bazele ecologiei analitice; Enciclopedie de ecologie* (2010). Aceste studii fundamentale și originale ale ecologiei moderne au fost înalt apreciate de către lumea științifică și reprezintă cele mai valoroase opere ecologice scrise în limba română [6].

La momentul actual în Republica Moldova se desfășoară un proces intens de armonizare și adaptare a legislației și actelor normative de mediu la principiile Directivelor Uniunii Europene. 145 de publicații reflectă argumentarea științifică privind rezolvarea problemelor stringente în reglementarea juridică a protecției mediului, inclusiv în culegeri tematice: *Legislația de mediu a Republicii Moldova* (Vol. 1-3, 2008–2009); *Armonizarea cadrului normativ al Republicii Moldova la Dreptul European în domeniul valorificării durabile și managementului resurselor de apă* (2010).

În scopul informării și conștientizării publicului au fost elaborate și editate anuare: *Raportul Național privind Starea Mediului în Republica Moldova* (Ministerul Mediului, Institutul de Ecologie și Geografie); *Protecția Mediului în Republica Moldova* (Inspectoratul Ecologic de Stat) etc.

Destul de modest loc dintre studii prioritare se ocupă problemele educației ecologice – 85 tit. (3 %). În Laboratorul „EcoEducație” de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” au fost elaborate tehnologii didactice noi ale educației ecologice în învățământul preuniversitar. Pe parcursul anului 2010 au fost editate 2 monografii: *Sinteze EcoEducaționale. Retrospectivă*,

.....
actualitate și perspectivă a Educației Ecologice: Aplicații metodologice inter/transdisciplinare și Educație ecologică în clasele primare. Centrare pe competențe.

Probleme generale și metode de control ale poluării mediului ambiant au fost reflectate în 202 publicații (7 %). În scopul reducerii impactului negativ al poluării mediului cu substanțe organice persistente în Republica Moldova se realizează proiectul *Managementul și distrugerea stocurilor de poluanți organici persistenți (POPs)* [7, p. 163]. Evaluarea prejudiciului cauzat mediului de activitățile antropogene, organizarea monitoringului prin metode biologice și chimice au fost reflectate în monografiile și culegeri: *Controlul chimic al mediului* (Gh. Duca, M. Gonța, 2007); *Profilul național privind managementul substanțelor chimice* (2008); *Energie și mediul* (T. Sajin, 2009); *Acta nucleară & radiologică* (2010).

Investigarea ecosistemelor acvatice este o direcție permanentă și prioritară. 347 de lucrări reprezintă 11,7 % și locul trei dintre temele documentelor analizate. În cadrul Programului de Stat *Cercetări științifice și de management ale calității apelor 2009–2012* au fost monitorizate apele Nistrului, Prutului și afluenților lor: cercetătorii au determinat tendințe de schimbare a calității apelor, dinamica sezonieră și spațială a metalelor grele, starea redox; au estimat influența transfrontalieră asupra calității apelor și au elaborat recomandări pentru protecția râurilor. A fost evaluată cantitatea, calitatea și gradul de poluare a apei izvoarelor și cișmelelor. Savanții împreună cu specialiștii au elaborat noi scheme tehnologice de tratare a apelor reziduale și de perfecționare a tehnologiilor de potabilizare a apelor de suprafață și subterane [2, p. 158-161].

Studiile privind poluarea și protecția solurilor au constituit 275 de titluri (9,4 %). Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” a editat ciclul de lucrări *Monitoringul calității solurilor Republicii Moldova*. În Institutul de Microbiologie și Biotehnologie pentru prima dată a fost evaluată diversitatea funcțională a microorganismelor în solurile automorfe, a fost demonstrată posibilitatea utilizării indicelui de diversitate a microorganismelor din sol în calitate de indicator sensibil pentru evaluarea impactului ecologic asupra solului [2, p. 73]. Institutul de Ecologie și Geografie a efectuat tipizarea pedoecologică a landșafturilor în dependență de gradul de transformare tehnogenetică a solurilor; a estimat rolul factorilor abiotici în repartizarea spațială a peisajelor zonale din republica, care au fost reflectate în monografie și harta digitală *Solurile Moldovei* [2, p. 37].

Starea ecosistemelor naturale și a sănătății populației depinde în mare măsură de la impactul schimbărilor climatice, care poate provoca creșterea calamităților naturale. Savanții sunt în căutarea soluțiilor la problemele legate cu acest fenomen. Au fost publicate 2 raporturi naționale: *Comunicarea*

.....
Națională Doi a Republicii Moldova elaborată în cadrul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbarea climei (2009), care conține Inventarul național de gaze cu efect de seră și Raportul Național de Dezvoltare Umană în Moldova – 2009/2010: Schimbările Climatice în Republica Moldova: Impactul socio-economic și opțiunile de politici pentru adaptare (2010).

Biodiversitatea regnului vegetal și animal este supusă riscurilor ecologice ca urmare a activităților antropice. Limitarea ariilor naturale de raspândire a multor specii a provocat reducerea numărului lor sau dispariția totală a unora din acestea. În urma cercetărilor a fost editată colecția de cărți în 8 volume *Lumea vegetală și lumea animală a Moldovei*, menționată cu Premiul Academiei Române. 876 de lucrări științifice, publicate în perioada de referință, reprezintă 30 % din volumul total al documentelor sistematizate.

Colaboratorii Grădinii Botanice (Institut) au evidențiat componența floristică și fitocenotică a ariilor naturale protejate de stat: 8 rezervații peisagistice, 8 rezervații naturale silvice. Au fost întocmite hărțile vegetației luncilor râurilor din bazinul Prutului de mijloc și elaborate recomandări de protecție, au fost descrise 30 de specii noi de plante pentru flora Republicii Moldova [2, p. 38-39].

Institutul de Zoologie a elaborat Cadastrul de Stat al regnului animal și metodologia de implementare. Pentru prima dată a fost descrisă o specie de reptilă din fauna fosilă, 3 specii de colebole, 2 specii de pteromalide și 7 specii de zooparaziți. Pentru fauna Moldovei au fost depistate 2 specii invazibile de moluște, 130 specii de insecte și 17 specii de fitonematode. Cercetătorii au evaluat starea actuală a hidrobiocenozelor, au revelat diversitatea, parametrii cantitativi și funcționali ai comunităților de hidrobionți (fitoplancton, zooplancton și zoobentos) [2, p. 40, 160].

Tratatele internaționale în domeniul biodiversității, la care Republica Moldova este parte: CBD, de la Berna, Ramsar, Florența stabilesc prevederi stricte în privința protecției și conservării ecosistemelor naturale și crearea ariilor naturale protejate de stat. Actualmente Republica Moldova dispune de 307 arii protejate de stat cu o suprafață de 157,6 mii ha, ceea ce constituie 4,65% din teritoriul țării [7, p. 117]. Rezultatele investigațiilor ecologice au fost publicate în monografiile și culegeri: *Natura rezervației „Plaiul Fagului”* (2005); *Rezervația „Codrii”: diversitatea biologică* (2006); *Зановедник „Ягорлык”* (2006); *Convenția Ramsar și zonele umede de importanță internațională în Republica Moldova* (2008); *Cercetarea ecosistemelor forestiere din rezervația „Plaiul Fagului”:* *Rădenii Vechi* (2007, 2009).

Conform datelor Organizației Mondiale a Sănătății, 25–30% din dereglările stării de sănătate ale omului sunt consecințe ale influențelor nefavorabile condiționate de calitatea mediului înconjurător. În anul 2010 au

fost editate 2 raporturi ca rezultatul activității comune ale savanților și specialiștilor din instituțiile Ministerelor Sănătății și Mediului, care reflectă situația actuală: *Sănătatea în relație cu mediul: Monitorizarea stării de sănătate în relație cu factorii exogeni de mediu* (ed. a 2-a) și *Sănătatea copiilor și mediul înconjurător în Republica Moldova*.

Centrul Național de Sănătate Publică a efectuat cuantificarea concentrațiilor de radionuclizi naturali și tehnogeni în aer, sol și în organismul uman. A fost elaborată și implementată o metodă originală de corecție a dereglărilor imunității la persoanele expuse radiațiilor ionizante, determinată și cuantificată migrarea pesticidelor organoclorurate inutilizabile și interzise în factorii mediul înconjurător, produsele alimentare și organismul uman, calculat riscul cancerigen individual și populațional. Indicatorii stării de sănătate a copiilor au fost determinați în dependență de proprietățile chimice, biologice ale apei în aspectul schimbărilor atmosferice sezoniere [2, p. 65, 159].

Cerințele directivelor de mediu ale UE prevăd realizarea activităților în domeniul managementului durabil al deșeurilor [7, p. 163]. Argumentarea științifică a gestionării deșeurilor include: clasificarea și caracteristica deșeurilor, evaluarea impactului lor asupra mediului, elaborarea metodelor chimico-tehnologice și biologice pentru valorificarea și neutralizarea deșeurilor periculoase. În perioada studiată au fost publicate monografiile: *Managementul deșeurilor* (Gh. Duca, T. Țugui, 2006); *Основы процессов обезвреживания экологически вредных отходов виноделия* (2007); *Aspecte ecologice ale managementului deșeurilor în Republica Moldova* (C. Bulimaga, 2008); *Programul național privind managementul durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova* (2010).

Investigațiile științifice în domeniul protecției mediului efectuate în colaborarea internațională includ: managementul resurselor acvatice, controlul poluării, gestionarea deșeurilor, adoptarea măsurilor comune privind prevenirea și diminuarea impactului în cazul accidentelor tehnogene și cataclismelor naturale etc. În perioada de referință au fost organizate manifestările științifice la nivel european: *Obsolete Pesticides in Central and Eastern European, Caucasus and Central Asia Region* (2007); *Managementul bazinului transfrontalier al fluviului Nistru și Directiva-Cadru Apelor a Uniunii Europene* (2008); *The role of ecological chemistry in pollution research and sustainable development* (2008); *Геоэкологические и биоэкологические проблемы северного Причерноморья* (2009); *Бассейн реки Днестр: экологические проблемы и управление трансграничными природными ресурсами* (2010).

Concluzii

Evaluarea eficienței investigațiilor ecologice ale savanților depinde de cantitatea și calitatea publicațiilor. Analiza dinamicii de distribuție a documentelor publicate în perioada de referință relevă creșterea constantă a volumului articolelor și materialelor prezentate la manifestările științifice. Numărul articolelor recenzate din reviste științifice a crescut în a. 2010 la 57 %, materialelor conferințelor – la 26 % față de a. 2005. Numărul anual al cărților editate este aproximativ egal – 45 de denumiri.

Majoritatea publicațiilor selectate au fost editate în limba română (64 %) în editurile naționale (81 %).

Cercetări ecologice aplicative sunt prioritare la momentul actual față de studiile fundamentale și teoretice.

Concretizarea particularităților fluxului documentar în domeniul ecologiei și mediului ambiant în Moldova este necesară pentru perfectarea asigurării bibliografice a necesităților științifice.

Referințe bibliografice:

1. ȘALARU, Gheorghe. Protecția mediului și procesul de integrare europeană a Republicii Moldova. *Mediul Ambiant*. 2010, nr. 6, 1-4. ISSN 1810-9551.
2. ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI. *Raport privind activitatea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică și rezultatele științifice principale, obținute în sfera științei și inovării în perioada anilor 2006–2010* [online]. Ch., 2011 [citat 2011-08-20]. 394 p. Disponibil: <http://www.asm.md/administrator/fisiere/rapoarte/f168.pdf>
3. CAMERA NAȚIONALĂ A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA. *Bibliografia Națională a Moldovei: Cărți. Autoreferate. Teze. Articole din reviste și ziare*. Ch.: CNCM, 2005-2011. ISSN 1857-0550.
4. BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ CENTRALĂ „ANDREI LUPAN”. *Ecologia, stresul, adaptarea*: bul. tematic. Fasc. 1-10 [online]. [citat 2011-08-20]. Disponibil: <http://www.amlib.info/?lng=2&action=show&cat=88>
5. CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE. *Organizații din sfera științei și inovării* [online]. [citat 2011-08-20]. Disponibil: <http://www.cnaa.md/accreditation-commission/>
6. MUSTAȚĂ, Gh. Enciclopedie de ecologie. *Mediul Ambiant*. 2011, nr. 1, 48. ISSN 1810-9551.
7. MINISTERUL MEDIULUI AL REPUBLICII MOLDOVA, ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI. *Starea mediului în Republica Moldova în anii 2007–2010: (Raport Național)* [online]. Ch., 2011 [citat 2011-08-20]. 192 p. Disponibil: <http://www.mediu.gov.md/file/rapoarte/Raport%20RO%20IEG%202007-2010.pdf>

FILE VECHI, NECUNOSCUTE...

GALINA CANȚÎR

BȘC „Andrei Lupan”

Colecția Sectorului Carte Rară și Veche al BȘC „Andrei Lupan” conține ediții diverse ale cărților cu caracter religios. Articolul oferă informații despre o carte de învățătură duhovnicească *Adunarea Cazaniilor*, editată în 1793 la tipografia lui Ștefan Novacovici din Viena.

Old and Rare Books Collection of the Central Scientific Library „Andrei Lupan” holds various editions of religious books. The paper presents information about book of spiritual teaching *Cazaniilor Assembly*, published by Stephen Novacovici in 1793 in Vienna.

*Cărțile sunt moștenirile pe care marile spirite le lasă omenirii,
care sunt date din generație în generație ca daruri pentru
posteritatea celor care nu s-au născut încă.*

Joseph Addison

Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei are o colecție de carte rară de-a dreptul fabuloasă. Mii de volume ce își așteaptă cititorii pentru ași dezvălui înțelepciunea veacurilor apuse.

Sectorul Carte Rară și Veche al bibliotecii deține un bogat patrimoniu de valori bibliofile, constituit dintr-o valoroasă colecție de carte românească veche, carte cu caracter religios, carte străină apărută în cele mai importante tipografii europene, manuscrise, periodice.

O deosebită importanță o au cărțile cu caracter religios. Păstrate cu grijă în fondul sectorului depun o prețioasă mărturie despre credința și statornicia înaintașilor noștri. Valoarea acestora este amplificată prin greutatea anilor ce-o au, coperțile îndoite de timp, culorile pastelate, artisticele legături din piele, mirosul specific al filelor, diversele notițe și însemnări lăsate pe marginea foii ce reconstituie diferite evenimente și detalii. Colecția conține: catavasiere, evanghelii, minee, trebnice, liturghii, sbornice, amfologhioane, evanghelii. Câteva dintre ele putem numi: *Apostol (Iași, 1756); Liturghie*

Viniete

(Iasi, 1747); *Evanghelie (Lvov, 1636)*; *Cartea românească de învățătură (Cazania lui Varlaam, Iasi, 1643)*; *Часовник 1640, Anocmол 1597, Octoih (Blaj 1792)*.

Ornamente de pe copertile cărții

Adunarea Cazaniilor, una din cărțile care completează bogata colecție, este o carte de învățătură duhovnicească, scrisă în limba română, cu caractere chirilice, editată în 1793 la tipografia lui Ștefan Novacovici din Viena [1, p. 30].

Scrisă într-un stil viu, plin de culoare, cu fraze complexe atrage atenția prin aspectul fizic, conținutul ei, frumusețea graiului. Predicile din carte au fost cu grijă adunate de la sfinți părinți, de la cei mai vechi învățători și izvoditori.

Filele ilustrate cu gravuri, inițiale florale, frontispicii, viniete, letrine, podoabe finale – dau cărții o imagine deosebită.

Coperțile din lemn îmbrăcat în piele presată sunt frumos decorate cu un chenar, ornamente în colțuri și în mijloc – niște frunzulițe ce iau frumos forma unei cruci. S-au păstrat, deși nu în întregime legăturile-curelușele din metal și piele ale cărții. Pe cotorul compus din 5 nervuri puțin vizibil se deslușește titlul cărții.

Prima pagină, înzestrată cu chenar, are frontispiciu cu Iisus Hristos ce îl reprezintă de Mântuitor redat în trei sferturi, înveșmântat în mantie și tunică. Poartă nimb cruciger cu inscripțiile O.(ω). N. El emană raze în toate direcțiile fiind înscris într-un medalion susținut de vrejuri din frunze, stilizate de acant [2].

Titlul e tipărit cu roșu și negru. Pagina conține textul: „Întru mărirea sfintei de o ființei, de vieață făcătoarei, | și nedespărțitei Troiți, Tatălui, și Fiului, și sfântului Duh|, sau tipărit cartea aceasta: |ADUNAREA CAZANIILOR | a | multora feliuri de cuvinte învățătoare | de | năravuri bune, | la Duminecii și Sărbători prăznuitoare | În trei părți | deosebi| cuprizîndu-să | Cu slobozenia celor mai mari | Și cu blagoslovenia

Frontispiciu cu Iisus Hristos

Frontispiciu cu frunze de acant

pravoslavnicului | Arhiepiscopului și Mitropolitului | Carlovețului. | Întru împărățitoare cetatea Beciului | În Tipografia de bun neam Născutului Stefan de Novacovici, la | anul dela facerea lumii 7301, dar dela Nașterea lui Hristos 1793 a Îndictionului 21” [3, p. 350].

Cartea cuprinde 3 părți, cu paginație deosebită. Primele 5 foi nu sînt numerotate. Introducerea ocupă 3 din foile liminare. La începutul introducerii este un frontispiciu cu frunze de acant: reprezintă o frunză mare în mijloc, terminată în partea de sus cu o cruciuliță, în timp ce din partea de jos pleacă spre dreapta și stînga alte frunze ce formează o volută bogată.

Letrine-T,II,O,A

Prima parte a cărții are 94 de foi și cuprinde învățăturile bisericești ce trebuie citite în toate duminicile de la Anul Nou până la Pogorârea Sfântului Duh.

A doua parte, 84 de foi cu cuvinte de învățătură bisericești, care de la întâia până la a 31-a săptămână după pogorârea Sfântului Duh, duminicile să se citească.

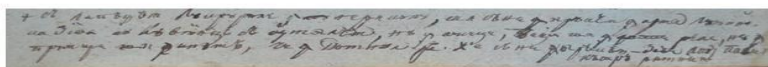
Partea a treia din 87 de foi cuprinde cazanii bisericești cele ce de la duminicile strămoșilor la toate sărbătorile domnești și la sărbătorile sfinților a se citi.

În total, cartea are 270 de foi. Textul este scris cu caractere chirilice – slavone, cu tipar negru (cu excepția primei foi). Prima literă de la începutul cazaniilor, de mărimea a trei rînduri, sunt frumos ornate, împletite cu elemente floristice, încadrate într-un chenar.

La sfârșitul fiecărei părți sunt gravate niște ilustrații de dimensiuni mici ce reprezintă: un buchetel de flori cu frunze, pe Născătoarea cu pruncul în brațe și o roză în mână.

În text se găsesc însemnări, sublinieri și notițe.

La pagina 30 a primei părți în josul foii este un comentariu scris de mână cu caractere chirilice, greu de deslușit. Scrierea conține un pasaj din Biblie a Apostolului Pavel către romani, cap. 13.: „Să lepădăm lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm în arma luminii...” La începutul comentariului este semnul crucii (+), ceea ce ar putea fi un semn convențional folosit în secolul XVIII-XIX ce semnifică o prescurtare. Acest semn se numea **cruce ajută** [4, p. 57].

Insemnare-comentariu de pe pagina 30 cărții

Starea cărții: deteriorări de natură fizică-ondularea suprafeței hârtiei, îndoituri, răsucire, pete de ceară, arsuri.

Tipăritura poate fi consultată de oricine e interesat de cultura și știința altor vremuri. Privire tristă, însingurată, nuanță – învechită, pierdută în umbra timpului provoacă incitări sublimă, iar descrierea, deși succintă, crează predilecția de a citi, de a cunoaște spiritul credinței „vechi”, provoacă curiozitatea și dorința de a răsfoi timpul care vorbește prin puterea cuvântului, or ,omul se purifica prin setea de a cunoaște.

Dicționar [5]:

CAZĂNIE, *cazanii*. Predică prin care se explică un pasaj oarecare din evanghelie, carte religioasă care cuprinde predici sau povestiri în care se comentează texte evanghelice.

VINIÉTĂ, *viniete*. Ilustrație de mici dimensiuni care se pune la începutul sau la sfârșitul unui text (tipărit sau manuscris), al unui capitol etc.; ornament pe coperta unei cărți; clișeu folosit în tipografie pentru ornamentație.

FRONTISPÍCIU 1. Parte superioară a fațadei unui edificiu sau a unui monument. 2. Fațadă principală a unui edificiu. 3. Pagină a unei cărți pe care este imprimat titlul și numele autorului; foaie de titlu. 4. Planșă ilustrată, plasată înaintea foii de titlu. 5. Parte superioară a primei pagini de ziar, cuprinzând denumirea ziarului și alte indicații.

LETRÍNĂ 1. (*Poligr.*) Inițială, de obicei ornamentală, de înălțimea câtorva rânduri, cu care începe un capitol sau un paragraf. 2. Literele majuscule (alcătuind o silabă) imprimate la dicționare pe fiecare pagină deasupra coloanelor, spre a ușura căutarea cuvântului dorit; colontitlu.

IZVODITÓR 1. Autor de cronici; cronicar; cronograf. 2. Autor de opere literare; scriitor.

EVANGHELIE – parte a Bibliei, recunoscută numai de creștini, care cuprinde viața și învățătura lui Hristos.

LITURGHIE – principala slujbă bisricească creștină (oficiată în zilele de sărbătoare) serviciu divin – creștin; săvârșirea sfintelor taine în zilele de duminică și de sărbători. *Liturgier* – carte bisericească.

TREBNIC – carte de ritual a bisericii ortodoxe care cuprinde o serie de rugăciuni; molitvenic.

SBORNIC – culegere de texte despre rugile lui *Iisus*.

MINEU – cărți de slujbă religioasă pentru ritualuri deosebite.

Bibliografie selectivă:

1. MICU, Emilian. Din istoria culturală a Românilor din Austro-Ungaria: Contribuiri fragmentare la istoria Tipografiei Ilirice-Românești din Viena 1770–1793 și 1795. *Transilvania*. 1910, **XLI**(1-2), 17-30.

-
2. TATAY, Anca Elisabeta. *Tradiție și inovație în tehnica și arta ilustrației cărții românești tipărite la Buda (1780–1830)*. Alba Iulia: Altip, 2010. 172 p.
  3. BIANU, I. și N. HODOS *Bibliografia românească veche. 1508–1830*. Vol. II. București, 1910. 570 p.
  4. DRAGNEV, Demir și Ion GUMENĂI. *Paleografia slavo-română și româno-chirilică*. Chișinău: Civitas, 2003. 144 p.
  5. BUBAN, Vasile. *Dicționar general al limbii române*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1987. 1156 p.

POPAS ÎN TIMP

DIANA ROTARU

BȘC „Andrei Lupan”

Cu prilejul împlinirii a 575 de ani de la atestarea Chișinăului ca oraș, în BȘC „Andrei Lupan” au fost prezentate publicului larg materialele din fonduri arhivistice: hărți, reviste, ziare.

In commemoration of the 575th anniversary of Chisinau city the Central Scientific Library „Andrei Lupan” have presented an exhibition of archival materials collection: maps, magazines, newspapers for the general public.

Chișinău – piatră nestemată, care creează armonia și frumusețea tandrei urbe din imediata apropiere a râului Bâc. Oraș care duce după sine o istorie a opt generații păstrători fideli ai splendorii acestei minunate citadele din inima Moldovei, orașul visurilor, bucuriei, tristeții, speranței, muzei, creativității și în final a întregii noastre vieți [1]. Cu prilejul împlinirii a 575 de ani de la atestarea Chișinăului ca oraș, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei a organizat o expoziție cu genericul „Chișinău – 575 ani”, ce cuprinde paradigme istorice ale devenirii urbanistice și reflecții retrospective ale Chișinăului în presă. Prin această expoziție încerc să prezint trecutul istoric al Chișinăului imortalizat în fotografii, cărți, reviste, ziare.

O dovadă vie a existenței Chișinăului ca oraș sunt hărțile, pe care este reprezentat orașul în diferite etape ale devenirii sale. Primul plan al

Chișinăului, datat din februarie 1789, reprezintă târgul Chișinău într-o legătură intermitentă cu malul stâng al râului Bâc, unde se aflau satele Visterniceni și Ghețăoani, cu indicarea drumurilor locale și de tranzit, care purtau denumirea satelor din apropiere. Din acest plan se distinge prezența a trei biserici pe teritoriul Chișinăului, și anume Sfinții Ioachim și Ana, Sfinții Arhangheli și biserica Buna Vestire. Un important document grafic este planul Chișinăului Vechi ce datează din perioada aflării în exil a lui Alexandru Pușkin la Chișinău. Liniile roșii trasate pe hartă indică cartierele vechi ale orașului. Literele și cifrele romane aflate pe plan arată străzile vechi (literale: străzile de la râul Bâc până la strada Nicolaeva, cifrele romane: aceleași străzi doar de la nord spre sud, exemplu: kk- Каушанская улица) [2].

Un alt plan este cel din 4 septembrie 1789, în care atestăm amplasarea taberei militare rusești a armatei Ecaterinoslav dislocată spre vest de Chișinău, pe un teritoriu viran. Caracterul localizării taberei de-a lungul axei centrale, nord-sud, a permis lansarea ipotezei (care s-a dovedit a fi ironată) cu privire la folosirea ei, după plecarea armatei în 1792,

pentru trasarea arterei principale a orașului Chișinău, viitorul bulevard Ștefan cel Mare. Acest plan, aflat în două exemplare, în limba rusă și franceză, reprezintă o schemă a tramei stradale cu indicarea masivelor de locuit ale Chișinăului, cu cele trei biserici, menționate mai sus. Harta pe care sunt reprezentate cele patru coline, ce atestă existența Chișinăului, sunt Buiucani, Visterniceni, Ghețaoani și Chișinău. Conform acestui plan alcătuit de către Ioan Teutul și Matei Donici, la ordinul stolnicului Dumitru Rîșcanu, în perioada 18 iulie – 8 septembrie 1800 în care partea centrală a

orașului era caracterizată de o densitate ridicată a construcțiilor în jurul unei pieți comerciale cu casele amplasate perimetral, în front continuu [3]. Casele erau orientate cu fațada spre stradă, unele dintre ele conținând unități comerciale. De asemenea pe hartă este reprezentat biserica Mazarache cu două cupole, aflată pe malul râului Bâc. Pe teritoriul Buiucani, unde a fost strămutat centrul Chișinăului după incendiul din 1789, se afla biserica Arhanghel Mihail [4, p. 54-55]. Un interes deosebit prezintă și datele statistice din recensământul făcut la aceste moșii, care este de 188 de case în Ghețaoani, 52 de case în Buiucani și 162 case în Chișinău [5].

Deja în 1817 este alcătuit primul plan de sistematizare a Chișinăului, în care sunt indicate trama stradală și masivele insulare de locuit compactizate în partea centrală și amplasate afânat la periferia orașului. Centrul Chișinăului din această perioadă este piața comercială, numită Piața Mare, cu o configurație poliglotă neregulată.

O altă vie mărturie a existenței Chișinăului sunt revistele și ziarele în care acesta este menționat deja în plină activitate. Dintre primele ziare apărute în Basarabia este „Кишинёвский листок” (1913–1914) care a fost editat în locul ziarului „Новости Кишинёва”, în timpul întreruperii editării acestuia și „Голосъ Кишинёва” (1913–1919). O activitate intensă se observă și la editarea revistelor din domeniile istorico-arheologic, religios și nu în ultimul rând erau editate anuare de către licee și eparhii. Astfel Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei deține: *Revista*

Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău (1909–1934), Anuarul Universității Populare din Chișinău (1918–1925), Anuarul Seminarului Teologic Superior „Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni” din Chișinău (1922–1926), Кишиневскія Епархіальныя Вѣдомости (1867–1917), Anuarul liceului de fete „Regina Maria” publicat anual de directoarea liceului Maria Botezat în perioada 1926–1934 și Anuarul liceului de băieți „Alec Russo”.

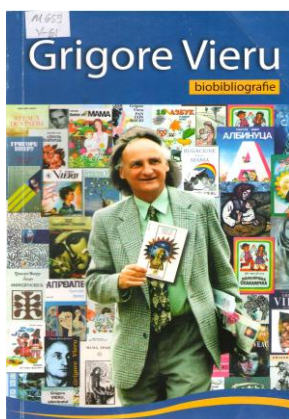
Referințe bibliografice:

1. VODĂ, Daniel. *Orașul meu – mândria mea* [online] [citat 2011-09-16]. Disponibil: <http://vodadaniel.wordpress.com/2009/10/14/orasul-meu-mandria-mea/>
2. ХАЛИППА, И.Н. Городъ Кишиневъ время жизни въ немъ Александра Сергѣевича Пушкина. In: *Труды Бессарабской Губернской Учёной архивной комисіи*. Кишиневъ: Типогр. Э. Шліомовича, 1900, Том I, p. 97-170.
3. ХАЛИППА, И. Дополнительная Серія документовъ XVI-XVIII в.в., относящихся къ исторіи города Кишинева. In: *Труды Бессарабской Губернской Учёной архивной комисіи*. Кишиневъ: Типогр. Э. Шліомовича, 1907, Том III, p. 321-394.
4. EȘANU, Andrei. *Chișinău, file de istorie: cercetări, documente, materiale*. Chișinău: MUSEUM, 1998. 215 p.
5. *Moldova în epoca feudalismului*. Vol. 11: *Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în secolul al XVIII-lea (1787-1800)*: (Cărți domnești și zapise). Alcăt. D. DRAGNEV, E. BOCIAROV, L. SVETLICINĂI. Chișinău: CEP USM, 2008. 512 p.

O VALOROASĂ BIOBIBLIOGRAFIE PENTRU UN MARE POET

LUDMILA CORGHENCI

Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

Grigore Vieru : biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă” ; alcăt. : Maria Ilievici, Tamara Maleru ; red. : Claudia Gurschi, Tamara Maleru ; ed. îngrijită de Claudia Balaban. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Ch. : „Baștina-Radog” SRL, 2011. – 565 p. – ISBN 978-9975-9878-8-2.

Informația, componentă indispensabilă a Societății Informației și a Cunoașterii, fiind variată, diversă și multiaspectuală, contribuie la dezvoltarea bibliografiilor. Aceste produse, oferite comunităților de către instituțiile info-biblioteclare, identifică, regăsesc, analizează, repertorizează, comunică și valorifică documentele primare, astfel contribuind la promovarea informației calitative, relevante.

Biobibliografia „Grigore Vieru”, elaborată sub egida Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (alcătuitori: Maria Ilievici, Tamara Maleru; ediție îngrijită de Claudia Balaban, Chișinău, 2011, ediția a 2-a, revăzută și completată), realizează două scopuri: este un omagiu adus Poetului din partea bibliotecarilor, servind și drept sursă importantă de informare privind opera și activitatea lui Grigore Vieru.

O lucrare impunătoare la prima vedere: design exterior, format și machetare comode utilizării, volum etc. Atât pentru utilizatori, cât și pentru specialiștii în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, contează autoritatea instituției responsabile. Este foarte important că biobibliografia „Grigore Vieru” a fost elaborată în cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, instituție cu o experiență reprezentativă în domeniu, cu bibliografi specializați, deținând o colecție valoroasă a operei poetului – toate acestea amplificând eficiența, precum și încrederea utilizatorilor publicației bibliografice.

O prestanță de elită conferă publicației și autoritatea profesională a alcătuitoarelor, a coordonatorului științific – nume de referință în bibliografia națională.

Un alt aspect de analiză a publicației bibliografice ține de structura și facilitatea/comoditatea utilizării acesteia. Astfel, prezenta biobibliografie are

o structură originală, îmbinând organic articole-texte, informații bibliografice, tabele cronologice, indexuri auxiliare etc.

Articolele cu titlurile sugestive – „Biblioteca lui Grigore Vieru” de Claudia Balaban, „Moarte într-o adevăr” de Mihai Cimpoi, „Bade Grigore, mașina așteaptă afară ...” de Spiridon Vangheli, „Grigore Vieru sau Axul postumității testamentare” de Ion Hadârcă – oferind informații impresionante despre poet, de fapt provoacă și îndeamnă cititorii/utilizatorii spre o lectură profundă a operei lui Grigore Vieru. Nu putea fi lipsă într-o astfel de lucrare și materialul semnat de V. Ciubucciu, care, reliefând aspectele genealogice ale „copilului cel mare al neamului”, specifică: „Este neamul nostru de-a pururea – și un Vieru ni-e rudă de sânge. Iar când el, poetul, cântă neamul, ne cântă pe noi, un neam concret, neamul său de sânge”.

Compartimentul „Referințe și aprecieri”, conținând reflecții analitice și sintetice ale unor personalități notorii din țară și străinătate privind opera lui Grigore Vieru, este important atât din punct de vedere informațional, cât și practic (constituind un suport indispensabil activității bibliotecilor în promovarea și valorificarea operei poetului).

Compartimentele bibliografice ale lucrării, prezentând înregistrările bibliografice în funcție de genul și tipul publicațiilor, respectă întru totul prevederile standardelor biblioteconomice în vigoare. Aranjarea cronologică a acestora oferă un tablou real și clar al prezenței editoriale a poetului în țară și străinătate.

Credem că putem menționa încă un aspect foarte important – exhaustivitatea selectării și prezentării informației. Afirmăm acestea în rezultatul confruntării parțiale a informației privind traducerile operelor lui Grigore Vieru, prezentă în biobibliografie, cu baza de date internațională Index Translationum. În general, biobibliografia impresionează prin volumul impunător de înregistrări bibliografice.

În scopul facilitării utilizării biobibliografiei și pentru efectuarea investigațiilor în funcție de diferite criterii, este prezent un aparat informativ divers: index de nume, de titluri, de limbă a operei traduse, lista periodicelor bibliografiate.

Conchidem că prezenta biobibliografie este o lucrare de anvergură, fiind considerată chiar evenimentul bibliografic al anului. Demonstrând capacități excelente de analiză și sinteză, echipa de alcătuitori ne conving și asupra bunei cunoașteri a operei bibliografiate. Drept rezultat – cele mai înalte aprecieri profesionale, lucrarea fiind considerată și de către cititori (suntem convingși!) un instrument util pentru cunoașterea, orientarea și consilierea în marea operă a poetului.

Biobibliografia se prezintă drept un omagiu poetului Grigore Vieru, care după spusele academicianului Mihai Cimpoi „... prin valoarea operei și

impactul deosebit asupra conștiinței românilor de pe ambele maluri ale Prutului, s-a impus ca un adevărat poet național al contemporaneității noastre tensionate”.

DECENIUL INTERNAȚIONAL „APĂ PENTRU VIAȚĂ”

ALEXANDRA BRAGA

BȘC „Andrei Lupan”

Anii 2005–2015 au fost declarați Deceniu Internațional „Apă pentru viață”. Obiectivele Deceniului constau în sporirea nivelului de informare referitor la problemele legate de necesitatea protejării cantitative și calitative a apelor și crearea condițiilor favorabile pentru realizarea programelor și proiectelor de utilizare cât mai eficientă a resurselor globale acvatice, care sunt esențiale pentru supraviețuirea umană și dezvoltarea durabilă în secolul XXI.

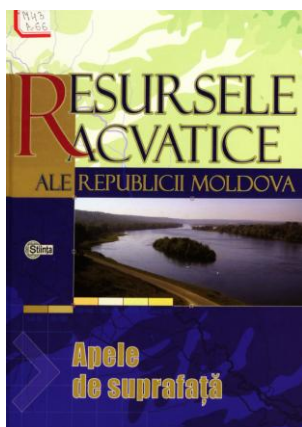
Recunoașterea constituțională și garanția dreptului la apă păstrează în sine o serie de consecințe benefice pentru societate: împuternicirea de către stat a obligațiilor de protejare a resurselor de apă, asigurarea unei protecții eficiente asupra drepturilor fundamentale referitoare la apă [1].

În republica noastră, în condițiile unor cerințe crescute de apă în comunitățile umane, agricultură, resursele nu corespund întotdeauna calitativ și cantitativ din cauza poluării, lipsei infrastructurilor de epurare. Pentru ameliorarea acestei situații se impune aplicarea în practică a rezultatelor științifice obținute. Monitoringul și prognozarea tuturor fenomenelor care au tangență cu apa constituie baza utilizării raționale a resurselor naturale și creșterea vitalității în societate în planul atenuării calamităților legate cu apa, reducerea la minimum a pericolelor directe și indirecte asupra populației și economiei.

Programul de Stat „Cercetări Științifice și de Management ale Calității Apelor” are ca scop crearea bazei legislative, științifico-metodologice, cadastrale și tehnologice pentru valorificarea durabilă a resurselor acvatice: aprecierea stării ecologice, argumentarea și calcularea potențialului calității apelor de suprafață, subterane în scopul utilizării acestora ca sursă de apă potabilă, pentru asigurarea necesităților agriculturii, inventarierea surselor de poluare și a sistemelor de epurare a apelor uzate [2].

Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei este un centru informațional pentru comunitatea științifică.

Colecțiile bibliotecii continuă să-și completeze fondul de carte în domeniul cercetărilor hidrobiologice.

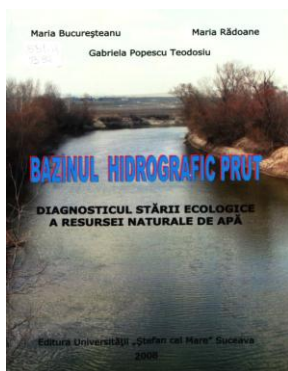

Volumul *Apele de suprafață* inaugurează colecția „Resursele acvatice ale Republicii Moldova”, abordează pentru prima dată într-o asemenea manieră hidrologia Republicii Moldova.

La baza ei se află datele publicate în diferite ediții ale Cadastrului de Stat al Apelor, Anuarele Hidrologice, materialele expedițiilor și cercetărilor ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat, precum și investigațiile autorilor. Caracteristicile hidrologice ale obiectelor acvatice au o mare importanță practică la elaborarea și realizarea prognozelor hidrologice și a diferitor calcule, la proiectarea construcțiilor hidrotehnice etc. Hidrografia își găsește o largă aplicare și în alte domenii ale economiei: diferite ramuri ale gospodăririi apelor, hidroenergetică, asigurarea cu apă a populației, irigarea și desecarea terenurilor, piscicultura etc. [3].

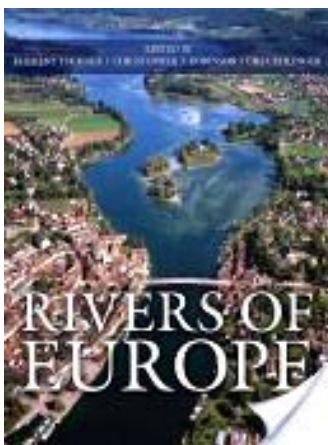
Alt volum din seria „Resursele acvatice” este *Fântâni și izvoare*. Această carte reprezintă o publicație științifico-populară și cuprinde caracteristica succintă a 160 dintre cele mai cunoscute fântâni și izvoare din Republica Moldova în baza monitorizării și studierii lor. Sunt analizate și evaluate condițiile sanitaro-ecologice ale acestor obiecte. O atenție deosebită s-a acordat componenței chimice a apei și corespunderii ei normelor sanitaro-igienice [4].

Problematika bazinelor hidrografice ca sisteme deschise este de interes interstatal-global

și impune o gestionare științifică, ecologică și eficientă a resurselor de apă. Abordarea modului de gestionare a resursei de apă în monografia *Bazinul hidrografic Prut: Diagnosticul stării ecologice resursei naturale de apă* a fost făcută prin urmărirea impactului factorilor naturali și antropici asupra evoluției apelor calitative și cantitative, precum și prin identificarea cerințelor de protecție și conservare. Identificarea problemelor de mediu se bazează pe evaluarea parametrilor de calitate a apelor de suprafață în corelație cu informațiile

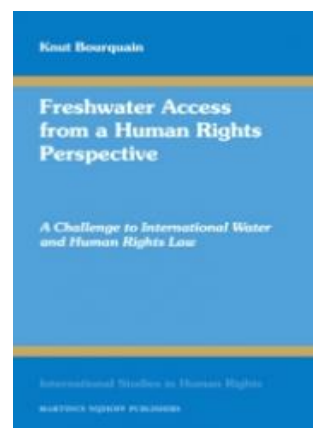
privitoare la tipul de vegetație, la tipul de substrat al albiilor de râu, la particularitățile meteo ale zonei și la activitățile umane, desfășurate în preajma râurilor. Bazinul hidrografic constituie rezervorul și unitatea de

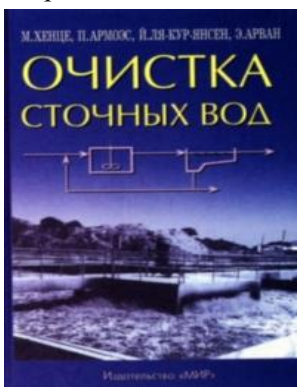
analiză a resursei de apă, monitorizarea acestuia furnizând informații care să permită oficialităților să ia decizii oportune de gestionare a acestora pentru acoperirea cerințelor de consum și ale exigențelor de mediu din legislația României și a Uniunii Europene [5].

Ghid nou *Rivers of Europe* cuprinde date de referință complete și comparative privind caracteristicile biologice și hidrologice de peste 180 din cele mai mari râuri din Europa cu numeroase fotografii color și hărți, care include informații de conservare pe modelele actuale de utilizare a râului și măsura în care societatea umană a exploatat și a afectat acesta. Această carte oferă informații ecologiștilor și managerilor pentru îndeplinirea obiectivelor legislative al UE de bună guvernare [6].

Bourquain Knut în monografia *Freshwater Access from a Human Rights Perspective: A Challenge to International Water and Human Rights Law* analizează oportunitatea unei abordări bazate pe drepturile omului în protejarea aprovizionării de bază cu apă și stabilește temeiul juridic în dreptul internațional. Ajungând la concluzia că dreptul de apă

internațional nu ia în considerație în mod corespunzător nevoile individuale de apă, studiul identifică drepturile omului aplicabile și examinează standarde

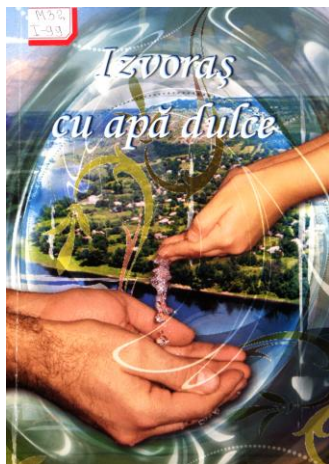

concrete de protecție care le furnizează. Având în vedere deficitele de apă, în studiul se discută conceptele considerate de a consolida o abordare bazată pe drepturile omului de acces la apă dulce prin luarea în considerație atât adecvarea lor formal juridică cât și adecvarea lor real juridică [7].

Monografia *Очистка сточных вод* cuprinde informații despre procesele biochimice de curățare a apelor din perioada contemporană. Autorii au analizat mai detaliat bazele teoretice ale proceselor petrecute și

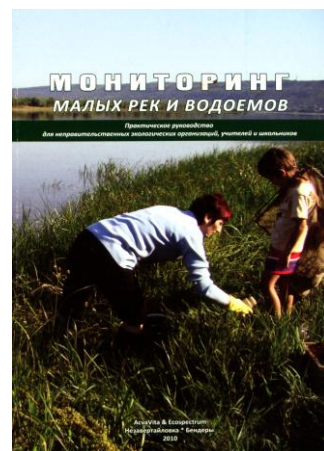
posibilele hotărâri la nivel tehnologic. Se acordă o mare atenție modelării matematice ca instrument de proiectare a construcțiilor contemporane de curățare a apelor. Această lucrare este adresată studenților din domeniul ingineriei construcțiilor, chimiei, biotehnologiei, ecologiei și specialiștilor care se ocupă de proiectarea și exploatarea construcțiilor de curățare a apei [8].

Ministerul Mediului, Ministerul Educației și Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM au inițiat activitatea de colectare a informației despre izvorul din sat/oraș și de pe trasee de la elevii și liceenii Republicii Moldova. Materialele primite de la copii au fost sistematizate și au intrat în culegerea *Izvoaraș cu apă dulce*. Prin publicarea acestei cărți s-a urmărit sensibilizarea tinerei generații asupra problemelor de mediu, îndeosebi a apelor din republică; acumularea, evaluarea și mobilizarea cunoștințelor elevilor în domeniu;

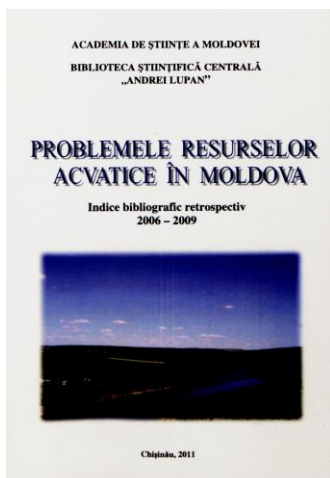
evidențierea problemelor de stare ecologică a izvoarelor din localitatea natală; propunerea măsurilor de soluționare a lor; stimularea creativității, erudiției în protecția apelor; efectuarea unui schimb de opinii privind starea izvoarelor din localitățile republicii [9].

Мониторинг малых рек и водоемов reprezintă un îndreptar practic pentru organizațiile ecologice neguvernamentale, învățători și elevi. În prezent știința despre apele naturale – hidrochimia trece printr-o etapă nouă a dezvoltării sale. În legătură cu poluarea activă a mediului ambiant, inclusiv a apelor naturale, a apărut necesitatea aplicării metodelor noi de analiză pentru a manifesta (arăta) caracterul poluării și aprecierea calității apelor, elaborarea metodelor de prognoză a schimbărilor posibile a apelor naturale. O atenție deosebită se acordă metodei de stabilire a calității apei după prezența și diversitatea animalelor nevertebrate de apă. În prezent o mare însemnătate o are participarea fiecărui om în procesul păstrării resurselor de apă. Multe pot face oamenii care trăiesc în apropierea râurilor și bazinelor, inclusiv copiii, tineretul, pensionarii cu susținerea conducerii de pe loc, organizațiilor ecologice neguvernamentale, învățătorilor și specialiștilor [10].

În luna martie anului 2011 Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” către „Ziua Internațională a Apelor” a editat la ordinea zilei indicele bibliografic retrospectiv *Problemele resurselor acvatice în Moldova. 2006–2009* (îngrijită de către dr., conf. univ. Aurelia Hanganu) [11] care prezintă continuarea indicelui precedent pe anii 1994–2005 [12].

Bibliografia cuprinde 19 compartimente tematice, care reflectă tot spectrul contemporan a problemelor hidrobiologice a Republicii Moldova și problemele managementului resurselor acvatice de la hotarele țării.

Rubricile tematice sunt amplasate conform schemei propusă de consultantul științific dr. hab. Tudor Lupașcu. În fiecare diviziune tematică a indicelui este adunată informația atât cu caracter științific, administrativ, cât și de aplicare. Sunt introduse articole cu caracter popular, reflectând problemele hidrologice de fiecare zi. Descrierile bibliografice în interiorul fiecărei diviziuni sunt amplasate în ordine alfabetică.

Îndrumarul bibliografic este înzestrat cu indice auxiliar de nume. Nu este necesar de indice auxiliar de materii, pentru că structura bibliografiei este foarte detaliată. Dar, luând în considerare cerințele informaționale ale utilizatorilor bibliotecii noastre, în următoarele publicații este necesar neapărat de introdus indicele geografic, care va lărgi accesul informațional la utilizatori către literatura temei date.

Indiferent de faptul în ce aspect va fi cercetată apa, ea va rămâne cea mai importantă, limitată și vulnerabilă resursă naturală disponibilă în prezent. Sarcina savanților constă în aprecierea acestei resurse și prognozarea calității ei pe viitor în scopul asigurării posibilității generațiilor următoare de a menține și îmbunătăți calitatea vieții sale.

Referințe bibliografice:

1. GUCEAC, Ion. Dreptul la apă – un nou drept fundamental al omului. *Akademios: revistă de Știință, Inovare, Cultură și Artă*. 2010, nr. 3, 39-45. ISSN 1857-0461.
2. DUCA, Gheorghe și Diana PORUBIN. Managementul apelor. *Akademios: revistă de Știință, Inovare, Cultură și Artă*. 2009, nr. 1, 61-62. ISSN 1857-0461.
3. CAZAC, Valeriu, Constantin MIHAILESCU, Gherman BEJENARU, și Gavril GÂLCĂ. *Apele de suprafață*. Ed. a 2-a. Chișinău: Știința, 2010. 248 p. (Resursele acvatice ale Republicii Moldova; Vol. 1). ISBN 978-9975-67-710-3.

4. OVERCENCO, Aureliu, Constantin MIHAILESCU, Oleg BOGDEVICI, și Gavril GÎLCĂ. *Fântâni și izvoare = Колодцы и родники: atlas ecologic*. Chișinău: Știința, 2008. 208 p. (Resurse acvatice ale Republicii Moldova; Vol. 2). ISBN 978-9975-67-345-7.
5. BUCUREȘTEANU, Maria, Maria RADOANE, și Gabriela POPESCU TEODOSIU. *Bazinul hidrografic Prut: Diagnosticul stării ecologice resursei naturale de apă*. Suceava: Ed. Univ. din Suceava, 2008. 260 p. ISBN 978-973-666-289-8.
6. TOCKNER, Klement, Urs UEHLINGER, and Christopher T. ROBINSON, eds. *Rivers of Europe*. Amsterdam: Elsevier, 2009. 700 p. ISBN 978-0-12-369449-2.
7. BOURQUAIN, Knut. *Freshwater Access from a Human Rights Perspective: A Challenge to International Water and Human Rights Law*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2008. 258 p. ISBN 978-90-04-16954-8.
8. ХЕНЦЕ, М., П. АРМОЭС, Й. ЛЯ-КУР-ЯНСЕН, and Э. АРВАН. *Очистка сточных вод*: пер. с англ. Москва: Мир, 2006. 480 с. ISBN 5-03-003771-3.
9. *Izvoarăș cu apă dulce*. Alcăt. Maria SANDU. Chișinău: S. n., 2008. 80 p. ISBN 978-9975-62-9774-8-7.
10. *Мониторинг малых рек и водоемов*: Практическое руководство для неправительственных экологических организаций, учителей и школьников. Сост. Е. И. ЗУБКОВА and И. В. ШУБЕРНЕЦКИЙ. Бендеры: Б. и., 2010. 96 с. ISBN 978-9975-4120-1-8.
11. *Problemele resurselor acvatice în Moldova*: Indice bibliogr. retrospectiv, 2006-2009. Alcăt. Valentina GURIEVA; ed. îngrijită de Aurelia HANGANU; consultant șt. Tudor LUPAȘCU; coord. resp. Angela TIMUȘ. Chișinău: S. n., 2011. 122 p.
12. *Problemele resurselor acvatice în Moldova*: Indice bibliogr. retrospectiv, 1994-2005. Alcăt. Valentina GURIEVA; consultant șt. Raisa LOZAN. Chișinău, 2007. 145 p. Disponibil: <http://www.amlib.info/src/userfiles/src/bibliografii/acvatice.pdf>

CARTE ȘI DOCUMENTE VECHI ÎN EPOCA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

dr., conf. univ. AURELIA HANGANU

BȘC „Andrei Lupan”

În perioada 24–28 octombrie 2011, în orașul Erevan (Armenia), Institutul Național de Cercetare a Manuscriselor Antice „Mesrop Maștoț” (Matenadaran) a găzduit seminarul *Aspectele memoriei: tehnologii ultramoderne de păstrarea și restaurarea moștenirii manuscrise și tipărite*. (Лики памяти новейшие технологии сохранения и восстановления рукописного и печатного наследия). Activitatea a fost organizată cu prilejul a 500 de ani ai tiparului armenesc și găzduită în noul bloc al Matenadaranului.

Proiectul a fost realizat cu susținerea financiară a Fondului Interstatal de Cooperare Umanitară. (МФГС – Межгосударственный Фонд Гуманитарного Сотрудничества). Conducătorul proiectului este Ara Hzmalean, doctor în arte, șeful secției de păstrare, prelucrare științifică și digitalizare a documentelor de arhivă ale Matenadaranului, membrul al Consiliului Internațional al Muzeelor, iar coordonatorul proiectului – Mariam Esaian.

La lucrările seminarului au participat colaboratori ai muzeelor, bibliotecilor și arhivelor din țările CSI, țările Baltice, Gruzia, Austria, Italia, Franța, care au subliniat în unanimitate importanța și necesitatea organizării unor astfel de foruri profesionale.

Seminarul, de la bun început, și-a propus să devină un fel de curs de perfecționare a tinerilor specialiști, oferind totodată posibilitatea schimbului de experiență și de cunoștințe în domeniul metodelor și tehnologiilor moderne, cu atragerea unei dintre cele mai bogate și deosebite colecții de manuscrise, cea a Matenadaranului.

De asemenea organizatorii seminarului au decis să creeze pentru specialiștii din diferite țări ocazia de a

discuta problemele comune, căi și modalități de rezolvare ale acestora, să-și împărtășească experiența, seminarul deosebindu-se prin organizarea și desfășurarea meselor rotunde având ca subiecte de discuție teme aparte, lecții practice, activități culturale.

Pe parcursul a trei zile de lucru, desfășurat concomitent în trei secții (I secție – restaurare, II secție – păstrarea fondurilor, III secție – tehnologii moderne), s-au făcut lecții ce vizau cele mai importante probleme care țin de prezervarea și restaurarea / restabilirea manuscriselor și tipăriturilor aparținând patrimoniului cultural.

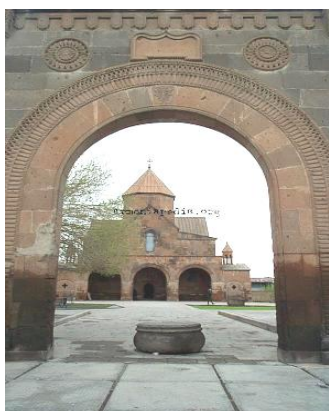
Tematica discursurilor a fost diversă acoperind practic toate subiectele și problemele de bază ale restaurării, ale activității arhivistico-muzeale și biblioteconomice, cum ar fi „Problemele păstrării și studierii mătăsii arheologice în Ucraina”, „Scheme de selectare a documentelor pentru restaurare”, „Lucrul cu documentele digitale ca tehnologie de arhivă”, „Abordarea istorică și tehnologică în restaurarea manuscriselor vechi”, „Siguranța iluminării și păstrării textelor, documentelor în realizarea lucrului arhivistic”, „Tehnologiile moderne și influența lor asupra dezvoltării arhivelor”, „Experiența de restaurare a două manuscrise armenesti din Biblioteca de Stat a Rusiei”, „Descrierea corectă a documentelor tipărite și scrise de mână”, „Experiența arhivei ruse de stat în digitalizarea documentelor de arhivă” etc.

Fără îndoială, seminarul a fost rodnic pentru relevarea aspectelor ce țin de diferite colecții tipărite și scrise de mână, care se păstrează în diferite colțuri ale lumii.

Pe parcursul desfășurării seminarului au fost formulate mai clar problemele și evidențiate soluțiile pentru rezolvarea lor, au fost discutate teme profesionale comune cât și particulare, a fost studiată și suprapusă experiența practică a specialiștilor în utilizarea noilor sisteme de păstrare și restaurare.

Pe lângă lecțiile și seminarele practice foarte interesate, participanții a vizitat depozitele ultramoderne ale Matenadaranului, au „savurat” o expoziție extraordinară de carte antică și manuscrise, au vizitat legendarul Ejmiatsin, biserică armenescă veche care datează din sec. I î.e.n.

Ca finalitate, se prevede tipărirea unei culegeri de articole științifice pe teme prezentate în cadrul seminarului. Acestea vor fi însoțite de cele mai semnificative ilustrații, cu evidențierea etapelor procesului de restaurare. Culegerea respectivă va fi unică în spațiul ex-sovetic, or pentru prima dată va fi ilustrată situația în domeniul conservării, digitalizării și restaurării patrimoniului scris.

TÂRGUL INTERNAȚIONAL DE CARTE ȘTIINȚIFICĂ ȘI DIDACTICĂ

CRISTINA DOLINSCHI

BȘC „Andrei Lupan”

O carte științifică este unică prin valoare și profunzimea sa. În mediul academic conștientizarea unicității cărții presupune și promovarea ei, evidențiind valențele științifico-educative ale publicațiilor. Astfel, în perioada 10–13 octombrie 2011, Academia de Științe a Moldovei și Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” au organizat în premieră Târgul Internațional de Carte Științifică și Didactică, consacrat aniversării de 575 ani ai orașului Chișinău și 65 ani de activitate ai Academiei de Științe a Moldovei.

Mihai Șleahțișchi, ministru al educației, a menționat la inaugurare că târgul este un bun prilej pentru bibliotecile școlare ca acestea să-și completeze colecțiile cu elemente cognitive de ultimă oră. „Avem mari probleme la acest capitol, dar le vom rezolva cât mai repede”, a mai spus ministrul.

Mariana Șlapac, vicepreședinte al AȘM, a subliniat faptul că în era internetului cărțile rămân a fi în umbră. Cu toate acestea, ele totuși întruchipează principalul prieten al studenților, masteranzilor și doctoranzilor.

În cadrul târgului au participat edituri din Moldova, biblioteci universitare și institutele AȘM, prezentând cele mai valoroase titluri din ultimii ani. Invitatul de onoare al târgului a fost Editura Academiei Române, a căror publicații de excepție au fost cele mai solicitate.

Pe parcursul desfășurării târgului au avut loc un șir de manifestări științifico-culturale: simpozionul „Personalități care au ilustrat viața culturală a Chișinăului”, lansări de carte ale institutelor AȘM, printre care menționăm: cartea apărută la Springer *Fundamentals of superconducting nanoelectronics*

de A. Sidorenko, publicațiile *Natural α -pinenes, carvones, 2-and 3-carenes as source of enantio-pure compounds* de F. Macaev, *Zăcămintele hidrominerale ale Republicii Moldova* de C. Moraru etc.

Curtea de la Argeș.

În scopul optimizării și promovării științei biblioteconomice s-a desfășurat Colocviul Internațional „Biblioteca științifică în societatea informațională – realizări și perspective”, în cadrul căruia au participat specialiști în domeniu din diverse biblioteci științifice, printre care Biblioteca Academiei Române, Academia de Științe din Rusia, DIB ULIM, Biblioteca Republicană Tehnologico-Științifică, Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele RM, Biblioteca UPS „Ion Creangă”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, etc.

În ajunul aniversării de 575 ani a Chișinăului, agenda culturală a fost diversificată și prin vernisarea expoziției „Chișinăul în pictură”, avându-i ca autori pe membrii Asociației Internaționale a Pictorilor Profesioniști în cadrul UNESCO. Andrei Viziru a prezentat expoziția „Chișinăul în imagini”, delectând ochii vizitatorilor cu imagini ale locurilor pitorești, tradițiilor și datinilor capitalei noastre.

La finele evenimentului au fost decernate premii: pentru cea mai bună carte de popularizare a științei – Dediu I. *Enciclopedie de Ecologie* (Institutul de Ecologie și Geografie); Sidorenko A. *Fundamentals of superconducting nanoelectronics* (Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu”) și publicația *Ascensiune în descensiune a limbii române în Basarabia*, de V. Bahnaru (Institutul de Filologie).

La nominalizarea cea mai bună ținută artistică și poligrafică a cărții științifice au fost premiate următoarele publicații: *Arhitectura vernaculară în piatră*, autori – Bâzgu Eugen, Ursu Mihai (Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală) și *Dicționarul Limbii Române* (Editura Academiei Române).

Cele mai populare cărți ale anului au fost numite *Cominternul și originile moldovenismului*, de Cojocaru Gheorghe (Civitas) și *Identitate și alternative*. Vol. 9, de Cimpoi M. (Institutul de Filologie).

De asemenea, s-au oferit și diplome de mențiune participanților la târg.

În acest sens, Târgul Internațional de Carte Științifică și Didactică, Ediția I a constituit un mediu propice pentru dezvoltarea și promovarea realizărilor comunității științifice.

STAMPELE – VALORI ARTISTICE DEOSEBITE

ANGELA TIMUȘ, CRISTINA DOLINSCHI

BȘC „Andrei Lupan”

Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei a organizat vernisarea primei colecții de stampe fondată de către Valeriu Herța, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, secția grafică. Evenimentul a avut loc la data de 16 iunie curent.

Colecția cuprinde 22 de lucrări distinse prin stampe și ex-librisuri. Menționăm câteva opere de artă reprezentative ale donației de stampe: *Centaur*, *Printre flori*, *Eminescu, V..Alexandr*, *In memoriam Corneliu Baba*. De asemenea, sunt prezente nume importante ale graficii, precum *M. Preda*, *Pavel Coroi*, *Vasile Pârvan*, *Mihai Bantșș*, *M. Mumford*, *Dante Fargaresi*. Colecția este deosebit de interesantă prin varietatea informațiilor, valoarea artistică și istorică.

Stampele care poartă semnătura lui Béla Gy. Szabó exprimă cu claritate complexitatea și valoarea operei *Divina Commedia* de Dante Alighieri.

Biblioteca propune iubitorilor de artă, bibliofiliile și istorie lucrarea *Dante Alighieri. Divina Commedia. XX stampe in legno-xilografuri*. Cluj: Dacia, 1976.

Volumul cuprinde stampe care ilustrează călătoria imaginară a poetului. Valoarea deosebită constă în

numele autorului Béla Gy. Szabó, maestru emerit al artei, unul dintre cei mai însemnați reprezentanți ai artei grafice contemporane din România.

Béla Gy. Szabó a reprodus în lucrarea sa acel simbolism specific care-l transpune pe cititor într-o lume imaginară, plină de mister. Lucrarea conține 20 de stampe în alb-negru, cu dimensiuni 50×40 cm. Fiecare stampă cuprinde câte un fragment din cânturile capodoperei. La început autorul vine cu o explicație a importanței *Divinei Comedii* asupra devenirii sale artistice:

Confesiunea artistului: „Am colindat, spre Dante, sfios și umilit ani douăzeci, tripticul zeesc de labirinte și am devenit, prin asta, eu însumi fericit.”

În continuare vom realiza o incursiune în lumea stampelor care descriu călătoria lui Dante în cele trei părți ale lumii de după moarte, în care poetul se întâlnește cu diverse personaje istorice și mitologice:

Frământarea lui Dante

Stampa „Frământarea lui Dante” elucidează rătăcirea lui Dante în pădurea întunecată, fiind frământat de imposibilitatea de a merge mai departe.

Imaginile celor care sunt pedepsiți și își ispășesc pedeapsa sunt scoase în evidență prin stampele: „Zgârçitii”, „Leneșii”, „Desfrânații”, „Mânoșii”, etc. Zgârçitii, de exemplu, aleargă de-a lungul cercului și rostogolesc mari greutateți. Desfrânații se află în flăcări, întrezărindu-se mai multe capete: aici pot fi întâlniți îndrăgostiții Paolo Malatesta și Francesca da Rimini, implicați într-o relație adulterină, fiind uciși de soțul Francescăi după ce au fost surprinși împreună.

Szabó Béla a reprodus și imaginea înțelepciunii, grației și dragostei, întruchipată în Beatrice, care îl ghidează pe Dante în locul lui Virgiliu.

Beatrice își scoate voalul

Dante se înalță spre Soare

Ultima stampă reflectă fericirea lui Dante care constă în obținerea grației supreme cu ajutorul lui San Bernardo, cel mai mare mistic care înalță o rugă Fecioarei. Astfel, poetul culminează cu viziunea divinității.

Lucrarea *Dante Alighieri. Divina Commedia. XX stampe in legno-xilogravuri* devine prin extensie o completare imagistică a capodoperei literaturii universale „Divina Commedia”, reprezentând sensurile figurate ale personajelor și alternând realitatea cu imaginarul.

Prezentarea succintă a lucrării se datorează faptului că anul acesta se împlinesc 690 ani de la apariția capodoperei universale „Divina Commedia”. Colecția de stampe a Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” a AȘM reprezintă o incursiune în timp, deschizând un nou tărâm de cercetare pentru viitor în domeniul graficii.

Fericirea lui Dante

PROFESORUL VASILE POJOGA – UN FILOLOG MERITORIU

membru coresp., dr. hab., profesor ANATOL CIOBANU
Universitatea de Stat din Moldova

Recent s-au împlinit șapte ani de la decesul profesorului Vasile Pojoga, dr. hab., fost șef de catedră la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării de la Universitatea de Stat din Moldova.

Personal l-am cunoscut foarte bine, pentru că mi-a fost student, licențiat, apoi de *două ori doctorand*, susținând sub conducerea mea și teza de doctor ordinar (1972) și teza de doctor habilitat în filologie (1994). Așadar, l-am avut în preajmă pe parcursul întregii lui perioade de activitate la

USM, începând cu anul 1962.

Unul dintre cei șapte înțelepți ai antichității elene – Kilon din Sparta – spunea *De mortuis ant bene, ant nihil.* „Despre morți sau de bine, sau nimic.”

Despre Vasile Pojoga nu se poate vorbi decât numai de bine. Condițiile severe din anii postbelici, l-au făcut să-și câștige existența *muncind în sudoarea frunții* și în același timp urmând o școală medie serală.

Aceiași situație s-a repetat și în anii de studenție la Facultate: *studii și muncă fizică!*

Per aspera ad astra „Prin greutăți spre stele” (*Seneca*) – aceasta a fost calea străbătută de Vasile Pojoga: *student – aspirant* (doctorand) – *Mentor – lector superior – conferențiar – profesor universitar*, iată treptele *ierarhiei pedagogice* urcate cu brio de el.

Ca savant lingvist V. Pojoga a abordat probleme actuale și puțin cercetate în știința limbii. E vorba de *funcțiile sintactice ale infinitivului* (primul doctorat) și *omonimia sintactică* (al doilea doctorat). Rezultatele cercetărilor au fost publicate în *articole științifice*, în *monografii* și diferite *suporturi didactice* – aproape toate (cca. 100) intrate în patrimoniul lingvistic românesc.

Ca cercetător științific se deosebea prin faptul că știa să îmbine aspectul pur teoretic al problemei studiate în cel aplicativ, urmând sfatul filozofului și matematicianului german Leibniz (1646–1716), fondatorul Academiei din Berlin, care scria: *Scientia quo mugis theorica, magis practica* „Știința cu cât este mai teoretică, cu atât este mai practică (aplicativă)”.

Profesorul V. Pojoga urma cu fidelitate și opinia academicianului (de origine basarabeană) Eugeniu Coșeriu că savantul–lingvist nu trebuie să rămână în turnul său de fildeș, scriind numai pentru alți savanți. Lingvistul trebuie să scrie pentru cei mulți căci limba este a tuturor, și nu numai a lingviștilor.

Ca specialist în domeniu Vasile Pojoga se deosebea prin multe și frumoase calități. El era:

- *erudit*, în sensul plener al cuvântului;
- *înțelept*;
- *exigent* față de sine și față de cei din jur;
- *setos de informații* noi în știință și, în general, în cultură;
- *perseverent*;
- *inteligent*;
- *înțelegător și tolerant*;
- *sociabil*;
- *omeros*;
- *modest peste măsură*;
- *pios, credincios, cu frică de Dumnezeu*, deseori repetând adagiul lui Cicero: *Nihil sine Deo* „Nimic fără Dumnezeu”.

Felul de a fi al profesorului Pojoga l-a făcut să fie stimat, simpatizat și înalt apreciat de către colegii din cadrul Facultății și Universității. Era profesorul așteptat și chiar iubit de către studenți și masteranzi. Prelegerile și seminarele ținute de răposat privind probleme de știință, comunicare (verbală și scrisă), redactare, stilistică, retorică și oratorie, cultivarea limbii etc. au tras o pârție adâncă în modus-ul cogitandi, sentiendi, exprimandi în pregătirea profesională și civică a zeci și sute de actuali ziariști de toate nivelele.

Ca familist – a fost un *adevărat model*, demn de urmat. Și-a ales de soție o colegă de facultate, harnică ca o albină (comme une abeille, după cum spun francezii), ospitalieră, devotată familiei, gospodină neîntrecută, mamă și bunică iubitoare, atentă și drăgăstoasă. Doamna Elena a știut și știe să țină mereu cald leagănul familial, păstrează cu pietate amintirea și cultul scumpului ei prieten de viață – Vasile Pojoga.

Cel-de-Sus a trimis familiei Pojoga cel mai prețios cadou – două cosânzene: Angela – în prezent doctor în psihologie, cu studii făcute la

Universitatea „M. Lomonosov” din Moscova, și Otilia, cu studii doctorale în ziaristică, făcute la Universitatea de Stat din Moldova.

B. P. Hașdeu credea că un om al Cărții trebuie să lase, după sine, trei lucruri:

- un copil;
- o carte;
- o casă.

Ei bine, profesorul V. Pojoga a reușit să lase mai multe cărți, două copile, ambele cu studii superioare și așezate pe la casele lor.

Ca om al Cetății profesorul Vasile Pojoga a salutat *Mișcarea de Eliberare Națională* din 1989–1990, a militat pentru adevărul științific privind limba noastră cea română, istoria neamului, tradițiile și obiceiurile naționale.

Zeci și sute de studenți, care au avut fericirea să audieze cursurile, seminarele, orele practice, ținute de profesorul V. Pojoga, au *deprins normele* literale ale limbii române–standard, s-au antrenat a scrie corect, expresiv, nuanțat stilistic, captivant.

Învățăceii îi vor rămâne recunoscători pentru toată viața. Aceasta e cea mai mare răsplată pentru scumpul nostru coleg, profesorul V. Pojoga, al cărui suflet e departe, sus, în fața Împăratului Ceresc.

Datoria noastră e să nu uităm contribuția înaintașilor, s-o prețuim și s-o dezvoltăm. Prin aceasta le mângâiem sufletul.

Scriitorul francez Antoine de Saint-Exupéry spunea: „*Cel plecat dintre vii este mai prezent și mai puternic, dacă îi este cinstită amintirea!*”

Să-l ținem în memorie și să-l apreciem la justa lui valoare pe acel care a fost profesorul Vasile Pojoga.